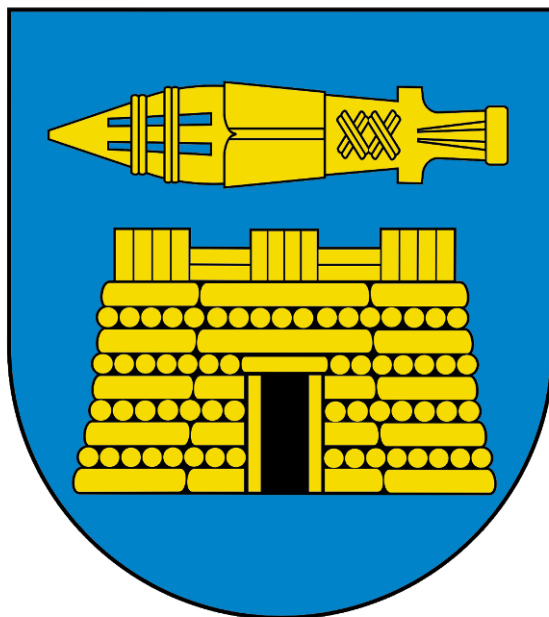

GMINA ZGORZELEC

**Program Ochrony Środowiska
dla Gminy Zgorzelec
na lata 2021–2024
z perspektywą na lata 2025-2028**

Zespół pod kierunkiem
dr Jacka Kurzawy

Listopad 2020

Spis treści

1	Wstęp.....	4
1.1	Podstawa prawna opracowania.....	4
1.2	Założenia do programu ochrony środowiska	5
1.2.1	Podstawowe zasady tworzenia programów ochrony środowiska.....	5
1.2.1.1	Włączenie interesariuszy w proces opracowania Programu – powołanie grupy roboczej.....	5
1.2.1.2	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	6
1.2.1.3	Metodyka opracowania programu.....	6
1.2.1.4	Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie.....	7
1.2.1.5	Obszary interwencji programów ochrony środowiska.....	7
1.2.1.6	Monitoring realizacji programu	8
2	Streszczenie.....	10
3	Ogólna charakterystyka Gminy Zgorzelec	13
4	Ocena stanu środowiska	15
4.1	Ochrona klimatu i jakości powietrza.....	15
4.1.1	Warunki klimatyczne	15
4.1.2	Powietrze atmosferyczne	15
4.1.2.1	Jakość powietrza atmosferycznego	17
4.2	Zagrożenia hałasem	26
4.3	Pola elektromagnetyczne	30
4.4	Gospodarowanie wodami	34
4.5	Gospodarka wodno-ściekowa.....	45
4.6	Zasoby geologiczne.....	53
4.7	Gleby.....	58
4.8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	64
4.8.1	Odpady komunalne	65
4.8.2	Odpady zawierające azbest	67
4.9	Zasoby przyrodnicze	73
4.10	Zagrożenia poważnymi awariami.....	83
5	Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie	87
6	System realizacji programu ochrony środowiska	97
6.1	Współpraca z interesariuszami i opracowanie treści Programu	97
6.2	Zarządzanie Programem	98
6.3	Monitoring i ewaluacja Programu.....	99
6.4	Aktualizacja Programu i okresowa sprawozdawczość z jego realizacji	101
7	Spis tabel	102
8	Spis rycin	104
9	Spis załączników	105

Wykaz skrótów

BEiŚ - Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”
CRFOP – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
DODR – Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
GIOŚ – Generalny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie
GUS – Główny Urząd Statystyczny
JCWP – jednolite części wód powierzchniowych
JCWPd – jednolite części wód podziemnych
KSRG – Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy
EOG – Europejski Obszar Gospodarczy
IUNG – Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach
LP – Lasy Państwowe
MPGK – Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej
MPZP – Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego
OZE – odnawialne źródła energii
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
PGE – Polska Grupa Energetyczna
PIG – Państwowy Instytut Geologiczny
PMŚ - Państwowy Monitoring Środowiska
POliŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
POP – Program Ochrony Powietrza
POŚ – Program Ochrony Środowiska
POŚ 2017-2020 – Program ochrony środowiska dla Gminy Zgorzelec na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024
PPOŚ – Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Zgorzeleckiego na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026
PSZOK – Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów
PWiK „NYSA” – Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „NYSA”
RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RIPOK – Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych
RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
UE – Unia Europejska
WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WPGO – Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami
WWA – wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
ZDR – Zakłady Dużego Ryzyka wystąpienia poważnej awarii
ZGiUK – Zakład Gospodarki i Usług Komunalnych w Lubaniu
ZPEC – Zgorzeleckie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej
ZZR – Zakłady Zwiększonego Ryzyka wystąpienia poważnej awarii

1 Wstęp

1.1 Podstawa prawna opracowania

Celem polityki ochrony środowiska jest stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Jest ona prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 1295), a także za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska oraz innych dokumentów strategicznych mających na celu ochronę środowiska na terenie województwa, powiatu i gminy. Istnym są dokumenty mające rangę prawa miejscowego jak chociażby uchwalony w lipcu 2020 roku „Program ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych (Uchwała nr XXI/505/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 lipca 2020).

Dla rozwoju kraju, ważnym punktem odniesienia jest perspektywa europejska, w tym inicjatywa Europy efektywnie korzystającej z zasobów ujęta w „Nowym Programie Strategicznym na lata 2019-2024”. System zarządzania rozwojem zakłada prowadzenie polityki rozwoju w oparciu o długo- i średniookresową strategię rozwoju kraju, a także 9 strategii zintegrowanych, realizujących cele rozwojowe strategii rozwoju kraju. Kluczowe priorytety w zakresie ochrony środowiska formułuje Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” – perspektywa do 2020 r.

Obowiązujące w Polsce Prawo ochrony środowiska nakłada na samorzady obowiązek sporządzenia programu ochrony środowiska przyjmowanego do realizacji w drodze uchwały Rady Gminy.

Ustawowy obowiązek jest formalną przesłanką dla utworzenia niniejszego Programu. Istnieją również przesłanki funkcjonalne, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju Gminy Zgorzelec.

Podstawą prawną opracowania Programu ochrony środowiska dla Gminy Zgorzelec na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028 jest art. 17 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1219), który zobowiązuje organ wykonawczy gminy do opracowania Programu ochrony środowiska uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych do realizacji ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Projekt programu opiniuje organ wykonawczy powiatu, a uchwała rada gminy (art. 17 ust. 2 pkt 3 wyżej cytowanej ustawy). Z wykonania programu organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia radzie Gminy.

Przedmiotowe opracowanie pn.: „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zgorzelec na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028” (zwane dalej POŚ), stanowi kolejną aktualizację gminnego Programu ochrony środowiska. Obejmuje okres czterech lat i uwzględnia działania na kolejne cztery lata. Jest dokumentem kompleksowo traktującym zadania ochrony środowiska poprzez określone cele, priorytety i najistotniejsze kierunki działań.

1.2 Założenia do programu ochrony środowiska

Program ochrony środowiska dla Gminy Zgorzelec na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028 opracowany został zgodnie z „Wytocznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 r. (dalej „Wytoczne”). Niniejszy Program stanowi podstawowe narzędzie do realizacji zadań w zakresie ochrony środowiska na poziomie gminnym. Efektem jego realizacji będzie utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego lub jego poprawa, a także wdrożenie efektywnego zarządzania środowiskiem na terenie Gminy.

1.2.1 Podstawowe zasady tworzenia programów ochrony środowiska

Ministerstwo Środowiska, w celu ujednoczenia formy programów, zaproponowało następującą strukturę Programów ochrony środowiska:

1. Spis treści
2. Wykaz skrótów
3. Wstęp
4. Streszczenie
5. Ocena stanu środowiska
6. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie
7. System realizacji programu ochrony środowiska
8. Spis tabel
9. Spis map
10. Spis rycin
11. Spis załączników
12. Załączniki do programu ochrony środowiska

Zgodnie z Wytocznymi ocenę stanu środowiska należy przedstawić z podziałem na dziesięć obszarów interwencji: (1) ochrona klimatu i jakości powietrza, (2) zagrożenia hałasem, (3) pola elektromagnetyczne, (4) gospodarowanie wodami, (5) gospodarka wodno-ściekowa, (6) zasoby geologiczne, (7) gleby, (8) gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, (9) zasoby przyrodnicze, (10) zagrożenia poważnymi awariami. W ramach każdego obszaru interwencji należy uwzględnić zagadnienia horyzontalne: (I) adaptację do zmian klimatu, (II) nadzwyczajne zagrożenia środowiska, (III) działania edukacyjne oraz (IV) monitoring środowiska. Ocena stanu środowiska powinna zostać uzupełniona o prognozę stanu środowiska na lata obowiązywania POŚ.

Podejście takie wskazuje na działania samorządów jako interwencję, a nie jako organizatora i koordynatora działań, pokazuje o odmiennym podejściu do zagadnień związanych z ochroną środowiska.

Streszczenie powinno być zrozumiałe dla każdego odbiorcy i opracowane w języku niespecjalistycznym.

1.2.1.1 Włączenie interesariuszy w proces opracowania Programu – powołanie grupy roboczej

Organ wykonawczy danej jednostki poddaje projekt POŚ procedurze opiniowania oraz konsultacji społecznych. Interesariusze, w tym służby i inspekcje działające na terenie danej

gminy, powinni zostać włączeni w prace nad przygotowaniem POŚ na możliwie najwcześniejszym etapie. W tym celu rekomendowane jest powołanie grupy roboczej.

1.2.1.2 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

W ocenie Ministerstwa Środowiska należy przeprowadzić ocenę, gdyż taki wymóg wynika z przepisów Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zatem istotnym jest identyfikacja czy program będzie stanowił ramy dla przyszłych przedsięwzięć znacząco oddziałujących na środowisko, które nie stanowią kontynuacji zadań już realizowanych oraz w szczególności czy wykraczają poza teren gminy.

W związku z powyższym dla Projektu niniejszego Programu ochrony środowiska wystąpiono do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu oraz Dolnośląskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego z wnioskiem o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W odpowiedzi otrzymano pozytywną opinię Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 26 października 2020 r., znak: WSI.410.2.67.2020.HL (załącznik nr 4) oraz pozytywną opinię Dolnośląskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego z dnia 5 października 2020 r., znak: 9022.4.60.2020.DG (załącznik nr 5).

1.2.1.3 Metodyka opracowania programu

Przy tworzeniu POŚ zalecono zastosowanie modelu „siły sprawcze – presja – stan – wpływ – reakcja” (D-P-S-I-R), który został opracowany przez OECD i rozwinięty przez Europejską Agencję Środowiska. Polega on na opisanu następujących elementów:

- siły sprawcze (D, driving forces), np. warunki społeczno-gospodarcze, demograficzne, meteorologiczne, hydrologiczne, napływy transgraniczne,
- presje (P, pressures) wywierane przez powyższe warunki, np. emisje zanieczyszczeń,
- stan (S, state) czyli zastana jakość środowiska,
- wpływ (I, impact) stanu środowiska np. na zdrowie, życie społeczne, gospodarcze,
- reakcja/odpowiedź (R, response) poprzez tworzone polityki, programy, plany;

Polityki, programy i plany mają wpływ na wszystkie wcześniejsze elementy, czyli na siły sprawcze, presje, stan i wpływ.

Zgodnie z modelem D-P-S-I-R zjawiska społeczne i gospodarcze (D) prowadzą do wywierania presji (P) na środowisko. W konsekwencji zmienia ulega stan środowiska (S). Środowisko ma bezpośredni wpływ (I) na zdrowie ludzi, na ekosystemy oraz na gospodarkę. Wpływ ten wyzwala z kolei społeczną i polityczną reakcję (R), która kształtuje pośrednio lub bezpośrednio poszczególne elementy modelu. W modelu D-P-S-I-R niewystarczający jest opis stanu środowiska. Opis powinien zostać uzupełniony o przedstawienie, jakie są przyczyny takiego stanu oraz jak środowisko wpływa na życie gospodarcze i społeczne oraz na decyzje polityczne.

1.2.1.4 Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

Cele, kierunki interwencji i zadania powinny wynikać z zaprezentowanej w programie oceny stanu środowiska natomiast harmonogram rzeczowo-finansowy (z uwzględnieniem środków UE, EOG, NFOŚiGW, WFOŚiGW i in.) powinien uwzględniać rozróżnienie dla zadań własnych samorządu opracowującego POŚ i zadań monitorowanych.

Propozycje celów, kierunków interwencji oraz zadań powinny wynikać m.in. ze zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji – pomocna jest analiza SWOT, ale również rekomendacje innych dokumentów planistycznych. Wymagane jest, aby zadania podejmowane na szczeblu samorządowym przyczyniały się do osiągnięcia krajowych celów zapisanych w dokumentach strategicznych i programowych. Analogicznie, powiatowe POŚ powinny uwzględniać cele wojewódzkie, a gminne POŚ cele powiatowe.

Przy określaniu celów i zadań należy wykorzystać efekt synergii, tj. w taki sposób projektować instrumenty, działania i kierunki interwencji, aby służyły osiągnięciu więcej niż jednego celu.

Jako przykład wskazywane są działania na rzecz rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, które powinny uwzględniać zarówno kwestie ochrony klimatu, jak również ochronę jakości powietrza i efektywność energetyczną. Odnośnie do kwestii finansowania zadań, należy przedstawić kompletną informację na temat instrumentów finansowych pozostających w dyspozycji samorządu, przewidywanych potrzeb finansowych w odniesieniu do poszczególnych zadań, źródeł finansowania oraz na temat możliwych zagrożeń w zapewnieniu finansowania poszczególnych przedsięwzięć.

Wzory tabel do opisu celów, kierunków interwencji i zadań, jak również do prezentacji harmonogramu realizacji zadań własnych i monitorowanych oraz sposobu ich finansowania zostały zawarte w Wytycznych.

1.2.1.5 Obszary interwencji programów ochrony środowiska

Program powinien określać cele, kierunki interwencji i zadania, ich harmonogram oraz środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Jako bardzo istotne uznano poprawne określenie celów i przypisanie im wskaźników, dzięki czemu POŚ ma możliwość identyfikacji obszarów wymagających pilnego podjęcia działań w celu poprawy stanu środowiska oraz umożliwia skierowanie do tych obszarów największego finansowania.

Uznano, iż samorzady zarówno powiatowe jak i gminne w swoich POŚ powinny ująć wszystkie obszary interwencji, w których prowadzone są działania na szczeblu danego samorządu przez różne podmioty (nie tylko jednostki powiatowe lub gminne, lecz również przykładowo przez podmioty prywatne lub podlegające bezpośrednio organom centralnym). Uwzględnione obszary interwencji powinny uwzględniać zagadnienia horyzontalne (przekrojowe, dotyczące wszystkich dziedzin), tj.: (I) adaptację do zmian klimatu, (II) nadzwyczajne zagrożenia środowiska, (III) działania edukacyjne, (IV) monitoring środowiska.

Przewidziano 10 obszarów interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, zagrożenia poważnymi awariami.

Szczegółowy opis obszarów interwencji zamieszczono w załączniku 1 w którym zaprezentowano je w postaci tabeli zawierającej w kolejnych kolumnach:

- Lp. czyli indywidualny numer zadania w wykazie Programu ochrony Środowiska;
- Obszar interwencji z podziałem na:
 - ochrona klimatu i jakości powietrza,
 - zagrożenia hałasem,
 - pola elektromagnetyczne,
 - gospodarowanie wodami,
 - gospodarka wodno-ściekowa,
 - zasoby geologiczne,
 - gleby,
 - gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
 - zasoby przyrodnicze,
 - zagrożenia poważnymi awariami.
- Cel;
- Wskaźnik z podziałem na: Nazwa wskaźnika (+ źródło danych) Wartość bazowa wskaźnika w roku 2019, wartość docelowa do 2024 lub tendencja zmian;
- Kierunek interwencji;
- Zadanie;
- Rodzaj zadania (z rozróżnieniem zadań własnych, koordynowanych czy też monitorowanych);
- Podmiot odpowiedzialny za realizację zadania;
- Ryzyka związane z realizacją zadania.

Załącznik ten jest podstawowym elementem raportowania faktycznej efektywności Programu Ochrony Środowiska, a także elementem jego ewaluacji.

1.2.1.6 Monitoring realizacji programu

Województwa, powiaty i gminy przyporządkowują celom stosowne wskaźniki. Wskaźnikiem nazywamy takie liczbowe przedstawienie stanu lub tendencji, które określa w sposób mierzalny wpływ podejmowanych działań na środowisko. Wskaźniki powinny zostać sformułowane w taki sposób, aby umożliwiały określenie postępu realizacji zadań. Wskaźniki mają ponadto być narzędziem oceny realizacji Programu ochrony środowiska w momencie przygotowywania raportów z jego wykonania.

W wytycznych zaprezentowano przykładowe wskaźniki z BEiŚ, POLiŚ i planu działalności Ministra Środowiska. Optymalnym byłoby określenie w wytycznych listy wskaźników stałych, niejako obowiązkowych oraz wskaźników fakultatywnych zgodnie ze specyfiką obszaru dla którego opracowywany jest POŚ.

Możliwe jest uwzględnianie w programie wskaźników z raportów o stanie środowiska, przygotowywanych przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska. Programy nie powinny uwzględniać wskaźników, które są możliwe do osiągnięcia tylko na poziomie krajowym (np. liczba polskich technologii środowiskowych zweryfikowanych w ramach systemu ETV – Europejski System Weryfikacji Technologii Środowiskowych).

W celu umożliwienia porównywania efektów realizacji POŚ MŚ przygotowało listę najważniejszych wskaźników do uwzględnienia przez województwa. Lista ta nie ma charakteru zamkniętego, województwa powinny przyjąć dodatkowe wskaźniki.

Minister Środowiska zarekomendował, aby województwa przygotowały listę rekomendowanych wskaźników dla powiatów, a powiaty dla gmin. Powiaty i gminy powinny uwzględnić te wskaźniki w kolejnych aktualizacjach programu.

Co do powyższego rekomendacja wydaje się jak najbardziej zasadna tyle, że najwłaściwszym byłoby stworzenie listy rekomendowanych wskaźników już na etapie wytycznych a nie na poziomie planów wojewódzkich. Przykład województwa dolnośląskiego wyraźnie pokazuje że nawet po pięciu latach od opublikowania wytycznych lista rekomendowanych wskaźników nie została opracowana panuje w tym względzie całkowita dowolność.

Wojewódzki Program Ochrony środowiska został uchwalony przez sejmik województwa dolnośląskiego w roku 2014. Z założenia miał obowiązywać w latach 2014 do 2017 (z perspektywą do 2021). Program ten do dnia dzisiejszego nie został zaktualizowany oraz nie dostosowano go do ministerialnych wytycznych w zakresie dotyczącym rekomendacji dla powiatów i gmin wskaźników monitorowania programów ochrony środowiska.

2 Streszczenie

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zgorzelec na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028 sporządzony został w celu realizacji polityki ochrony środowiska zgodnie z wymogami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2020 r. poz. 1219).

Niniejszy dokument opracowany został zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 r. (dalej „Wytyczne”). POŚ stanowi podstawowe narzędzie do realizacji zadań w zakresie ochrony środowiska na poziomie gminnym. Efektem jego realizacji będzie utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego lub jego poprawa, a także wdrożenie efektywnego zarządzania środowiskiem na terenie Gminy.

W rozdziale 4 dokonano oceny stanu istniejącego opierając się w dużej mierze o dane z „Raportu z realizacji Programu ochrony środowiska dla Gminy Zgorzelec za lata 2017-2018”. Wyróżniono i przeanalizowano 10 obszarów interwencji tj.: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze oraz zagrożenia poważnymi awariami.

W ramach każdego z ww. obszarów uwzględniono zagadnienia horyzontalne, takie jak adaptację do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne oraz monitoring środowiska.

Ocena stanu środowiska została również zgodnie z Wytycznymi uzupełniona o prognozę stanu środowiska na lata obowiązywania niniejszego Programu.

Podsumowaniem każdego analizowanego obszaru interwencji jest analiza SWOT. Analiza ta prezentuje zidentyfikowane czynniki wewnętrzne: silne strony (S – strenghts), słabe strony (W – weaknesses) oraz czynniki zewnętrzne: szanse (O – opportunities) i zagrożenia (T – threats), które mają, albo mogą mieć wpływ na realizację w Gminie zadań w zakresie poszczególnych obszarów i kierunków interwencji. Wyniki analizy SWOT stanowią podstawę do wskazania planowanych działań w zakresie szeroko rozumianej ochrony środowiska w Gminie Zgorzelec. Silne strony i szanse są czynnikami sprzyjającymi realizacji Programu, natomiast słabe strony oraz zagrożenia wpływają na ryzyko niepowodzenia konkretnych zadań, bądź całego Programu. W związku z tym, zaplanowane zadania koncentrują się na wykorzystaniu szans i mocnych stron, przy jednoczesnym nacisku na minimalizację zagrożeń.

Analiza SWOT pozwoliła uporządkować informacje zgromadzone m.in. w wyniku analizy stanu aktualnego środowiska Gminy Zgorzelec oraz inne dane i materiały zebrane w trakcie prac nad Programem. Cztery grupy czynników poddano analizie wzajemnych powiązań. Dokonano analizy mocnych stron pod kątem wykorzystania szans i niwelowania zagrożeń oraz słabych stron pod kątem ograniczenia możliwości wykorzystania szans i ewentualnego potęgowania zagrożeń. Stanowią one podstawę sformułowanych celów i kierunków działań w ramach strategii ochrony środowiska Gminy Zgorzelec.

Dokonując oceny stanu środowiska na terenie Gminy Zgorzelec syntetycznie opisane zostały uwarunkowania wewnętrzne (z terenu Gminy) i zewnętrzne (z terenów sąsiednich) mające wpływ na stan środowiska. Dalej uwzględniono najważniejsze problemy związane

z danym obszarem interwencji oraz najważniejsze sukcesy odniesione w tym zakresie na terenie Gminy. Wykorzystano informacje z Raportu z realizacji Programu ochrony środowiska dla Gminy Zgorzelec za lata 2017-2018 przedstawiając dotychczas podjęte działania oraz potrzeby zmian w przyjętych priorytetach.

Nie zaobserwowano pogorszenia się stanu środowiska na terenie Gminy, lecz nie odnotowano także znaczących efektów w jego poprawie. Większość zadań wytyczonych w Programie miała charakter ciągły i permanentny, dlatego też konieczna jest ich kontynuacja w kolejnych latach zgodnie z przedstawionymi kierunkami interwencji. Zaawansowanie realizacji poszczególnych zadań ekologicznych oraz osiągnięcia celów jest bardzo zróżnicowane. Przyczyną tego są przede wszystkim czas realizacji oraz możliwości finansowe, w tym niedostateczne środki własne, mogące stanowić wkład własny w pozyskiwanych środkach finansowych z Unii Europejskiej, a także przedłużające się procedury przetargowe.

W rozdziale 5 przedstawiono w formie tabelarycznej wyznaczone cele programu ochrony środowiska oraz przypisane im kierunki interwencji.

Do wyznaczonych celów należą: poprawa jakości powietrza, zmniejszenie narażenia mieszkańców Gminy na ponadnormatywny hałas, ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem, poprawa jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości i ilości wód podziemnych wraz z racjonalizacją ich wykorzystania, ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą, uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej, ochrona i właściwe użytkowanie gleb, racjonalna gospodarka odpadami, doskonalenie systemu gospodarowania odpadami, ochrona i wzrost różnorodności biologicznej, prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, zapobieganie poważnym awariom przemysłowym i zagrożeniom naturalnym oraz eliminacja i minimalizacja skutków w razie ich wystąpienia awarii, a także rozwój świadomości ekologicznej wśród społeczności Gminy Zgorzelec. Osiągnięcie wyznaczonych celów rozliczane będzie za pomocą przypisanych im wskaźników. Zastosowane wskaźniki powinny być tak skonstruowane, aby w łatwy i skuteczny sposób określały postępy realizacji zadań i być narzędziem oceny realizacji Programu ochrony środowiska na etapie raportu.

W rozdziale 6 przedstawiono proces realizacji programu ochrony środowiska, na który składają się takie elementy jak: współpraca z interesariuszami i opracowanie treści Programu, zarządzanie Programem, monitoring i ewaluacja Programu oraz aktualizacja Programu i okresowa sprawozdawczość z jego realizacji.

Do sporządzenia niniejszego POŚ wykorzystano dane statystyczne z Głównego Urzędu Statystycznego, jak i informacje o stanie środowiska oraz inne informacje o stanie Gminy Zgorzelec, jakimi dysponują organy ochrony środowiska, instytucje zajmujące się monitoringiem stanu środowiska oraz samorząd.

Podstawową zasadą realizacji Programu powinna być zasada wykonywania zadań przez poszczególne jednostki włączone w zagadnienia ochrony środowiska, a w szczególności samorząd Gminy. Główna odpowiedzialność za realizację Programu spoczywa na Wójtce, który współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego oraz samorządem powiatowym oraz składa Radzie Gminy raporty z wykonania Programu.

Ocena realizacji Programu polega przede wszystkim na monitorowaniu, czyli obserwacji zmian w wielu wzajemnie ze sobą powiązanych sferach funkcjonowania danego obszaru (ekonomicznej, społecznej, ekologicznej itp.), zbieraniu i selekcjonowaniu informacji oraz oceny i interpretacji zebranych danych. Program w zaproponowanym kształcie jest

dokumentem otwartym, który powinien na bieżąco odpowiadać na nowe wyzwania. Do monitoringu i ewaluacji Strategii zobowiązuje się samorząd, zatwierdzając dokument.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska przyjmowana jest na okres 4 lat z perspektywą na kolejne 4 lata. Ponadto organ sporządzający program jest zobowiązany do opracowania co 2 lata raportu z jego wykonania, który zostaje przedstawiony Radzie Gminy.

W załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu przedstawione zostały planowane do realizacji zadania, których realizacja wpłynie co do zasady korzystnie na stan środowiska. Ich realizacja przyczyni się do poprawy stanu środowiska.

Ponadto, opracowano harmonogram rzeczowo-finansowy (zamieszczony w załączniku nr 2), w którym uwzględniono wykorzystanie środków finansowych UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW i in., łącznie dla zadań własnych samorządu opracowującego POŚ i zadań monitorowanych. Zgodnie z Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska (Ministerstwo Środowiska Warszawa 2015) Program ochrony środowiska na szczeblu Gminy musi być zgodny z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi, dokumentami sektorowymi oraz dokumentami o charakterze programowym.

3 Ogólna charakterystyka Gminy Zgorzelec

Gmina Zgorzelec administracyjnie przynależna do powiatu zgorzeleckiego, położona jest w zachodniej części województwa dolnośląskiego, wzdłuż granicy państwa. Sieć osadniczą Gminy stanowi 21 sołectw, są to: Białogórze, Gozdanin, Gronów, Jerzmanki, Jędrzychowice, Kostrzyna, Koźlice, Koźmin, Kunów, Łagów, Łomnica, Osiek Łużycki, Pokrzywnik, Przesieczany, Radomierzyce, Ręczyn, Sławnikowice, Spytków, Trójca, Tylice oraz Żarska Wieś. Na północy Gmina graniczy z gminą Pieńsk, na wschodzie z gminami Siekierczyn i Sulików, natomiast na południu z Gminą Bogatynia i miastem Zawidów. Zachodnią granicę Gminy stanowią: granica z miastem Zgorzelec oraz granicą państwa.

Łączna powierzchnia Gminy wynosi ok. 137 km². Według danych GUS, na 31.12.2019 r. liczba ludności w Gminie Zgorzelec wynosiła 8 516 osób, z czego 4 233 to kobiety, a 4 283 to mężczyźni.

Gmina przecinana jest przez autostradę A4 (najdłuższa polska autostrada będąca jednocześnie przejściem granicznym), dwie drogi krajowe: nr 30 (Zgorzelec – Jelenia Góra) i nr 94 (Zgorzelec – Korczowa), trzy drogi wojewódzkie: nr 351 (Żarki nad Nysą – Jagodziny), nr 352 (Zgorzelec - Czechy) oraz nr 357 (Radomierzyce – granica państwa – Osieczna), a także wiele dróg powiatowych i gminnych.

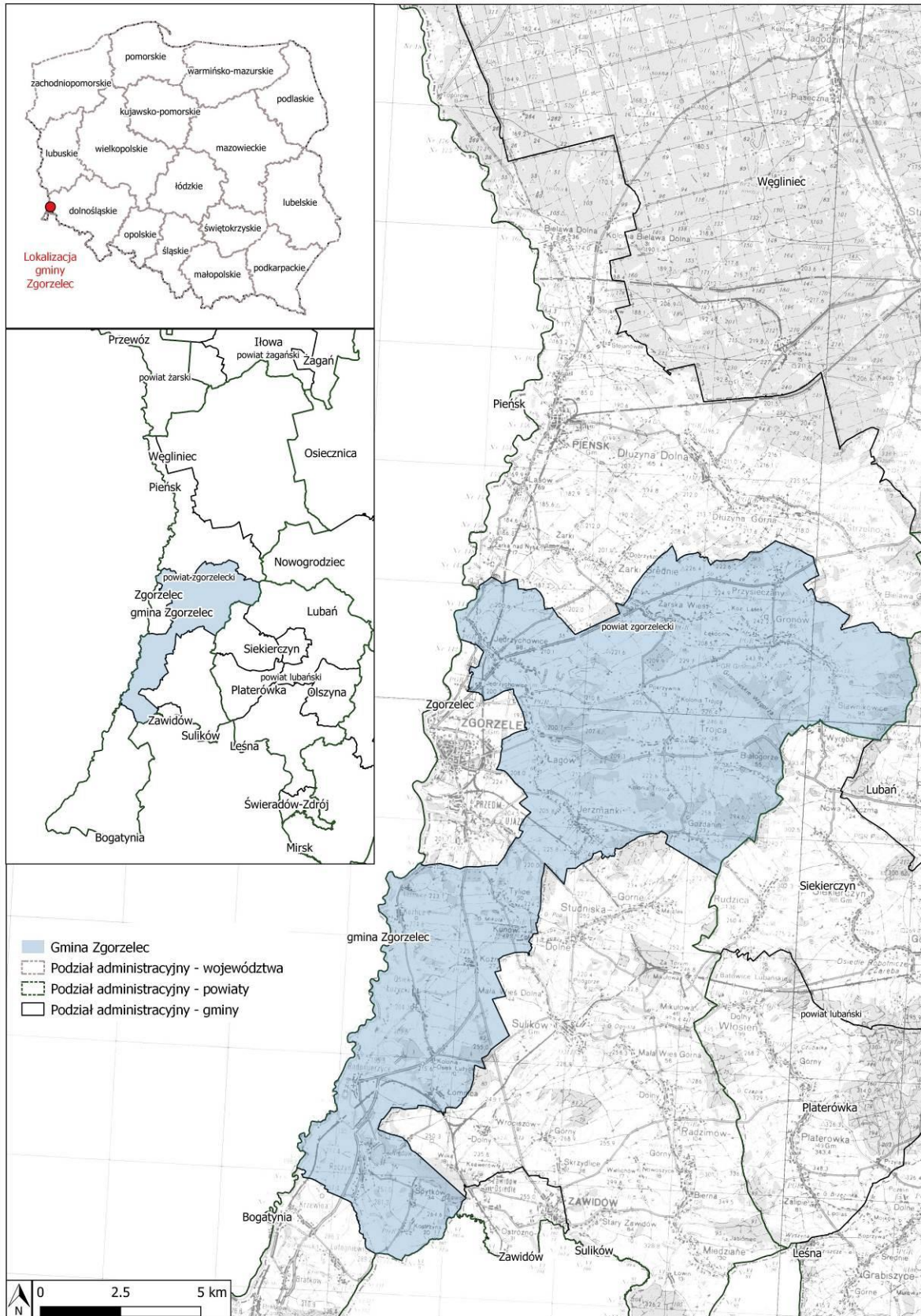
Na terenie Gminy znajdują się nowoczesne przejścia graniczne Jędrzychowice – Ludwigsdorf i Radomierzyce-Hagenverder, dwa z siedmiu zlokalizowanych w powiecie zgorzeleckim umożliwiają komunikację do Czech i Niemiec.

Teren Gminy Zgorzelec jest cenny szczególnie ze względu na znajdujący się tu obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Przełomowa Dolina Nisy Łużyckiej PLH020066, a także w niewielkim fragmencie Pieńska Dolina Nisy Łużyckiej PLH020086.

Lesistość Gminy wynosi 15,5% (wg GUS, stan na 2019 r.).

Teren Gminy Zgorzelec stanowi także atrakcyjne miejsce pod względem turystyki i rekreacji. Teren Gminy Zgorzelec to równocześnie część Puszczy Zgorzelecko-Osiecznickiej. Charakterystyczną cechą miejscowego krajobrazu jest znaczna ilość stawów rozsianych wśród lasów oraz występowanie śródleśnych torfowisk. Północny skraj Gminy stanowi Obniżenie Żytawsko-Zgorzeleckie ciągnące się wzdłuż Nisy Łużyckiej, natomiast południowa część to pagórkowata kraina.

Ryc. 3-1 Lokalizacja Gminy Zgorzelec

4 Ocena stanu środowiska

4.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

4.1.1 Warunki klimatyczne

Klimat Gminy Zgorzelec jest stosunkowo łagodny, umiarkowanie ciepły, ukształtowany pod wpływem klimatu atlantyckiego. Obszar Gminy charakteryzuje się dobrymi warunkami termicznymi, wilgotnościowymi i solarnymi leży w strefie o korzystnych warunkach bioklimatycznych dla stałego pobytu człowieka. Najwyższa średnia temperatura roczna wynosi około 8,2°C, region zgorzelecki jest najcieplejszym regionem pogórzy. Średnie roczne opady są wyższe niż normy opadów z wielolecia w skali kraju, wynoszą one 629 mm. Najmniejsze sumy opadów obserwuje się w lutym, średnio wynoszą one 35 mm, najbardziej wilgotnym miesiącem jest lipiec, gdzie opady wynoszą średnio 72 mm. Pomiędzy najsuchszym i najmokrzejszym miesiącem, jest różnica wielkości 37 mm opadu. Okres wegetacyjny, tj. o temperaturze powyżej +5°C rozpoczyna się w końcu marca i trwa do pierwszej dekady listopada przeciętnie 210 dni.

Na terenie Gminy Zgorzelec w przewadze występują wiatry z kierunków zachodnich i południowo-zachodnich (27,4%). Maksymalna średnia ważona prędkość wiatrów występuje z południowo-zachodniego i zachodniego kierunku i wynosi 3,9 m/sek. W ciągu 10% dni w roku odnotowuje się ciszę, co oznacza rejestrowanie wiatrów o prędkości poniżej 0,5 m/s.

Największy wpływ na warunki klimatyczne wywierają zjawiska ekstremalne, których obecne nasilenie się zauważalnie zmienia dynamikę cech klimatu w kraju (ale też na terenie Gminy). Wśród zjawisk termicznych niekorzystnych i uciążliwych dla ludności, środowiska i gospodarki należy wymienić pojawianie się dotkliwych fal upałów (ciągi dni z maksymalną temperaturą dobową powietrza $\geq 30^{\circ}\text{C}$ utrzymującą się przez co najmniej 3 dni) i dni upalnych (z temperaturą maksymalną $\geq 30^{\circ}\text{C}$). Obserwuje się również tendencje spadkowe liczby dni mroźnych i bardzo mroźnych.

4.1.2 Powietrze atmosferyczne

Jednym z podstawowych czynników kształtującym jakość powietrza atmosferycznego w skali mikro i mezon jest emisja zorganizowana i niezorganizowana wywołana działalnością człowieka.

Wyznaczają się trzy główne źródła emisji zanieczyszczeń do atmosfery:

- punktowe – duże zakłady przemysłowe emitujące pyły, dwutlenku siarki, tlenku azotu, tlenku węgla, metale ciężkie,
- powierzchniowe (rozproszone) – są to paleniska domowe, lokalne kotłownie, niewielkie zakłady przemysłowe emitujące głównie pyły, dwutlenek siarki;
- liniowe – głównie zanieczyszczenia komunikacyjne odpowiedzialne za emisję tlenków azotu, tlenków węgla, węglowodorów aromatycznych, metali ciężkich (dawniej głównie ołowiu z etyliny, obecnie platyny, palladu i rodu z katalizatorów samochodowych)

Na stan powietrza w Gminie Zgorzelec wpływ ma emisja niska związana z ogrzewaniem budynków mieszkalnych, lokalnymi kotłowniami oraz emisja niska wynikająca z ruchu komunikacyjnego.

Niezorganizowanym źródłem emisji zanieczyszczeń jest emisja komunikacyjna, która najbardziej odczuwalna jest w pobliżu dróg. Przez teren Gminy Zgorzelec przebiega następujące drogi:

- autostrada: A4 Jędrzychowice – Katowice – Korczowa,
- droga krajowa nr 30 Zgorzelec - Jelenia Góra,
- droga krajowa nr 94 Zgorzelec – Korczowa,
- droga wojewódzka nr 351 Żarki nad Nysą - Jagodzin,
- droga wojewódzka nr 352 Zgorzelec – Czechy,
- droga wojewódzka 357 Radomierzyce – granica państwa – Osieczna.

Ponadto na terenie Gminy występują liczne drogi powiatowe oraz gminne. Zgodnie z Systemem Oceny Stanu Nawierzchni stan dróg zakwalifikowany w 70% jest do klasy A (stan dobry) oraz klasy B (stan zadowalający). Jednak jest również kilka odcinków dróg, których stan oceniany został na klasę C, czyli nawierzchnia z uszkodzeniami wymagająca zaplanowania remontów. Stan nawierzchni dróg oraz ich parametry techniczne są stale poprawiane.

Głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym są: tlenek i dwutlenek węgla, tlenek azotu, dwutlenek siarki, węglowodory, pyły. Wielkości zanieczyszczeń emitowanych przez komunikację jest trudne do określenia, ponieważ wpływa na nią kilka czynników, m. in.: stan nawierzchni drogi, długość trasy komunikacyjnej, ilość poruszających się pojazdów, stan techniczny samochodów, jakość spalanego paliwa. Zanieczyszczenia komunikacyjne są dobowo i sezonowo zmienne.

Transport wiąże się z ryzykiem powstania istotnego zagrożenia dla środowiska wynikającego z właściwości przewożonych ładunków, którymi mogą być ze względu na swoje właściwości chemiczne, fizyczne lub biologiczne materiały niebezpieczne. Na skutek wypadków komunikacyjnych czy awarii mogą się przedostać w sposób niezorganizowany do środowiska. Szczególnie niebezpieczny w tym zakresie jest ruch tranzytowy (droga krajowa nr 30 oraz droga wojewódzka nr 352).

Na terenie Gminy Zgorzelec funkcjonuje sieć komunikacji zbiorowej. Przystanki komunikacyjne zlokalizowane są we wszystkich miejscowościach.

Na terenie Gminy Zgorzelec w oparciu o działania inwestycyjne realizowane w ramach projektu „Przygoda z Nysą” zostało wybudowanych ok. 18 km ścieżek rowerowych. Tworzenie nowych odcinków ścieżek rowerowych wpływa korzystnie na wzrost atrakcyjności terenu przygranicznego.

Na terenie Gminy Zgorzelec długość czynnej sieci gazowej wynosi 39,626 m (stan na 31.12.2019 r.). Zgodnie z danymi GUS, ilość czynnych przyłączy do sieci gazowej w 2018 r. (stan na 31.12.2018 r.) wynosiła 306 szt., natomiast w 2019 r. (stan na 31.12.2019 r.) ich ilość zwiększyła się do 554 sztuk. Z sieci gazowej usytuowanej na terenie Gminy korzystało 23,87 % gospodarstw domowych. Obecnie na terenie Gminy w gaz zaopatrywane są obiekty zlokalizowane w następujących miejscowościach: Jerzmanki, Jędrzychowice, Łągów, Tylice oraz Żarska Wieś, a więc największe pod względem liczby mieszkańców.

W ramach działań związanych z ograniczeniem emisji CO₂ do atmosfery Gmina zrealizowała zadanie pn. „Ograniczenie niskiej emisji poprzez zmianę systemu ogrzewania na terenie Gminy Zgorzelec”. Dofinansowaniem objęto 67 nieruchomości z terenu Gminy i uzyskano efekt rzeczowy polegający na likwidacji nieekologicznych źródeł ciepła w ilości 93 szt. Gaz jako niskoemisyjne źródło ciepła jest promowanym przez ustawodawcę rozwiązaniem na które mieszkańcy Gminy mogą uzyskać dofinansowanie w ramach różnych programów pomocowych, w tym „Programu Czyste Powietrze”, realizowanym na terenie Gminy przy bezpośrednim wsparciu Wójta.

Gmina Zgorzelec jest współtwórcą Zgorzeleckiego Klastra Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii i Efektywności Energetycznej. Klaster funkcjonuje w formie umowy cywilnoprawnej – umowy współpracy nie rodzącej zobowiązań finansowych po stronie jednostek samorządu terytorialnego. Głównymi celami klastra są m.in. planowanie i realizacja projektów w zakresie efektywności energetycznej przede wszystkim w budynkach użyteczności publicznej, planowanie i realizacja projektów budowy systemów dystrybucyjnych średniego i niskiego napięcia oraz realizacja projektów badawczo – rozwojowych, a także kreowanie i wdrażanie przedsięwzięć w zakresie rozwoju elektro - mobilności.

Gmina Zgorzelec wspiera działania Inwestorów w zakresie lokalizacji na terenie Gminy inwestycji dotyczących Odnawialnych Źródeł Energii. W oparciu o zapisy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego można zlokalizować farmy fotowoltaiczne na 69 hektarach gruntów (stan na 2018 r.), jak również wybudować elektrownię wodną na Nysie Łużyckiej. Ponadto na terenie Gminy znajdują się również 22 siłownie wiatrowe.

Gmina Zgorzelec do 2019 r. udzielała dotacji na zakup i montaż kolektorów słonecznych dla mieszkańców Gminy. Kolektory słoneczne pozwalają na efektywne wykorzystanie energii słonecznej w celach podgrzania wody użytkowej w obiekcie, przez co następuje redukcja kosztów zużycia energii elektrycznej, gazu lub paliw stałych. Gmina dofinansowała inwestycję do wysokości 50%, nie więcej niż 5 000,00 zł.

4.1.2.1 Jakość powietrza atmosferycznego

Dla celów oceny jakości powietrza województwo dolnośląskie podzielone zostało na cztery strefy: aglomeracja wrocławska, miasto Legnica, miasto Wałbrzych i strefa dolnośląska. Gmina Zgorzelec należy do strefy dolnośląskiej. W ramach PMŚ pomiary prowadzone są przez GIOŚ Centralne Laboratorium Badawcze, oddział we Wrocławiu, natomiast gromadzeniem, przetwarzaniem i rozpowszechnianiem informacji o stanie środowiska zajmuje się GIOŚ Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska we Wrocławiu. Na terenie Gminy GIOŚ nie posiada stacji pomiarowej. Najbliższą położoną stacją znajduje się w Zgorzelcu (ul. Bohaterów Getta) oraz w Działoszynie.

Dane pozyskiwane przez GIOŚ wykorzystywane są do sporządzenia bilansów emisji na poziomie wszystkich czterech stref województwa dolnośląskiego, a także do szacowania obszarów przekroczeń standardów jakości powietrza. Ze względu na ten fakt, nie jest możliwe określenie emisji tylko na terenie Gminy Zgorzelec, lecz bilansu całej strefy dolnośląskiej, do której należy Gmina Zgorzelec.

Zanieczyszczenie, które uwzględnia się przy ocenie danej strefy pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia to: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen, pył PM₁₀, pył PM_{2,5}, ołów, arsen, kadm, nikiel, bezno(a)piren oraz ozon.

Natomiast pod kątem ochrony roślin uwzględnia się następujące substancje: dwutlenek siarki, tlenek azotu oraz ozon.

W wyniku klasyfikacji, w zależności od analizy stężeń w danej strefie, można wydzielić następujące klasy stref:

1. Dla zanieczyszczeń, w których określa się poziom dopuszczalny:
 - **klasa A** – poziom stężeń zanieczyszczeń nie przekraczający poziomu dopuszczalnego.
Wymagane działania - utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem
 - **klasa C** - poziom stężeń zanieczyszczeń powyżej poziomu dopuszczalnego.
Wymagane działania - określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych, opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu, kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych.
2. Dla zanieczyszczeń, w których określa się poziom docelowy:
 - **klasa A** – poziom stężeń zanieczyszczeń nie przekraczający poziomu docelowego.
Oczekiwane działania - utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu docelowego.
 - **klasa C** - poziom stężeń zanieczyszczeń powyżej poziomu docelowego.
Oczekiwane działania - dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych, opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu.
3. Dla stężeń ozonu z uwzględnieniem poziomu celu długoterminowego:
 - **klasa D1** – poziom stężeń ozonu nie przekraczający poziomu celu długoterminowego.
Oczekiwane działania - utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu celu długoterminowego.
 - **Klasa D2** – poziom stężeń ozonu powyżej poziomu celu długoterminowego.
Oczekiwane działania - dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego do roku 2020.

Wyniki oceny strefy dolnośląskiej za rok 2019, w której znajduje się Gmina Zgorzelec, wskazuje, że dotrzymane są poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe substancji w powietrzu (klasa A) ustanowione ze względu na ochronę zdrowia dla następujących zanieczyszczeń:

- dwutlenku siarki,
- dwutlenku azotu,
- tlenku węgla,
- pyłu PM_{2,5},
- benzenu, ołowiu, kadmu, niklu.

Z kolei ze względu na przekraczanie poziomów dopuszczalnych stężenia pyłu PM10, benzo(a)pirenu, arsenu w odniesieniu do poziomów dopuszczalnych oraz ozonu wg. poziomu docelowego i poziomu celu długoterminowego strefę dolnośląską zaliczono do klasy C (czyli do terenu strefy, w której stężenia zanieczyszczeń przekraczają poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe, poziomy celów długoterminowych).

Tab. 4-1 Klasy poszczególnych substancji zanieczyszczających powietrze dla strefy dolnośląskiej w 2019 r. z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Klasa ze względu na ochronę zdrowi ludzi											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O ₃
Strefa dolnośląska	A	A	A	A	C	A	A	C	A	A	C	C

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim (GIOŚ Departament Monitoringu Środowiska, 2020)

Zakwalifikowanie obszaru strefy dolnośląskiej do klasy C, oznacza konieczność podjęcia działań ukierunkowanych na poprawę stanu jakości powietrza w obszarach przekroczeń dopuszczalnych stężeń. Należy przy tym podkreślić, że klasa C dla strefy dolnośląskiej nie oznacza braku dotrzymania dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń na całym jej obszarze. W związku z tym, zakwalifikowanie do klasy C, nie jest jednoznacznym powodem do podejmowania intensywnych działań na rzecz poprawy jakości powietrza.

W 2019 r. dla strefy dolnośląskiej wykonana została także ocena ze względu na ochronę roślin. Przekroczenia stwierdzono wyłącznie dla ozonu dla poziomu celu długoterminowego (klasa D2). Dla pozostałych substancji zanieczyszczających powietrze (dwutlenek siarki, tlenki azotu, ozon – wg. poziomu docelowego) nie odnotowano przekroczeń poziomów dopuszczalnych i tym samym strefę dolnośląską zaklasyfikowano do klasy A.

Tab. 4-2 Klasy poszczególnych substancji zanieczyszczających powietrze dla strefy dolnośląskiej w 2019 r. z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Klasa ze względu na ochronę zdrowi ludzi			
	SO ₂	NO _x	O ₃ – wg poziomu docelowego	O ₃ – wg poziomu celu długoterminowego
Strefa dolnośląska	A	A	A	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim (GIOŚ Departament Monitoringu Środowiska, 2020)

Na terenie Gminy Zgorzelec obowiązuje Program ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych uchwalony przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego Uchwałą Nr XXI/505/20 z dnia 16 lipca 2020 r. (POP).

WIOŚ we Wrocławiu współpracuje ze stroną niemiecką przekazując wyniki pomiarów prowadzonych na terenie powiatu zgorzeleckiego (stacja pomiarowa Zgorzelec i Działoszyce) do Sächsisches Landesamt für Umwelt, Landwirtschaft und Geologie (LfULG). W sytuacjach awaryjnych, które mogą w jakikolwiek sposób wpłynąć na powietrze obszarów

przygranicznych współpraca tych dwóch instytucji polega na wzajemnym przekazywaniu sobie informacji i komunikatów ostrzegawczych.

Raport z POŚ za lata 2017-2020 obejmował obszar interwencji Ochrona klimatu i jakości powietrza, w ramach którego wyznaczono do realizacji 6 zadań. W dalszej części scharakteryzowano efekty realizacji podjętych w latach 2017 i 2018 zadań przyjętych w POS na lata 2017-2020 w obszarze interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza.

Tab. 4-3 Ocena realizacji POS 2017-2020 w obszarze interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Lp.	Cel średnio okresowy	Cel krótko okresowy	Podjęte zadania	Efekt wraz z przypisanym wskaźnikiem	
1	2	3	4	5	6
1	Osiągnięcie i utrzymanie obowiązujących standardów jakości powietrza na terenie Gminy Zgorzelec	Poprawa jakości powietrza na terenie Gminy Zgorzelec	Modernizacja i remont istniejących dróg gminnych (do 1 km)	Efekt	W miejscowościach Tylice, Sławnikowice, Koźlice, Radomierzyce, Osiek Łużycki, Koźmin, Jerzmanki, Łągów, Jędrzychowice, Żarska Wieś, Przesieczany i Gozdanin zmodernizowano i wyremontowano drogi o łącznej wartości 7 106 081 zł.
				Wskaźnik/stopień realizacji	Długość (km) wyremontowanych i zmodernizowanych dróg: 10,2 km
2			Budowa i wyznaczenie tras pieszo-rowerowych	Efekt	Wybudowana ścieżka rowerowa o nawierzchni bitumicznej wzdłuż Nysy Łużyckiej w miejscowościach: Jędrzychowice, Koźlice, Osiek Łużycki i Radomierzyce o łącznej wartości 1 934 571,27 zł
				Wskaźnik/stopień realizacji	Długość (km) wybudowanych tras pieszo - rowerowych: 12,25 km
3			Budowa instalacji OZE na obiektach użyteczności publicznej (mikroinstalacje)	Efekt	W okresie sprawozdawczym nie wybudowano instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) na obiektach użyteczności publicznej (mikroinstalacje)
				Wskaźnik/stopień realizacji	Ilość (szt.) wybudowanych instalacji OZE na obiektach użyteczności publicznej (mikroinstalacje): 0
4			Kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych i na otwartych przestrzeniach	Efekt	Ze względu na brak takiej konieczności (brak pisemnych zgłoszeń) w okresie sprawozdawczym (lata 2017-2018) nie przeprowadzono czynności kontrolnych. Natomiast Gmina przeprowadziła czynności informacyjno – edukacyjne.
				Wskaźnik/stopień realizacji	Liczba przeprowadzonych czynności kontrolnych: 4
5			Termomodernizacja budynków mieszkalnych	Efekt	Brak ztermomodernizowanych budynków mieszkalnych przeprowadzonych przez Gminę
				Wskaźnik/stopień realizacji	Ilość ztermomodernizowanych budynków mieszkalnych

Lp.	Cel średnio okresowy	Cel krótko okresowy	Podjęte zadania	Efekt wraz z przypisanym wskaźnikiem	
1	2	3	4	5	6
6			Ograniczenie niskiej emisji poprzez modernizację indywidualnych kotłowni domowych	Efekt	Realizowano zadanie pn. Ograniczenie niskiej emisji poprzez zmianę systemu ogrzewania na terenie Gminy Zgorzelec Zlikwidowano 93 szt. kotłowni domowych, Zamontowano następujące źródła ciepła: 1 kocioł olejowy, 22 kotły gazowe, 1 piec elektryczny, 7 pomp ciepła, 25 szt. biomasy (5 klasa) oraz 18 kotłów węglowych (5 klasa)
				Wskaźnik/stopień realizacji	Ilość zmodernizowanych kotłowni domowych

Uzyskany efekt w obszarze interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

W latach 2017-2018 wskazane w POS 2017-2020 cele wyznaczone w obszarze interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza, kierunki interwencji realizowane były przez samorząd, inne jednostki administracji publicznej, jak i osoby fizyczne. Nie wpływają one negatywnie na klimat. Ich realizacja powinna przyczynić się do poprawy lokalnych warunków klimatycznych. Są to przede wszystkim działania związane z modernizacją i remontem dróg, budową ścieżek rowerowych oraz modernizacją indywidualnych kotłowni domowych.

W roku 2017 w miejscowości Sławnikowice i Gozdanin zmodernizowano i wyremontowano łącznie 1,6 km dróg gminnych o łącznej kwocie 652 990 zł. Natomiast w roku 2018 w miejscowościach Tylice, Sławnikowice, Koźlice, Radomierzyce, Osiek Łużycki, Koźmin, Jerzmanki, Łągów, Jędrzychowice, Żarska Wieś, Przesieczany i Gozdanin zmodernizowano i wyremontowano łącznie 8,6 km dróg gminnych o łącznej kwocie 6 453 091 zł.

Ponadto na terenie Gminy Zgorzelec realizowane były inwestycje, które przyczyniły się do realizacji założonego celu, a dotyczą prac drogowych prowadzonych na terenie Gminy Zgorzelec na poziomie powiatowym, wojewódzkim i krajowym.

Zgodnie z danymi otrzymanymi ze Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu w 2017 r. wykonano następujące inwestycje:

- przebudowa drogi powiatowej nr 2398D wraz z budową zjazdów w miejscowości Gozdanin na długości 750 m;
- przebudowa pobocza w ciągu drogi powiatowej nr 23956D w Łagowie (wykonanie chodnika w Łagowie przy Szkole Podstawowej) na odcinku 325 m;
- natomiast w 2018 r:
- przebudowa drogi powiatowej nr 2398D na odcinku od skrzyżowania z drogą krajową nr 30 w miejscowości Trójca do Gozdanina w ramach zadania: Trójca – Gozdanin – droga dojazdowa do gruntów rolnych;
- remont drogi powiatowej nr 2385 D w miejscowości Łomnica o długości 1 724 m.

W latach 2017 - 2018 wykonano również modernizację drogi wojewódzkiej nr 351 od skrzyżowania DK 94 do granicy Gminy z miastem Zgorzelec na długości 2 km, modernizację drogi wojewódzkiej nr 351 Pieńsk-Jędrzychowice (od granicy Gminy Pieńsk przez m. Jędrzychowice do granicy Gminy z miastem Zgorzelec) na długości 2,5 km oraz budowę chodników w miejscowości Jędrzychowice.

W okresie sprawozdawczym na terenie gminy wzdłuż Nysy Łużyckiej w miejscowościach Jędrzychowice, Koźlice, Osiek Łużycki i Radomierzyce wybudowano ścieżkę rowerową o długości 12,250 km. Łączny koszt wybudowania ścieżki to 1 934 571,27 zł.

Gmina ze względu na brak konieczności (brak pisemnych zgłoszeń) w latach 2017-2018 nie przeprowadzała czynności kontrolnych w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych i na przestrzeniach otwartych. W 2019 r. przeprowadzone zostały 4 kontrole. Ponadto Gmina przeprowadzała czynności edukacyjno – informacyjne w tym zakresie:

- ✓ artykuł pt. „Zakaz palenia odpadów w piecach i kotłowniach”, opublikowany w grudniu 2018 r. zarówno na stronie internetowej Gminy (www.gmina.zgorzelec.pl) jak i w miesięczniku „Nowiny z Gminy”, który jest dostarczany do każdego gospodarstwa domowego.

W ramach zadania „Ograniczenie niskiej emisji poprzez zmianę systemu ogrzewania na terenie Gminy Zgorzelec” na terenie miejscowości Osiek Łużycki, Łągów, Żarska Wieś, Ręczyn, Radomierzyce, Sławnikowice, Jędrzychowice, Kunów, Jerzmanki, Tylice, Białogórze, Koźmin, Trójca, Kostrzyna, Gronów, Gozdanin, Koźlice zlikwidowano 93 szt. źródeł ciepła oraz zamontowano 1 kocioł olejowy, 22 kotły gazowe, 1 piec elektryczny, 7 pomp ciepła, 25 szt. biomasy (5 klasa) oraz 18 kotłów węglowych (5 klasa). Całkowity koszt zadania to 1 230 376,28 zł, z czego 568 341,39 zł do środki pochodzące z dofinansowania z WFOŚiGW, natomiast 662 034,89 zł to środki własne mieszkańców.

W okresie sprawozdawczym (2018 r.) Gmina Zgorzelec udzieliła dotacji na montaż i zakup 4 szt. instalacji słonecznych, które pozwalają na podgrzanie wody w okresie wiosenno-letnim bez konieczności opalania paliwem stałym. Łączny koszt tego zadania to 40 000 zł, z czego połowa to środki własne Gminy.

Ponadto w terminie maj 2017 – marzec 2018 Gmina Zgorzelec realizowała inwestycję pn. kompleksowa modernizacja oraz dobudowa nowych punktów i linii oświetlenia drogowego na terenie Gminy Zgorzelec wraz z zapewnieniem finansowania”. Inwestycja ta polegała m.in. na wymianie ponad 1 400 opraw sodowych na nowoczesne oprawy w technologii LED i przyczyniła się do ograniczenia zużycia energii elektrycznej, a co za tym idzie na poprawę efektywności energetycznej.

Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza wykonano tzw. analizę SWOT wskazując na mocne i słabe strony Gminy we wskazanym powyżej obszarze oraz analizując szanse i zagrożenia jakie mogą wyniknąć w wyniku pojawienia się potencjalnych czynników zewnętrznych. Stanowią one podstawę sformułowanych w kolejnym rozdziale celów i kierunków działań w ramach strategii ochrony środowiska Gminy Zgorzelec.

Tab. 4-4 Analiza SWOT w obszarze interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Obszar Interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza		
1	Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
1.1.	Rozbudowa sieci gazowej na terenie Gminy	Systemy ogrzewania indywidualnego oparte na spalaniu paliw stałych
1.2.	Modernizacja i remonty dróg oraz budowa ścieżek rowerowych	Niewystarczająca ilość instalacji OZE na terenie gminy
1.3.	Brak dużych emitorów przemysłowych na terenie Gminy	Występowanie na terenie Gminy autostrady, dróg krajowych oraz wojewódzkich
1.4.	-	Brak termomodernizacji budynków
2	Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
2.1.	Wsparcie przedsięwzięć w zakresie budowy instalacji odnawialnych źródeł energii	Bliska lokalizacja terenów uprzemysłowionych zanieczyszczających powietrze
2.2.	Dotacje na likwidację źródeł niskiej emisji	Pogorszenie stanu finansów publicznych
2.3.	Coraz większa dostępność technologii energooszczędnych na rynku	-
2.4.	Rosnąca świadomość proekologiczna społeczeństwa	-

Najważniejsze problemy

Analiza aktualnego stanu dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza wskazała istotne problemy jakie istnieją na terenie Gminy Zgorzelec. Zdiagnozowane

problemy zostały poniżej opisane według schematu: stan aktualny → cel poprawy. W zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza najważniejszymi problemami są:

- brak podejmowanych działań związanych z termomodernizacją budynków mieszkalnych oraz obiektów użyteczności publicznej → prowadzenie działań związanych z termomodernizacją budynków mieszkalnych oraz obiektów użyteczności publicznej,
- brak podejmowanych działań w zakresie budowy instalacji OZE na obiektach użyteczności publicznej → montaż instalacji OZE (paneli fotowoltaicznych) na budynkach użyteczności publicznej,
- niska emisja z budynków mieszkalnych → wspieranie działań mających na celu ograniczenie zużycia paliw stałych,
- niska świadomość mieszkańców w zakresie zachowań proekologicznych → wzrost aktywności w prowadzeniu działań związanych z edukacją ekologiczną mieszkańców w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu.

Najważniejsze sukcesy

Najważniejsze sukcesy w zakresie interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza osiągnięte przez Gminę Zgorzelec przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 4-5 Najważniejsze sukcesy w obszarze interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

L.p.	Uwarunkowania lub podjęte zadania w przeszłości	Stan aktualny	Jeśli konieczne: zadania, mające na celu utrzymanie dobrego stanu
1	Modernizacja i remont istniejących dróg.	Realizowane są przedsięwzięcia w tym zakresie.	Kontynuacja modernizacji i remontu istniejących dróg.
2	Budowa i wyznaczenie tras pieszo-rowerowych.	Realizowane są przedsięwzięcia w tym zakresie.	Kontynuacja budowy i wyznaczania tras pieszo-rowerowych.
3	Ograniczenie niskiej emisji poprzez modernizację indywidualnych kotłowni domowych.	W ramach zadania „Ograniczenie niskiej emisji poprzez zmianę systemu ogrzewania na terenie Gminy Zgorzelec” dofinansowaniem objęto 67 nieruchomości i w efekcie zlikwidowano 93 szt. nieekologicznych źródeł ciepła. Od lipca 2019 r. realizacja Programu Czyste Powietrze na obszarze Gminy Zgorzelec.	Kontynuacja zadania. Likwidacja konwencjonalnych źródeł ciepła lub wymiana na inne o mniejszej zawartości popiołu. Zgodnie z POP w latach 2021-2024 łączna liczba kotłów do usunięcia z terenu Gminy Zgorzelec z zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej to 488 szt.

Prognoza

Priorytetem w działaniach na rzecz środowiska przyrodniczego jest poprawa jakości i czystości powietrza poprzez ograniczenie emisji pyłów i gazów do atmosfery.

W ramach prawa międzynarodowego Polska zgodnie z Protokołem z Kioto (1997 r.) oraz pakietem klimatyczno-energetycznym Unii Europejskiej jest zobowiązana do redukcji emisji gazów cieplarnianych. Celem przyjętej unijnej strategii „Nowy Program Strategiczny na lata 2019-2024” jest osiągnięcie wzrostu gospodarczego. W zakresie gospodarki niskoemisyjnej strategia wyznacza cele szczegółowe na poziomie krajowym: zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w porównaniu z poziomami z roku 1990, zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii (Polska 15%) oraz dążenie do

zwiększenia efektywności energetycznej o 20%. Cele są obligatoryjne na poziomie krajowym, każda gmina powinna dążyć do ich wypełnienia na miarę własnego potencjału.

W obszarze Gminy należy przewidywać, iż ogólny stan jakości powietrza nie ulegnie znaczącemu pogorszeniu. Mimo wszystko należy zwrócić szczególną uwagę na szybki wzrost rozwoju transportu drogowego. Jest on obecnie podstawowym źródłem zanieczyszczeń powietrza.

Prognozuje się, że rozwój energii odnawialnej na terenie Gminy będzie uzyskiwany głównie z energii słonecznej.

Niezwykle istotnym argumentem przemawiającym za wykorzystywaniem odnawialnych źródeł energii jest użytkowanie ich bez degradacji środowiska oraz niewyczerpalność ich zasobów.

4.2 Zagrożenia hałasem

Hałas to wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki.

Ochrona przed hałasem polega na utrzymaniu możliwie najlepszego stanu akustycznego środowiska, najważniejszym celem jest osiągnięcie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, a także zmniejszeniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, w przypadkach jego przekroczenia.

Klimat akustyczny na terenie Gminy Zgorzelec kształtowany jest głównie przez hałas komunikacyjny. Na terenie Gminy Zgorzelec do głównych źródeł hałasu komunikacyjnego należą:

- autostrada: A4 Jędrzychowice – Katowice – Korczowa,
- drogi krajowe: nr 30 (Zgorzelec - Jelenia Góra) oraz nr 94 (Zgorzelec – Korczowa),
- drogi wojewódzkie: nr 351 (Żarki nad Nysą – Jagodzin), nr 352 (Zgorzelec – Czechy) oraz nr 357 (Radomierzyce – granica państwa – Osieczna),
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Obecnie na terenie Gminy Zgorzelec GIOŚ we Wrocławiu nie prowadził badań poziomu hałasu. Ostatnie badania hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu zgorzeleckiego prowadzone były w 2011 roku przez WIOŚ we Wrocławiu. Na terenie Gminy Zgorzelec zlokalizowane były 4 punkty pomiarowe: w Żarskiej Wsi (2 punkty), Koźminie oraz Łagowie.

Tab. 4-6 Wyniki pomiaru hałasu na terenie Gminy Zgorzelec w 2011 r.

L.p.	Lokalizacja punktu	Równoważny poziom hałasu L_{Aeq}	Odległość terenu chronionego od krawędzi jezdni (m)	Natężenie ruchu (pojazdy/h)		Rodzaj zabudowy	Szacowana liczba mieszkańców narażoną na ponadnormatywny hałas
				Ogółem	Pojazdy ciężarowe		
1	Żarska Wieś Droga krajowa nr 94	70,6	6,0	315	956	Zabudowa zagrodowa	35
2	Żarska Wieś	57,6	120,0	683	182	Zabudowa	12

L.p.	Lokalizacja punktu	Równoważny poziom hałasu L_{Aeq}	Odległość terenu chronionego od krawędzi jezdni (m)	Natężenie ruchu (pojazdy/h)		Rodzaj zabudowy	Szacowana liczba mieszkańców narażoną na ponadnormatywny hałas
				Ogółem	Pojazdy ciężarowe		
	Żarska Wieś 5					jednorodzinna	
3	Koźmin Droga wojewódzka nr 352	67,6	10,0	476	63	Zabudowa zagrodowa	40
4	Łągów Droga krajowa nr 30	63,8	11,0	456	31	Zabudowa jedno i wielorodzinna	140

Źródło: Klimat akustyczny w wybranych punktach województwa dolnośląskiego w 2011 r., WIOŚ we Wrocławiu, 2012 r.

Zgodnie z wówczas obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2007 r., nr 120, poz. 826) we wszystkich punktach przekroczony został dopuszczalny poziom hałasu dla pory dnia.

Ponadto przez teren Gminy Zgorzelec przebiegają 4 linie kolejowe:

- nr 274 (C-59/1) Wrocław - Zgorzelec – granica Państwa (przez Wałbrzych, Jelenią Górę, Lubań, Mikułową),
- nr 278 (E30, CE-30/C-59/1) Węgliniec – Zgorzelec (przez Pieńsk, Jędrzychowice, Zgorzelec Miasto)
linia ta, wraz z linią nr 274 na odcinku: granica państwa – Zgorzelec, jest fragmentem ciągu transportowego E30 z Niemiec w kierunku Kijowa przez Węgliniec, Wrocław, Kraków); ciąg ten jest ważnym elementem III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego, łączącego Republikę Federalną z Ukrainą,
- nr 290 (C-59/1) linia znaczenia lokalnego: Mikułowa – Bogatynia,
- nr 324: posterunek odgałęźny Ręczyn – granica państwa – (Hagenwerde).

Na terenie Gminy Zgorzelec nie występują duże zakłady przemysłowe, które stanowią potencjalne zagrożenie hałasem przemysłowym.

Najważniejszym celem w zakresie ochrony środowiska przed hałasem jest zmniejszenie skali narażenia mieszkańców na ponadnormatywny jego poziom, co przede wszystkim dotyczy hałasu emitowanego przez środki transportu.

Tab. 4-7 Efekty realizacji dotychczasowego POS 2017-2020 w okresie sprawozdawczym 2017-2018 w obszarze interwencji: Zagrożenia hałasem

Lp.	Cel średnio okresowy	Cel krótko okresowy	Podjęte zadania	Efekt wraz z przypisanym wskaźnikiem	
1	2	3	4	5	6
1	Poprawa klimatu akustycznego i ochrona mieszkańców Gminy Zgorzelec przed nadmiernym hałasem	Ochrona przed nadmiernym hałasem	Ochrona obszarów o korzystnym klimacie akustycznym poprzez uwzględnianie ich w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego	Efekt	W okresie sprawozdawczym nie uchwalono MPZP w zakresie ochrony obszarów o korzystnym klimacie akustycznym.
				Wskaźnik/stopień realizacji	Liczba uchwalonych MPZP: 0
2			Preferowanie niekonfliktowych lokalizacji obiektów usługowych i przemysłowych	Efekt	Obiekty usługowe i przemysłowe w niekonfliktowych lokalizacjach. Według Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zgorzelec (2015 r.) na obszarze Gminy nie występują zakłady przemysłowe, ani usługowe mogące powodować uciążliwość akustyczną dla mieszkańców.
				Wskaźnik/stopień realizacji	Lokalizacja obiektów usługowych i przemysłowych.
3			Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej	Efekt	W okresie sprawozdawczym nie przeprowadzono kontroli emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej
				Wskaźnik/stopień realizacji	Przeprowadzone kontrole. Liczba (szt.) przeprowadzonych kontroli. Brak danych z WIOŚ
4			Kontrola emisji hałasu do środowiska drogi A-4	Efekt	Przeprowadzona kontrola emisji hałasu z drogi A4. W okresie sprawozdawczym nie przeprowadzono kontroli poziomu hałasu drogowego.
				Wskaźnik/stopień realizacji	Liczba (szt.) przeprowadzonych kontroli poziomu hałasu: 0
5			Stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapobiegających nadmiernej emisji hałasu do środowiska	Efekt	Nie podjęto działań zapobiegających nadmiernej emisji hałasu do środowiska
				Wskaźnik/stopień realizacji	Ilość podjętych działań: 0

Uzyskany efekt w obszarze interwencji: Zagrożenia hałasem

W latach 2017 – 2018 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu nie prowadził pomiarów monitoringowych poziomów hałasu w Gminie Zgorzelec.

Jednym z podstawowych źródeł emisji hałasu jest ruch drogowy, dlatego istotnym sposobem jego częściowego ograniczenia jest promowanie alternatywnych środków transportu oraz stwarzanie dogodnych warunków do korzystania z nich. W okresie sprawozdawczym wzdłuż Nysy Łużyckiej w miejscowościach Jędrzychowice, Koźlice, Osiek Łużycki i Radomierzyce wybudowano ścieżkę rowerową o długości 12,250 km.

Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem

Dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem wykonano tzw. analizę SWOT wskazując na mocne i słabe strony Gminy we wskazanym powyżej obszarze oraz analizując szanse i zagrożenia jakie mogą wynikać w wyniku pojawienia się potencjalnych czynników zewnętrznych. Stanowią one podstawę sformułowanych w kolejnym rozdziale celów i kierunków działań w ramach strategii ochrony środowiska Gminy Zgorzelec.

Tab. 4-8 Analiza SWOT w obszarze interwencji: Zagrożenia hałasem

Obszar Interwencji: Zagrożenia hałasem		
1	Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
1.1.	Brak uciążliwości związanych z hałasem przemysłowym	Obecność licznych dróg oraz linii kolejowych na terenie Gminy Zgorzelec
1.2.	Budowa ścieżek rowerowych.	Brak monitoringu poziomu hałasu w Gminie przez GIOŚ
2	Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
2.1.	Dofinansowania pochodzące z Unii Europejskiej na modernizację dróg	Niedostateczny poziom funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu środowiska akustycznego.
2.2.	Monitorowanie poziomu hałasu przez GIOŚ	Rosnąca liczba pojazdów na drogach

Najważniejsze problemy

Analiza aktualnego stanu dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem wskazała istotne problemy jakie istnieją na terenie Gminy Zgorzelec. Zdiagnozowane problemy zostały poniżej opisane według schematu: stan aktualny → cel poprawy. W zakresie Zagrożenia hałasem najważniejszymi problemami są:

- liczne drogi zlokalizowane na terenie Gminy stanowiące źródło hałasu komunikacyjnego → systematyczna kontrola stanu dróg (nawierzchni) oraz ich ewentualna modernizacja
- brak aktualnego monitoringu poziomu hałasu → pomiary aktualnego poziomu hałasu prowadzone przez GIOŚ

Problemy te nie wpływają negatywnie na proces adaptacji do zmian klimatu oraz nie prowadzą do powstania nadzwyczajnych zagrożeń środowiska. Niezbędna jest jednak kontynuacja prowadzenia monitoringu poziomów hałasu na terenie miasta.

Najważniejsze sukcesy

Najważniejsze sukcesy w zakresie interwencji: Zagrożenie hałasem osiągnięte przez Gminę Zgorzelec przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 4-9 Najważniejsze sukcesy w obszarze interwencji: Zagrożenia hałasem

L.p.	Uwarunkowania lub podjęte zadania w przeszłości	Stan aktualny	Jeśli konieczne: zadania, mające na celu utrzymanie dobrego stanu
1	Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy	Realizowane są przedsięwzięcia w tym zakresie.	Kontynuacja budowy ścieżek rowerowych.

Prognoza

Zrównoważony rozwój systemu transportowego znacznie ograniczy emisję hałasu, co doprowadzi do osiągnięcia zgodności prawnej w zakresie poziomu hałasu w najbardziej newralgicznych miejscach.

Ponadto edukacja ekologiczna mieszkańców przyczyni się do częstszego korzystania z komunikacji zbiorowej.

4.3 Pola elektromagnetyczne

Pola elektromagnetyczne towarzyszą człowiekowi od zawsze. Rozwój przemysłu (w tym telekomunikacji) przyczynia się do wzrostu poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku. Niezbędne jest uwzględnienie tego zagadnienia w postępowaniach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Źródła niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego, które mają negatywny wpływ na środowisko to: linie przesyłowe energii elektrycznej, stacje elektroenergetyczne, stacje radiowe i telewizyjne, stacje telefonii komórkowej, urządzenia diagnostyczne, a także niektóre urządzenia przemysłowe.

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska Departamentu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Monitoring pól elektromagnetycznych realizowany jest w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2007 r. Nr 221 poz. 1645).

Przez teren Gminy Zgorzelec przebiegają główne korytarze zasilania w energię elektryczną rangi krajowej i międzynarodowej, 2 linie 400 kV Turów - Hagenwerder, 1 linia 400 kV Turów - Mikułowa, 4 linie 220 kV Turów – Mikułowa, 1 linia 110 kV Turów - Mikułowa, 1 linia 110 kV Turów - miasto Zgorzelec - Pieńsk. Sieć energetyczna zasilająca Gminę Zgorzelec wpięta jest w linię tranzytową o napięciu 220 kV relacji elektrownia Turów - Mikułowa - południowe rejony Polski. Sieć rozdzielcza (średniego i niskiego napięcia jest w przeważającej części napowietrzna, wymaga wymiany na sieci kablowe, podziemne). Pewność zasilania ocenić można na ok. 90%. Przepustowość linii elektroenergetycznych wysokich i średnich napięć nie stanowi ograniczających uwarunkowań dla użytkowania energii elektrycznej, która stanowić może ekologiczne medium grzewcze. Konieczna jest jednak rozbudowa systemu stacji transformatorowej. Zagrożenia promieniowaniem niejonizującym mogą być także spowodowane przez urządzenia radiokomunikacyjne, które wytwarzają pola elektromagnetyczne w zakresie częstotliwości od 0,003 do 300 000 MHz. Do urządzeń takich należą między innymi stacje bazowe telefonii komórkowej.

Na terenie Gminy Zgorzelec nie były prowadzone pomiary poziomów pól elektromagnetycznych. Na podstawie „Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku za lata 2017—2019 w województwie dolnośląskim – w oparciu o wyniki pomiarów wykonywanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska” wynika, iż w latach 2017-2019 podobnie zresztą jak i w poprzednich cyklach pomiarowych w żadnym z wytypowanych punktów pomiarowych nie została przekroczona dopuszczalna wartość pól elektromagnetycznych (7 V/m).

Tab. 4-10 Efekty realizacji dotychczasowego POS 2017-2020 w okresie sprawozdawczym 2017-2018 w obszarze interwencji: Pola elektromagnetyczne

Lp.	Cel średnio okresowy	Cel krótko okresowy	Podjęte zadania	Efekt wraz z przypisanym wskaźnikiem	
1	2	3	4	5	6
1	Ochrona przed szkodliwym działaniem pól elektromagnetycznych	Monitoring i utrzymanie poniżej poziomu dopuszczalnego PEM	Ograniczanie powstawania źródeł pól elektromagnetycznych na terenach gęstej zabudowy mieszkaniowej na etapie planowania przestrzennego oraz wprowadzenie zagadnienia pól elektromagnetycznych do Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego	Efekt	Trzy miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w których uwzględniono zagadnienia dotyczące pól elektromagnetycznych oraz ich szkodliwości: Uchwała nr 270/17 Rady Gminy Zgorzelec z dnia 27.09.2017 r., Uchwała nr 271/17 Rady Gminy Zgorzelec z dnia 27.09.2017 r. oraz Uchwała nr 22/18 Rady Gminy Zgorzelec z dnia 28.12.2018 r.
				Wskaźnik/stopień realizacji	Ilość uchwalonych MPZP uwzględniających zagadnienia dotyczące pól elektromagnetycznych
2			Kontrola obecnych i potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Efekt	W okresie sprawozdawczym nie przeprowadzono kontroli źródeł promieniowania elektromagnetycznego
				Wskaźnik/stopień realizacji	Przeprowadzone kontrole. Liczba (szt.) przeprowadzonych kontroli. Niemonitorowane przez WIOŚ.
3			Utrzymanie poziomów elektromagnetycznego promieniowania poniżej dopuszczalnego lub co najwyżej na poziomie dopuszczalnym	Efekt	W okresie sprawozdawczym WIOŚ we Wrocławiu nie prowadził badań poziomów pól elektromagnetycznych
				Wskaźnik/stopień realizacji	Niemonitorowane przez WIOŚ

Uzyskany efekt w obszarze interwencji: Pola elektromagnetyczne

Na terenie Gminy Zgorzelec nie były prowadzone pomiary emisji pól elektromagnetycznych. W latach 2017-2018 na terenie Gminy Zgorzelec uchwalono trzy miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w których uwzględniono zagadnienia dotyczące pól elektromagnetycznych oraz ich szkodliwości:

- Uchwała nr 270/17 Rady Gminy Zgorzelec z dnia 27.09.2017 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Jędrzychowice;
- Uchwała nr 271/17 Rady Gminy Zgorzelec z dnia 27.09.2017 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Jerzmanki;
- Uchwała nr 22/18 Rady Gminy Zgorzelec z dnia 28.12.2018 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Łągów.

Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne

Dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne dokonano tzw. analizy SWOT, która pozwoliła wskazać mocne oraz słabe strony Gminy ww. obszarze, a także szanse i zagrożenia jakie mogą pojawić się wskutek oddziaływania potencjalnych czynników zewnętrznych. Stanowią one podstawę sformułowanych w kolejnym rozdziale celów i kierunków działań w ramach strategii ochrony środowiska Gminy Zgorzelec.

Tab. 4-11 Analiza SWOT w obszarze interwencji: Pola elektromagnetyczne

Obszar Interwencji: Pola elektromagnetyczne		
1	Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
1.1.	Uwzględnienie zagadnień pól elektromagnetycznych w dokumentach o charakterze planistycznym	Brak monitoringu pól elektromagnetycznych prowadzonego przez GIOŚ
1.2.	-	Obecność źródeł emisji pól elektromagnetycznych na obszarze Gminy
1.3.	-	Brak edukacji ekologicznej w zakresie zagrożeń wynikających z oddziaływania pól elektromagnetycznych
2	Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
2.1.	Monitoring pozwalający na wykrycie ponadnormatywnego stężenia promieniowania	Wzrost zapotrzebowania społeczeństwa na media
2.2.	-	Rozbudowa systemów łączności bezprzewodowej

Najważniejsze problemy

Analiza aktualnego stanu dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne wskazała istotne problemy jakie istnieją na terenie Gminy Zgorzelec. Zdiagnozowane problemy zostały poniżej opisane według schematu: stan aktualny → cel poprawy. W zakresie Pól elektromagnetycznych najważniejszymi problemami są:

- obecność źródeł emisji pól elektromagnetycznych na obszarze Gminy → dążenie w miarę możliwości do eliminacji tych źródeł bądź do ochrony przed emitowanym przez nie promieniowaniem elektromagnetycznym,

- brak prowadzonych pomiarów emisji pól elektromagnetycznych → działania mające na celu wprowadzenie punktów pomiarowych prowadzonych przez GIOŚ na terenie Gminy Zgorzelec,
- Nie podejmowanie działań edukacyjnych mających na celu informowanie mieszkańców o negatywnym oddziaływaniu pól elektromagnetycznych → prowadzenie działań edukacyjnych w tym zakresie.

Problemy te nie wpływają negatywnie na proces adaptacji do zmian klimatu, jednak mogą prowadzić do powstania nadzwyczajnych zagrożeń środowiska.

Najważniejsze sukcesy

Najważniejsze sukcesy w zakresie interwencji: Pola elektromagnetyczne osiągnięte przez Gminę Zgorzelec przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 4-12 Najważniejsze sukcesy w obszarze interwencji: Pola elektromagnetyczne

L.p.	Uwarunkowania lub podjęte zadania w przeszłości	Stan aktualny	Jeśli konieczne: zadania, mające na celu utrzymanie dobrego stanu
1	Uwzględnienie zagadnień pól elektromagnetycznych w dokumentach o charakterze planistycznym	Uwzględnienie w MPZP zagadnień dotyczących pól elektromagnetycznych oraz ich szkodliwości	Kontynuacja realizacji niniejszego zadania

Prognoza

Nie przewiduje się, aby w najbliższych latach problem z polami elektromagnetycznymi w Gminie Zgorzelec pogłębiał się. Wzrost świadomości społeczeństwa powinien wpłynąć na ograniczenie nawet niewielkich zagrożeń wynikających z ich oddziaływania. Należy wprowadzić działania mające na celu monitoring emisji pól elektromagnetycznych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

4.4 Gospodarowanie wodami

Wody powierzchniowe

Gmina Zgorzelec znajduje się w obszarze dorzecza rzeki Nysy Łużyckiej w granicach obszaru dorzecza Odry (region wodny Środkowej Odry). Na terenie Gminy, Nysa Łużycka przyjmuje trzy większe dopływy tj.: Witkę, Czerwoną Wodę oraz Jędrzychowicki Potok. Żarecki Potok, który przepływa przez północną część Gminy i wpada do Nysy na terenie Gminy Pieńsk.

Na terenie Gminy licznie występują zbiorniki wodne. Największym jest sztucznie zbudowany zbiornik zaporowy na rzece Witce w pobliżu miejscowości Niedów. Zbiornik został utworzony na potrzeby chłodzenia elektrowni Turów. Pełni także funkcję retencyjną oraz rekreacyjną. Ponadto na terenie Gminy, pomiędzy Łagowem a Jędrzychowicami znajduje się duży kompleks stawów hodowlanych, mniejsze stawy znajdują się w okolicach Jerzmanek i Osieka Łużyckiego.

Wzdłuż zbiornika Niedów (zbiornik na rzece Witka) oraz rzeki Nysa Łużycka i Czerwona Woda występuje zagrożenie powodziowe. Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego, zagrożenie to występuje w następujących miejscowościach: Jędrzychowice, Koźlice, Osiek Łużycki, Radomierzyce, Ręczyn, Niedów, Spytków, Tylice i Kunów.

Gmina Zgorzelec, znajduje się w obrębie 11 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP). Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry przyjętego Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. (Dz. U. 2016 r., poz. 1967) określone zostały cele środowiskowe dla wód powierzchniowych i podziemnych, których osiągnięcie opiera się na uzyskaniu warunków referencyjnych dla poszczególnych typów wód. Dla JCWP, posiadających status naturalnych części wód, określonym celem jest osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego i dobrego stanu chemicznego. Dla silnie zmienionych części wód wymagane jest osiągnięcie co najmniej dobrego potencjału ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego. Dla dwóch JCWP (PLRW60001917453 oraz PLRW60001017431) wskazany został również uszczegółowiony cel środowiskowy jakim jest możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieką istotnego – Nysa Łużycka w obrębie JCWP.

Spośród 11 JCWP w obrębie których znajduje się Gmina Zgorzelec, osiem z nich określono jako naturalną część wód, pozostałe należą do grupy silnie zmienionych części wód. Stan wszystkich JCWP oceniono jako zły i zagrożonych ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych, stąd też przewidziano dla nich odstępstwa czasowe.

Wykaz i charakterystykę jednolitych części wód powierzchniowych, na których znajduje się Gmina Zgorzelec zamieszczono w poniższej tabeli.

Tab. 4-13 Wykaz JCWP na terenie Gminy Zgorzelec

Lp.	Kod i nazwa JCWP	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy	
					Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny
1	PLRW60001917453 Nysa Łużycka od Pliessmitz do Żareckiego Potoku	naturalna część wód	zły	zagrożona	Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego. Możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieką istotnego – Nysa Łużycka w obrębie JCWP	Osiągnięcie dobrego stanu chemicznego
2	PLRW600018174549 Żarecki Potok	naturalna część wód	zły	zagrożona	Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego	Osiągnięcie dobrego stanu chemicznego
3	PLRW600018174552 Łażnik	naturalna część wód	zły	zagrożona	Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego	Osiągnięcie dobrego stanu chemicznego
4	PLRW600017174569 Bielawka	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona	Osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego	Osiągnięcie dobrego stanu chemicznego
5	PLRW60001816678 Złoty Stok	naturalna część wód	zły	zagrożona	Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego	Osiągnięcie dobrego stanu chemicznego
6	PLRW600018174529 Jędrzychowicki Potok	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona	Osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego	Osiągnięcie dobrego stanu chemicznego
7	PLRW6000817449 Czerwona Woda od Studzianki do Nysy Łużyckiej	naturalna część wód	zły	zagrożona	Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego	Osiągnięcie dobrego stanu chemicznego
8	PLRW6000417448 Czerwona Woda od źródła do	naturalna część wód	zły	zagrożona	Osiągnięcie dobrego stanu	Osiągnięcie dobrego stanu

Lp.	Kod i nazwa JCWP	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy	
					Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny
	Studzianki	wód			ekologicznego	chemicznego
9	PLRW60001017431 Nysa Łużycka od Miedzianki do Pliessnitz	naturalna część wód	zły	zagrożona	Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego. Możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieką istotnego – Nysa Łużycka w obrębie JCWP	Osiągnięcie dobrego stanu chemicznego
10	PLRW60008174239 Witka=Smeda od Rasnice do zbiornika Niedów	naturalna część wód	zły	zagrożona	Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego	Osiągnięcie dobrego stanu chemicznego
11	PLRW6000017429 Witka ze zbiornika Niedów do ujścia	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona	Osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego	Osiągnięcie dobrego stanu chemicznego

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS), realizowane są badania i oceny jakości wód powierzchniowych i podziemnych. W przypadku wód powierzchniowych dokonuje się klasyfikacji elementów biologicznych, fizykochemicznych, hydromorfologicznych, a na ich podstawie klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego. Ocenia się również stan chemiczny wód na podstawie oceny wyników badań substancji priorytetowych i innych substancji zanieczyszczających. Uwzględniając wyniki klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i wyniki klasyfikacji stanu chemicznego, ocenia się stan jednolitych części wód powierzchniowych. W odniesieniu do Gminy Zgorzelec przeanalizowano jakość wód ocenioną według badań PMS z 2018 roku w województwie dolnośląskim.

W poniższej tabeli scharakteryzowano klasę biologiczną, hydromorfologiczną oraz fizykochemiczną JCWP na terenie Gminy Zgorzelec.

Tab. 4-14 Klasy biologiczne, hydromorfologiczne i fizykochemiczne Jednolitych Części Wód Powierzchniowych znajdujących się na terenie Gminy Zgorzelec

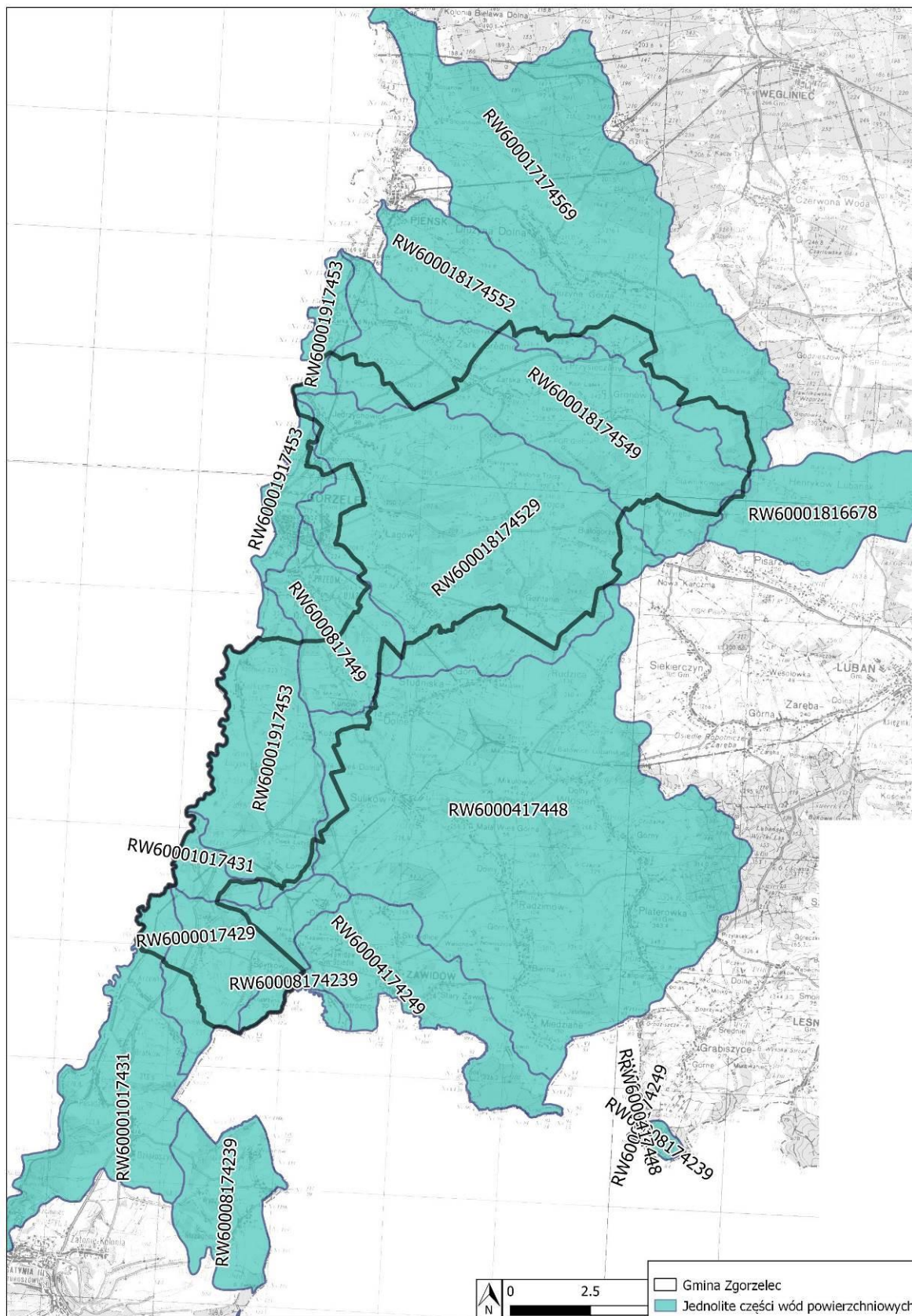
Lp.	Europejski kod i nazwa JCWP	Czy JCW jest monitorowana? M – monitorowana NM - niemonitorowana	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1-3.5)	Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu JCWP
1	PLRW60001917453 Nysa Łużycka od Pliessnitz do Żareckiego Potoku	M	III	-	>II	II	Umiarkowany stan ekologiczny	poniżej dobrego	zły
2	PLRW600018174549 Żarecki Potok	brak danych	-	-	-	-	-	-	-

Lp.	Europejski kod i nazwa JCWP	Czy JCW jest monitorowana? M – monitorowana NM - niemonitorowana	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1-3.5)	Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu JCWP
3	PLRW600018174552 Łażnik	brak danych	-	-	-	-	-	-	-
4	PLRW600017174569 Bielawka	brak danych	-	-	-	-	-	-	-
5	PLRW60001816678 Złoty Stok	brak danych	-	-	-	-	-	-	-
6	PLRW600018174529 Jędrzychowicki Potok	M	II	II	>II	-	Umiarkowany potencjał ekologiczny	-	zły
7	PLRW6000817449 Czerwona Woda od Studzianki do Nysy Łużyckiej	NM	III	II	>II	-	umiarkowany stan ekologiczny	-	zły
8	PLRW6000417448 Czerwona Woda od źródła do Studzianki	NM	IV	II	>II	-	Słaby stan ekologiczny	-	zły
9	PLRW60001017431 Nysa Łużycka od Miedzianki do Pliessnitz	M	IV	II	>II	II	Słaby stan ekologiczny	Poniżej dobrego	zły
10	PLRW60008174239 Witka=Smeda od Rasnice do zbiornika Niedów	M	V	II	II	II	Zły stan ekologiczny	Poniżej dobrego	zły
11	PLRW6000017429 Witka ze zbiornika Niedów do ujścia	M	III	-	I	II	Umiarkowany potencjał ekologiczny	Poniżej dobrego	zły

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ocena stanu JCWP rzecznych na obszarze województwa dolnośląskiego w latach 2017-2018 (GIOŚ www.gios.gov.pl)

Na poniższej rycinie przedstawiono jednolite części wód powierzchniowych w obrębie których znajduje się Gmina Zgorzelec.

Ryc. 4-1 Gmina Zgorzelec na tle JCWP

Wody podziemne

Gmina Zgorzelec znajduje się w obrębie trzech jednolitych części wód podziemnych (JCWPd): 92, 93 oraz 105. JCWPd znajdują się w obszarze dorzecza Odry, w regionie wodnym Środkowej Odry. W tabeli poniżej przedstawiono syntetyczne informacje dotyczące charakterystyki JCWPd.

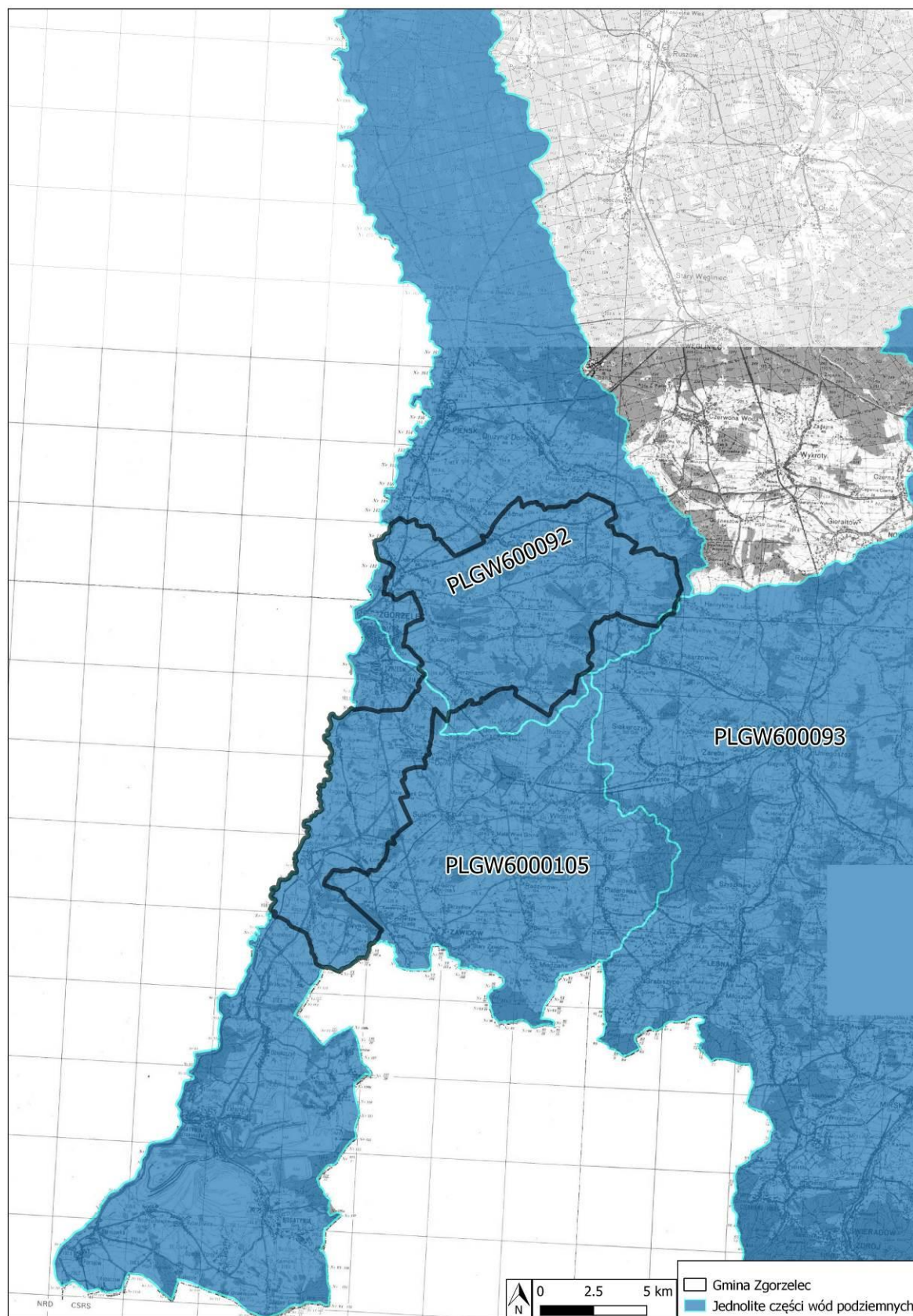
Tab. 4-15 Wykaz JCWPd w obrębie których znajduje się Gmina Zgorzelec

Lp.	Kod JCWPd	Charakterystyka	Cel środowiskowy- stan chemiczny	Cel środowiskowy- stan ilościowy
1	PLGW600092	Stan ilościowy i chemiczny: dobry. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: niezagrożona. Liczba pięter wodonośnych: 3. Powierzchnia: 694,7 km ²	Utrzymanie dobrego stanu chemicznego	Utrzymanie dobrego stanu ilościowego
2	PLGW600093	Stan ilościowy i chemiczny: dobry Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona. Liczba pięter wodonośnych: 6. Powierzchnia: 1 981,2 km ²	Utrzymanie dobrego stanu chemicznego	Utrzymanie dobrego stanu ilościowego
3	PLGW6000105	Stan ilościowy: słaby, Stan chemiczny: dobry Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona. Liczba pięter wodonośnych: 2 Powierzchnia: 332,8 km ²	Utrzymanie dobrego stanu chemicznego	mniej rygorystyczny cel: ochrona stanu ilościowego przed dalszym pogorszeniem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <https://www.pgi.gov.pl/psh/zadania-psh/8913-zadania-psh-jcwpd.html>

Na poniższej rycinie przedstawiono jednolite części wód podziemnych w obrębie których znajduje się Gmina Zgorzelec.

Ryc. 4-2 Gmina Zgorzelec na tle JCWPd

W północno-wschodniej części Gminy Zgorzelec na niewielkim fragmencie występuje główny zbiornik wód podziemnych (GZWP) nr 317 Niecka zewnętrzno- sudecka Bolesławiec. Jest to zbiornik wydzielony w obrębie utworów kredy górnej, jego powierzchnia wynosi 843,15 km². Zbiornik porowo-szczelinowy o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych 120 tys. m³/dobę. Jest to zbiornik udokumentowany.

Tab. 4-16 Efekty realizacji dotychczasowego POS 2017-2020 w okresie sprawozdawczym 2017-2018 w obszarze interwencji: Gospodarowanie wodami

Lp.	Cel średnio okresowy	Cel krótko okresowy	Podjęte zadania	Efekt wraz z przypisanym wskaźnikiem	
1	2	3	4	5	6
1	Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód pod względem jakościowym i ilościowym na terenie Gminy Zgorzelec	Poprawa jakości wód na terenie Gminy Zgorzelec	Prowadzenie ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych	Efekt	Ewidencja przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych jest prowadzona.
				Wskaźnik/stopień realizacji	Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków (szt.): 311 oraz ilość zbiorników bezodpływowych (szt.): 1 064
2			Wspieranie finansowe budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (głównie na terenach zabudowy rozproszonej i obszarach trudnych do skanalizowania, gdzie jest to prawnie dozwolone)	Efekt	Gmina dofinansowuje zakup i montaż przydomowych oczyszczalni ścieków do wysokości 50%, ale nie więcej niż 3 000 zł
				Wskaźnik/stopień realizacji	Ilość zrealizowanych wniosków oraz poniesione koszty. 2017 r. – zrealizowano 11 szt. wniosków na kwotę 32 939,54 zł 2018 r. – zrealizowano 9 szt. wniosków na kwotę 26 367,00 zł.
3			Bieżąca konserwacja i utrzymanie cieków wodnych	Efekt	Drożne ciekі wodne.
				Wskaźnik/stopień realizacji	Długość cieków wodnych, które poddane zostały konserwacji: 0
4			Konserwacja rowów melioracyjnych	Efekt	Drożne rowy melioracyjne. Konserwacja rowów w miejscowościach: Koźmin, Łomnica, Żarska Wieś, Osiek Łużycki, Trójca, Jerzmanki, Radomierzyce, Koźlice, Pokrzywnik, Łągów, Ręczyn, Spytków, Tylice, Kunów
				Wskaźnik/stopień realizacji	Długość (km) rowów melioracyjnych, które poddane zostały konserwacji. 2017 r. – 7,55 km rowów melioracyjnych, na kwotę 174 566,75 zł (w tym 29 000,00 zł z budżetu województwa) 2018 r. – 10,03 km rowów melioracyjnych, na kwotę 195 013,85 zł (w tym 28 940,34 zł z budżetu województwa)

Uzyskany efekt w obszarze interwencji: Gospodarowanie wodami

W latach 2017 i 2018 w 14 miejscowościach Gminy Zgorzelec (Kožmin, Łomnica, Źarska Wieś, Osiek Łużycki, Trójca, Jerzmanki, Radomierzyce, Koźlice, Pokrzywnik, Łagów, Ręczyn, Spytków, Tylice, Kunów) prowadzone były prace konserwacyjne na rowach melioracyjnych. Zakres prac obejmował m.in.: ręczne wykoszenie ze skarp rowów, koron i skarp nasypów porostów, wygrabienie wykoszonych porostów ze skarp, ścinanie piłą mechaniczną drzew, mechaniczne karczowanie pni, odmulenie koparko-odmularkami rowów, z warstw namułu wraz z mechanicznym plantowaniem skarp, mechaniczne plantowanie terenu spycharkami gąsienicowymi, oczyszczanie drutem rurowości drenarskich. Ponadto na rowie znajdującym się w Łomnicy na działce o numerze ewidencyjnym 102/2 w 2017 r. wykonano również wykop pod przepust, zamontowano rurowości, następnie zasypało wnęki za ścianami budowli oraz wykonano przyczółki darniowaniem na mur.

W 2017 roku Gmina dofinansowała Spółkę Wodną na wykonanie konserwacji rowów melioracyjnych na łączną kwotę 100 tys. zł, natomiast w 2018 r. na kwotę 120 tys. zł. Ponadto Gmina prowadziła również konserwację rowów we własnym zakresie i tak w 2017 r. prowadziła prace na 2,96 km rowów i poniosła koszty w wysokości 74 566,75 zł, z czego 29 tys. zł otrzymała wsparcie finansowe z budżetu województwa. W 2018 r. Gmina wykonała prace na 4,88 km rowów na łączną kwotę 75 013,85 zł, w tym 28 940,34 zł otrzymała dofinansowanie z budżetu województwa.

Gmina systematycznie prowadzi ewidencję przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych. Zgodnie z prowadzoną ewidencją w okresie sprawozdawczym na terenie Gminy funkcjonowało 311 oczyszczalni ścieków oraz 1 064 zbiorników bezodpływowych. W okresie sprawozdawczym zlikwidowano 5 nieszczelnych zbiorników bezodpływowych.

Od 2004 r. Gmina Zgorzelec przeznacza w swoim budżecie środki finansowe na dofinansowanie zakupu oraz montaż przydomowych oczyszczalni ścieków dla osób fizycznych i prawnych. Gmina dofinansowuje inwestycję do wysokości 50% kosztów. W 2017 r. Gmina zrealizowała 11 wniosków na przydomowe oczyszczalnie ścieków na kwotę 32 939,54 zł, natomiast w 2018 r. zrealizowała 9 wniosków na kwotę 26 367,00 zł.

Gmina Zgorzelec znajduje się na terenie 11 JCWP w 2018 r. WIOŚ prowadził badania jakości wód w ramach monitoringu operacyjnego dla dwóch jednolitych części wód znajdujących z terenu Gminy: Nysa Łużycka od Pliessnitz do Źareckiego Potoku (PLRW60001917453) oraz Witka=Smeda od Rasnice do zb. Niedów (PLRW60008174239), (<https://www.wroclaw.pios.gov.pl/index.php?dzial=monitoring&pod=wPow&pod2=stan>).

Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarowanie wodami

Dla obszaru interwencji: Gospodarowanie wodami opracowano tzw. analizę SWOT w celu wskazania mocnych i słabych stron Gminy w tym obszarze. W ten sposób poddano analizie szanse i zagrożenia jakie mogą wynikać wskutek pojawienia się potencjalnych czynników zewnętrznych. Stanowią one podstawę sformułowanych w kolejnym rozdziale celów i kierunków działań w ramach strategii ochrony środowiska Gminy Zgorzelec

Tab. 4-17 Analiza SWOT w obszarze interwencji: Gospodarowanie wodami

Obszar Interwencji: Gospodarowanie wodami		
1	Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
1.1.	Prowadzenie konserwacji rowów melioracyjnych	Wszystkie JCWP o złym stanie oraz zagrożone nieosiągnięcia celów środowiskowych
1.2.	Dobry stan ilościowy i chemiczny JCWPd nr 92 i 93 oraz dobry stan chemiczny JCWPd nr 105	Słaby stan ilościowy JCWPd nr 105
1.3.	Prowadzenie ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych, oraz aktywne działania w kwestii dofinansowania przydomowych oczyszczalni ścieków	Niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej
2	Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
2.1.	Pozyskiwanie dodatkowych środków na rozbudowę sieci kanalizacyjnej, ochronę wód oraz działania związane z retencją wód	Zjawiska ekstremalne (np. susze, powodzie)
2.2.	Akcje edukacyjno-informacyjne dotyczące ochrony wód	Nieszczelność istniejących zbiorników bezodpływowych
2.3.	-	Spływ powierzchniowy zanieczyszczonych wód z terenów rolniczych.

Najważniejsze problemy

Analiza aktualnego stanu dla obszaru interwencji: Gospodarowanie wodami wskazała ważne problemy jakie istnieją na terenie Gminy Zgorzelec. Zdiagnozowane problemy zostały poniżej opisane według schematu: stan aktualny → cel poprawy. W zakresie Gospodarowania wodami najważniejszymi problemami są zatem:

- niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej → budowa oraz modernizacja sieci kanalizacyjnej,
- zły stan JCWP oraz zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych na tych obszarach → realizacja zadań mających na celu poprawę stanu wód na terenie Gminy zgodnych z Dyrektywą Wodną,

Najważniejsze sukcesy

Najważniejsze sukcesy w zakresie interwencji: Gospodarowanie wodami osiągnięte przez Gminę Zgorzelec przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 4-18 Najważniejsze sukcesy w obszarze interwencji: Gospodarowanie wodami

L.p.	Uwarunkowania lub podjęte zadania w przeszłości	Stan aktualny	Jeśli konieczne: zadania, mające na celu utrzymanie dobrego stanu
1	Konserwacja rowów melioracyjnych	Gmina Zgorzelec udziela dotacji Spółce Wodnej na konserwację rowów oraz ciągów drenażowych. Uzyskano również dofinansowanie ze środków Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego na konserwację rowów.	Kontynuacja konserwacji rowów melioracyjnych
2	Ewidencja przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych. Działania w kwestii dofinansowania przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina prowadzi dofinansowanie na zakup oraz montaż przydomowych oczyszczalni ścieków.	Kontynuacja ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz dofinansowania na przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Prognoza

Należy przewidywać, iż uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej zmniejszy stopień zagrożenia wód podziemnych jednocześnie wpływając na poprawę jakości wód powierzchniowych. Właściwie prowadzona gospodarka rolna przyczyni się do ograniczenia odpływu zanieczyszczeń azotowych ze źródeł rolniczych. Przestrzeganie kodeksu dobrych praktyk zapewni lepsze wykorzystanie potencjału biologicznego gleb przy jednoczesnym zmniejszeniu negatywnego oddziaływania na środowisko nawozów i środków ochrony roślin.

Przewiduje się, iż dalsze porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej także zmniejszy stopień zagrożenia jakości zarówno wód powierzchniowych jak i podziemnych. Kompleksowy system selektywnej gospodarki odpadami może ograniczyć dopływ substancji zanieczyszczających wody, co w rezultacie zmniejszy udział wód pozaklasowych.

Przewiduje się, że planowane działania w zakresie gospodarowania wodami w Gminie Zgorzelec, pozwolą na efektywne gospodarowanie wodami na omawianym terenie, co przyczyni się do realizacji celów środowiskowych wyznaczonych dla konkretnych JCWP i JCWPd. Realizacja dotychczas wyznaczonych celów i zadań nie wpływa negatywnie na proces adaptacji do zmian klimatu i może wręcz zapobiegać powstaniu nadzwyczajnych zagrożeń środowiska. Zwiększenie monitoringu jakości wód oraz prowadzenie edukacji ekologicznej w tym zakresie da lepszy pogląd na stan środowiska oraz stanie się bodźcem do działań zmierzających do poprawy ich stanu.

4.5 Gospodarka wodno-ściekowa

Gospodarką wodno-ściekową na terenie Gminy zajmuje się Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „NYSA” Sp. z o.o. w Zgorzelcu oraz Międzygminna Spółka Wodno-Kanalizacyjną „SUPLAZ” Sp. z o.o. w Sulikowie.

Zaopatrzenie w wodę

Według danych zawartych na stronie Głównego Urzędu Statystycznego w 2018 r. Gmina Zgorzelec posiadała wodociągową sieć rozdzielczą o długości 129,2 km z 1 697 podłączeniami do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Natomiast w 2019 r. czynna sieć rozdzielna wynosiła 129,5 km. z 1 752 podłączeniami do budynków. W 2018 roku siecią dostarczono 251,3 dam³ wody, natomiast w 2019 r. 251,5 dam³ wody.

W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę sieci wodociągowej na terenie Gminy.

Tab. 4-19 Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Gminy Zgorzelec (stan na grudzień 2018 i grudzień 2019)

L.p.	Wskaźnik	Jednostka	2018	2019
1	Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	129,2	129,5
2	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zamieszkania zbiorowego	szt.	1 697	1 752
3	Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	251,3	251,5
4	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	7 422	brak danych
5	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	%	87	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Na terenie Gminy w Jerzmankach, Żarskiej Wsi oraz Radomierzycach znajdują się ujęcia wody. Na terenie Gminy znajdują się również 2 ujęcia wody podziemnej (w Gronowie oraz Niedów). W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę ujęć wody zlokalizowanych na terenie Gminy Zgorzelec.

Tab. 4-20 Wykaz ujęć wody zlokalizowanych na terenie Gminy Zgorzelec

Lp.	Lokalizacja		Użytkownik	Nr decyzji	Strefa ochronna ujęć
	Miejscowość	Nr ewidencyjny działki			
1	Jerzmanki	294/1, 313/1, 568/1, 123/7,296/1	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „Nysa”	BS.6320.4.2016.3 wydana przez starostwo Zgorzelec dnia 13.12.2016r.	w granicach działki
2	Żarska Wieś	361/1, 493/20, 458/11		BS.6320.3.2016.3 wydana przez starostwo Zgorzelec dnia 13.12.2016r.	w granicach działki
3	Radomierzycy	200/9, 200/16		BS.6320.3.2016.2 wydana przez starostwo Zgorzelec dnia 13.12.2016r.	w granicach działki
4	Gronów	90/1 oraz 90/2	Waldorf & Statler Properties Sp. z o.o.	IIBS.6223P- 7/3181/09 wydana przez starostwo Zgorzelec dnia 22.05.2009 r.	strefy ochronne wyznaczone promieniem w odległości 10 m od ujęcia
5	Niedów	9/5	ELBEST Sp. z o.o.	BS.6341.2.2014.5 wydana przez Starostwo Zgorzelec dnia 29.04.2014 r.	strefy ochronne wyznaczone w postaci zamkniętych ogrodzeń 6m x 6m

Źródło: Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zgorzelec (Uchwała Nr 46/19 Rady Gminy Zgorzelec z dnia 29 kwietnia 2019 r.)

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2018 r. wynosiła 31,5 km z 484. podłączeniami do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W 2019 r. długość sieci kanalizacyjnej była większa o 0,2 km, a liczba przyłączy o 21 szt. Ilość ścieków odprowadzonych w latach 2018-2019 wynosiła 160 dam³. W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy.

Tab. 4-21 Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Zgorzelec (stan na grudzień 2018 i grudzień 2019)

L.p.	Wskaźnik	Jednostka	2018	2019
1	Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	31,5	31,7
2	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zamieszkania zbiorowego	szt.	484	505
3	Ścieki odprowadzane	dam ³	160	160

L.p.	Wskaźnik	Jednostka	2018	2019
4	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	1 325	brak danych
5	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	%	15,6	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Na terenie Gminy znajduje się oczyszczalnia ścieków w Jędrzychowicach. Oczyszczalnia przyjmuje ścieki z terenu Gminy i miasta Zgorzelec, jak również ścieki dowożone beczkownikami. Całość dopływających ścieków poddawana jest mechanicznym i biologicznym procesom oczyszczania, a powstający osad wykorzystywany jest rolniczo.

Tab. 4-22 Efekty realizacji dotychczasowego POS 2017-2020 w okresie sprawozdawczym 2017-2018 w obszarze interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Lp.	Cel średnio okresowy	Cel krótko okresowy	Podjęte zadania	Efekt wraz z przypisanym wskaźnikiem	
1	2	3	4	5	6
1	Rozwój gospodarki wodno – ściekowej na terenie Gminy Zgorzelec	Pełne skanalizowanie oraz zwodociągowanie obszaru Gminy Zgorzelec	Budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej (do 1 km)	Efekt	W okresie sprawozdawczym nie wybudowano oraz nie zmodernizowano sieci kanalizacji sanitarnej.
				Wskaźnik/stopień realizacji	Długość (km) wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej: 0 Długość (km) zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej: 0
2	Rozwój gospodarki wodno – ściekowej na terenie Gminy Zgorzelec	Pełne skanalizowanie oraz zwodociągowanie obszaru Gminy Zgorzelec	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej (do 1 km)	Efekt	W okresie sprawozdawczym łącznie wybudowano 4,96 km sieci wodociągowej: ul. Leśna w Łagowie, Ręczyn, Jędrzychowice, Trójca, Koźlice, Tylice oraz Łagów-Pokrzywnik. W okresie sprawozdawczym nie przeprowadzono modernizacji sieci wodociągowej.
				Wskaźnik/stopień realizacji	Długość (km) wybudowanej i zmodernizowanej sieci wodociągowej: 4,96

Uzyskany efekt w obszarze interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Zgodnie z danymi przekazanymi przez PWiK „NYSA” Sp. z o.o. oraz Międzygminną Spółkę Wodno-Kanalizacyjną SUPLAZ Sulików w 2017 r. na terenie Gminy funkcjonowało łącznie 144,75 km sieci wodociągowej (z czego 14,9 km sieci stanowiło własność Gminy Zgorzelec), natomiast w 2018 r. funkcjonowało 146,55 km sieci wodociągowej, z czego 14,9 km sieci stanowiło własność Gminy. Na terenie Gminy Zgorzelec w zakresie PWiK „NYSA” Sp. z o.o. 100% ludności korzystało z systemu wodociągowego, w zakresie Międzygminnej Spółki Wodno-Kanalizacyjnej SUPLAZ Sulików z systemu wodociągowego korzystało 97% mieszkańców Gminy (Kunów i Tylice).

W okresie sprawozdawczym 2017-2018 wybudowano sieć wodociągową w następującym zakresie:

- budowa sieci wodociągowej w Tylicach o długości 453,60 m (koszt jaki poniosła Spółka Suplaz – 4 500 zł);
- budowa sieci wodociągowej w ul. Leśnej w Łagowie w kierunku wsi Pokrzywnik o długości 1 189,70 m (koszt jaki poniosło PWiK „Nysa” – 392 892,03 zł);
- budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączem do zaplecza sportowego w Ręczynie o długości 189,12 m (koszt jaki poniosło PWiK „Nysa” – 51 564,61 zł);
- budowa sieci wodociągowej w Jędrzychowicach wraz z przepięciem istniejących przyłączy wodociągowych do nowej sieci wodociągowej o długości 462 m – długość ta uwzględnia również budowę sieci w ul. Bolesławieckiej w Zgorzelcu (koszt jaki poniosło PWiK „Nysa” 332 998,60 zł – kwota ta obejmuje dwie inwestycje tj. budowę sieci wodociągowej w Jędrzychowicach oraz w Zgorzelcu na ul. Bolesławieckiej).

Ponadto budową sieci wodociągowej zajęli się również prywatni inwestorzy:

- budowa sieci wodociągowej w miejscowości Trójca o długości 242 m (2017 rok),
- budowa sieci wodociągowej w miejscowości Trójca o długości 401 m (2018 rok),
- budowa sieci wodociągowej w miejscowości Jędrzychowice o długości 128 m (2018 rok),
- budowa sieci wodociągowej w miejscowości Koźlice o długości 609 m sieci (2018 rok).

W 2018 r. PWiK „Nysa” Sp. z o.o. wykupiła od prywatnego inwestora odcinek sieci kanalizacji sanitarnej o długości 53 m wybudowanej w 2016 r. za kwotę 8 132,66 zł.

W latach 2017-2018 na terenie Gminy Zgorzelec funkcjonowało łącznie 43,99 km sieci kanalizacyjnej (z czego 12,5 km stanowiło własność Gminy). Na terenie Gminy Zgorzelec w zakresie PWiK „NYSA” Sp. z o.o. w 2017 r. z systemu kanalizacji szacunkowo korzystało ok. 38,9% ludności, natomiast w 2018 r. 40,7%, natomiast w zakresie Międzygminnej Spółki Wodno-Kanalizacyjnej SUPLAZ Sulików z systemu kanalizacyjnego korzystało 74% mieszkańców Gminy (Kunów i Tylice). Pozostałych 26% mieszkańców miejscowości Kunów i Tylice nie ma możliwości podłączenia się do kanalizacji ze względu na brak doprowadzenia sieci.

W celu modernizacji oczyszczalni ścieków w planach na lata 2019-2022 przyjęto do realizacji inwestycję pn. „Modernizacja Zakładu Oczyszczania Ścieków i Zagospodarowania Osadów w Jędrzychowicach”, która zakresem obejmuje:

- Rozdzielnia elektryczna: remont budynku, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, demontaż istniejących urządzeń, wymiana kabli zasilających SN, montaż nowych szaf rozdzielczych i urządzeń elektrycznych;
- Zakład Przeróbki Osadów: wymiana instalacji odwadniania osadów, remont hali maszyn, wymiana wyposażenia pompowni osadowej, remont pomieszczenia, montaż mieszadeł w zbiornikach osadowych, remont zbiorników;
- Wymiana systemu napowietrzania komór osadu czynnego, nowy system pomiarowy parametrów pracy;
- Rozbiórka starych budynków (pompownia ścieków rolniczego wykorzystania, stara dyspozytornia), przebudowa pompowni wody technologicznej;
- Krata mechaniczna: remont budynku, wymiana stolarki drzwiowej i częściowa wymiana stolarki okiennej, demontaż kraty mechanicznej, montaż kraty schodkowej, prasopłuczki i kompaktora skratek;
- Remont koryta dopływowego, montaż urządzeń do usuwania piasku z koryta, płuczka piasku, remont koryta dopływowego, remont piaskownika;
- Wymiana generatorów biogazowych 2 szt., modernizacja instalacji oczyszczania biogazu, modernizacja węzła cieplnego, pomiar ilości gazu, remont pomieszczeń;
- Remont budynku Zakładu Przeróbki Osadów.

Aby przeprowadzić ocenę realizacji celów związanych z zapewnieniem ludności wody pitnej o odpowiednie jakości oraz zwiększeniu stopnia skanalizowania Gminy skorzystano ze stosownych wskaźników efektywności, które zostały przedstawione w poniższych tabelach. Jakość wody pitnej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. 2017 poz. 2294) spełnia wymogi jakościowe .

Według danych GUS długość czynnej sieci rozdzielczej w 2018 roku była równa 129,2 km - wzrosła o 37,5 km w stosunku do roku 2017. Natomiast zaobserwowano spadek ilości połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Ilość wody dostarczonej gospodarstwom domowym nieznacznie wzrosła.

Tab. 4-23 Wskaźniki efektywności programu – zaopatrzenie w wodę (wg GUS, stan na dzień 26.11.2018 r.)

Wskaźnik	Jednostka	Stan na 31.12. 2016	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2018	Wzrost/ spadek [%]*
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	126,7	91,7	129,2	-27,6
długość czynnej sieci rozdzielczej**	km	-	144,75	146,55	+1,2
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 736	1 931	1 697	+11,2
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam3	225,0	225,1	251,3	+0,04

Wskaźnik	Jednostka	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2018	Wzrost/spadek [%]*
mieszkania w budynkach mieszkalnych nowo dołączonych do sieci wodociągowej	mieszk.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	7 340	7 507	b.d.	+2,3

*Procent obejmujący lata 2016 i 2017 ze względu na brak danych z 2018 r.

**na podstawie danych przekazanych przez PWiK „Nysa” i Spółkę SUPLAZ

Z kolei długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2017 i 2018 była na tym samym poziomie i wynosiła 31,5 km (zgodnie z danymi zamieszczonymi w GUS). Odnotowano także wzrost ilości ścieków odprowadzonych oraz spadek ilości połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

Tab. 4-24 Wskaźniki efektywności programu – odprowadzenie ścieków (wg GUS, stan na dzień 04.06.2018 r.)

Wskaźnik	Jednostka	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2018	Wzrost/spadek [%]*
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	31,5	31,5	31,5	0,0
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	0	0	0	0,0
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	km	0	0	0	0,0
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	498	773	484	+55,2
mieszkania w budynkach mieszkalnych nowo dołączonych do sieci kanalizacyjnej	miesz.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
ścieki odprowadzone	dam ³	141,0	150,0	160,0	+6,4
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	2 259	2 144	b.d.	-5,1

*Procent obejmujący lata 2016 i 2017 ze względu na brak danych z 2018 r.

W 2018 roku odnotowano wzrost ilości ścieków odprowadzonych ogółem o 10 dam³/rok w stosunku do roku 2017.

Tab. 4-25 Wskaźniki efektywności programu – ścieki oczyszczane (wg GUS, stan na dzień 04.06.2018 r.)

Wskaźnik	Jednostka	Stan na 31.12. 2016	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2018	Wzrost/spadek [%]*
odprowadzane ogółem ścieki	dam ³ /rok	141,0	150,0	160,0	+6,4
oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi	dam ³ /rok	2 355	2 341	2 139	-0,6
oczyszczane razem	dam ³ /rok	141,0	150,0	160,0	+6,4
oczyszczane mechanicznie	dam ³ /rok	0	0	0	0
oczyszczane biologicznie	dam ³ /rok	10,0	10,0	10,0	0
oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów	dam ³ /rok	131,0	140,0	150,0	+6,9
ludność korzystająca z oczyszczalni	osoba	3 444	b.d.	b.d.	b.d.
osady wytworzone w ciągu roku	Mg	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

*Procent obejmujący lata 2016 i 2017 ze względu na brak danych z 2018 r.

Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Dla obszaru interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa dokonano tzw. analizy SWOT i wskazano mocne oraz słabe strony Gminy we ww. obszarze, a także przeanalizowane zostały szanse i zagrożenia wynikające z potencjalnych czynników zewnętrznych. Stanowią one podstawę sformułowanych w kolejnym rozdziale celów i kierunków działań w ramach strategii ochrony środowiska Gminy Zgorzelec.

Tab. 4-26 Analiza SWOT w obszarze interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Obszar Interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa		
1	Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
1.1.	Wysoki stopień zwodociągowania Gminy	Niski stopień skanalizowania Gminy
1.2.	Przedsięwzięcia w zakresie budowy sieci wodociągowej	-
1.3.	Prowadzenie ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych, oraz aktywne działania w kwestii dofinansowania przydomowych oczyszczalni ścieków	-
2	Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
2.1.	Dofinansowanie zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej	Uszkodzenia i awarie elementów infrastruktury sieci wodociągowej i kanalizacyjnej
2.2.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie potrzeb oszczędzania wody oraz właściwego oczyszczania ścieków	Ograniczone możliwości inwestycyjne w zakresie rozbudowy i modernizacji sieci wodociągowo-kanalizacyjnej
2.3.	Kontrola szczelności zbiorników bezodpływowych	-

Najważniejsze problemy

Analiza aktualnego stanu dla obszaru interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa wskazała jeden istotny problem jaki istnieje na terenie Gminy Zgorzelec. Zdiagnozowany

problem został poniżej opisany według schematu: stan aktualny → cel poprawy. W zakresie Gospodarowania wodami najważniejszym problemem jest :

- niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy → budowa sieci kanalizacyjnej.

Najważniejsze sukcesy

Najważniejsze sukcesy w zakresie interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa osiągnięte przez Gminę Zgorzelec przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 4-27 Najważniejsze sukcesy w obszarze interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

L.p.	Uwarunkowania lub podjęte zadania w przeszłości	Stan aktualny	Jeśli konieczne: zadania, mające na celu utrzymanie dobrego stanu
1	Rozbudowa sieci wodociągowej	WG danych GUS w 2018 r. długość czynnej sieci rozdzielczej wynosiła 129, 2 km, a liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zamieszkania zbiorowego wynosiła 1 697. W 2019 r. długość sieci wzrosła o 0,3 km, a liczba przyłączy o 55. Realizowane i planowane są dalsze przedsięwzięcia w tym zakresie.	Podłączenie nowych odbiorców do sieci, dalsza rozbudowa a także modernizacja sieci wodociągowej
2	Ewidencja przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych. Działania w kwestii dofinansowania przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina prowadzi dofinansowanie na zakup oraz montaż przydomowych oczyszczalni ścieków.	Kontynuacja ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz dofinansowania na przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Prognoza

Prowadzenie działań w zakresie modernizacji istniejącej sieci wodociągowej w celu zapewnienia wszystkim mieszkańcom Gminy wodę pitną odpowiedniej jakości. Ponadto zwiększy się również efektywność funkcjonowania sieci wodociągowych, w tym przede wszystkim zmniejszone zostaną straty wody w systemach przesyłowych.

Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej zmniejszy stopień zagrożenia wód podziemnych jednocześnie wpływając na poprawę jakości wód powierzchniowych.

4.6 Zasoby geologiczne

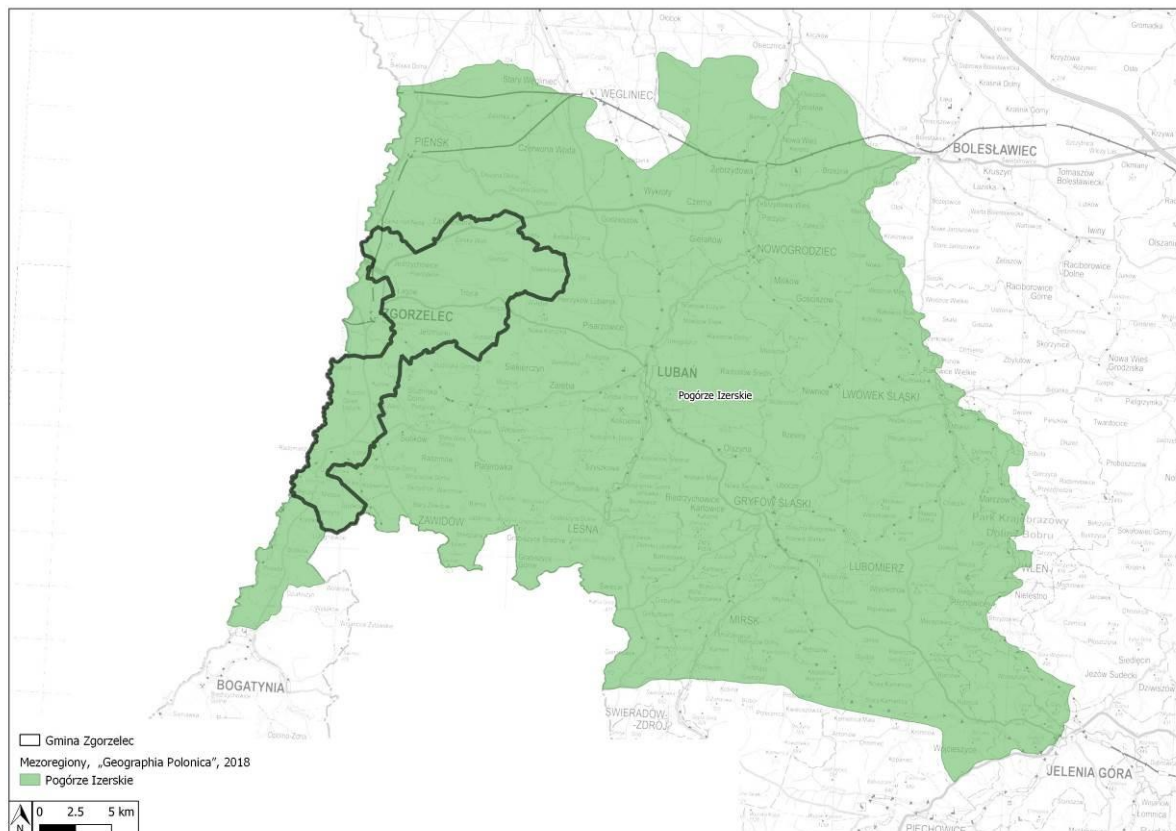
Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski Gmina Zgorzelec znajduje się w granicach następującej jednostki fizyczno-geograficznej:

- Podprowincja 33: Masyw Czeski
 - Prowincja 332: Sudety z Pogórzem Sudeckim
 - Makroregion 332.2: Pogórze Zachodniosudeckie
 - Mezoregion 332.26: Pogórze Izerskie

Mezoregion Pogórze Izerskie to północne przedpole Gór Izerskich. Swoim zasięgiem obejmuje teren od zachodu Nysą Łużycką do wchodu rzeką Bóbr. Na północy przyjęto

granicę umowną, którą wyznacza warstwica 200 m w okolicy Bolesławca. Granica na południu wyznaczona jest przez dyslokację tektoniczną.

Ryc. 4-3 Gmina Zgorzelec na tle jednostki podziału fizyczno-geograficznego

Obszar charakteryzuje się terenem gór niskich i pogórza. Większa część mezoregionu stanowi blok karkonosko-izerski. Od północy obejmuje fragmenty metamorfiku kaczawskiego (utwory takie jak: fylity, łupki sercytowe, kwarcowe, zieleńce, wapienie krystaliczne) i niecki północnosudeckiej (utwory takie jak: skały osadowe, piaskowce, mułowce, wapienie, margle, gipsy, anhydryty oraz skały wulkaniczne, porfiry, melafiry i ich tufy). Od południa obszar zbudowany jest głównie z gnejsów, podrzędnie z łupków łuszczkowych, amfibolitów.

W rejonie Żarskiej Wsi i Przesieczan występują piaskowce drobno i gruboziarniste (trias), a także piaskowce ciosowe średnioziarniste żółto-szare oraz margle piaszczyste (kreda). W rejonie Jędrzychowic i Trójcy zaobserwować można wychodnie zlepieńców i łupków szarogłazowych (prekambr). W okolicach Jędrzychowice występują także wapienie krystaliczne (kambr), fylity sercytowo-kwarcowe, łupki krzemionkowe, diabazy(ordowik, sylur) oraz porfiry kwarcowe i piaskowce drobnoziarniste czerwono-brązowe (perm).

Złoża surowców mineralnych

Zgodnie z informacjami zawartymi w serwisie MIDAS prowadzonego przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy na terenie Gminy znajduje się łącznie 19 złóż kopaliny, z czego 5 z nich jest eksploatowanych.

Tab. 4-28 Wykaz złóż kopalin na terenie Gminy Zgorzelec

Lp.	Nazwa złoża	Kod złoża	Rodzaj kopaliny głównej	Powierzchnia [ha]	Nadzór górniczy	Obszar górniczy	Stan zagospodarowania złoża	Koncesja na wydobywanie
1	Gozdanin	KN 8997	Kruszywa naturalne	5,31	Okręgowy Urząd Górniczy - Wrocław	Gozdanin A	Złoże zagospodarowane	4/E/2003 wydana przez Marszałka województwa Dolnośląskiego, ważna do: 31.12.2023
2	Gozdanin I	KN 10475	Kruszywa naturalne	7,36	Okręgowy Urząd Górniczy - Wrocław	Gozdanin I-A	Złoże zagospodarowane	11/E/2008 Wydana przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego, ważna do: 31.12.2040
3	Gozdanin II	KN 10871	Kruszywa naturalne	7,39	Okręgowy Urząd Górniczy - Wrocław	Gozdanin II-A	Złoże zagospodarowane	12/E/2008 wydana przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego, ważna do: 31.12.2035
4	Gronowskie wzgórze	KD 837	Kamienie drogowe i budowlane	32,30	Okręgowy Urząd Górniczy - Wrocław	Gronowskie wzgórze I	Złoże eksploatowane okresowo	13/E/2005 wydana przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego, ważna do: 30.11.2035
5	Gronów	KD 12275	Kamienie drogowe i budowlane	22,38	Okręgowy Urząd Górniczy - Wrocław	Gronów	Złoże rozpoznane szczegółowo	9/E/2010 wydana przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego, ważna do 30.06.2040
6	Gozdanin	KD 605	Kamienie drogowe i budowlane	0,36	Okręgowy Urząd Górniczy - Wrocław	Gozdanin	Złoże skreślone z bilansu zasobów (31.12.2015)	Brak
7	Jerzmanki	IB 2005	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	7,81	Okręgowy Urząd Górniczy - Wrocław	Brak aktualnych obszarów górniczych	Nieaktywna Złoże rozpoznane szczegółowo	Brak
8	Jędrzychowice	KZ 114	Kwarcze żyłowe	0,60	Okręgowy Urząd Górniczy - Wrocław	Brak aktualnych obszarów górniczych	Eksploatacja złoża zaniechana	Brak
9	Jędrzychowice	KN 2920	Kruszywa naturalne	3,61	Okręgowy Urząd Górniczy - Wrocław	Brak aktualnych obszarów górniczych	Złoże skreślone z bilansu zasobów	Brak
10	Jędrzychowice III	KN 16499	Kruszywa naturalne	0,96	Okręgowy Urząd Górniczy - Wrocław	Brak aktualnych obszarów górniczych	Złoże eksploatowane okresowo	Brak
11	Kopania Zapomniana	WB 420	Węgle brunatne	61,62	Okręgowy Urząd Górniczy - Wrocław	Brak aktualnych obszarów górniczych	Eksploatacja złoża zaniechana	Brak

Lp.	Nazwa złoża	Kod złoża	Rodzaj kopaliny głównej	Powierzchnia [ha]	Nadzór górniczy	Obszar górniczy	Stan zagospodarowania złoża	Koncesja na wydobywanie
12	Przesieczany	KN 5621	Kruszywa naturalne	1,55	Okręgowy Urząd Górniczy - Wrocław	Brak danych	Złoże skreślone z bilansu zasobów (31.12.2000)	Brak
13	Radomierzyce	KD 606	Kamienie drogowe i budowlane	-	Okręgowy Urząd Górniczy - Wrocław	Brak aktualnych obszarów górniczych	Złoże skreślone z bilansu zasobów (31.12.2014)	Brak
14	Radomierzyce	WB 733	Węgle brunatne	1 670,00	Okręgowy Urząd Górniczy - Wrocław	Brak aktualnych obszarów górniczych	Nieaktywna Złoże rozpoznane wstępnie	Brak
15	Radomierzyce	KN 2924	Kruszywa naturalne	0,74	Okręgowy Urząd Górniczy - Wrocław	Brak danych	Eksploatacja złoża zaniechana	Brak
16	Sławnikowice	KN 6343	Kruszywa naturalne	1,3	Okręgowy Urząd Górniczy - Wrocław	Brak danych	Eksploatacja złoża zaniechana	Brak
17	Tylice	KD 604	Kamienie drogowe i budowlane	3,36	Okręgowy Urząd Górniczy - Wrocław	Brak aktualnych obszarów górniczych	Eksploatacja złoża zaniechana	Brak
18	Tylice	KN 5220	Kruszywa naturalne	1,12	Okręgowy Urząd Górniczy - Wrocław	Brak danych	Nieaktywna Złoże rozpoznane szczegółowo	Brak
19	Widok	KD 5004	Kamienie drogowe i budowlane	-	Okręgowy Urząd Górniczy - Wrocław	Brak aktualnych obszarów górniczych	Nieaktywny	Brak

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych w serwisie MIDAS prowadzonego przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy

Zasady eksploatacji złóż surowców mineralnych określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2020 r., poz. 1064).

Tereny osuwisk i tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi

Jak wynika z mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi (opracowanej przez Państwowy Instytut Badawczy Państwowego Instytutu Geologicznego) w obrębie Gminy Zgorzelec nie występują tereny osuwisk oraz tereny zagrożone ruchami masowymi.

Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne

Dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne wykonano tzw. analizę SWOT wskazując na mocne i słabe strony Gminy we wskazanym powyżej obszarze oraz analizując szanse i zagrożenia jakie mogą wynikać w wyniku pojawienia się potencjalnych czynników zewnętrznych. Stanowią one podstawę sformułowanych w kolejnym rozdziale celów i kierunków działań w ramach strategii ochrony środowiska Gminy Zgorzelec.

Tab. 4-29 Analiza SWOT w obszarze interwencji: Zasoby geologiczne

Obszar Interwencji: Zasoby geologiczne		
1	Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
1.1.	Brak terenów osuwiskowych i zagrożonych ruchami masowymi	Nie zidentyfikowano słabych stron
1.2.	Występowanie złóż surowców naturalnych	
1.3.	Brak terenów zdegradowanych	
2	Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
2.1.	Ochrona złóż niezagospodarowanych na potrzeby ich przyszłej eksploatacji	Nielegalna, niekontrolowana eksploatacja zasobów naturalnych
2.2.	Potencjalny rynek zbytu surowców kopalnych poza terenem Gminy	Brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną powierzchni ziemi.

Najważniejsze problemy

Analiza aktualnego stanu dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne nie wykazała problemów w tym obszarze.

Na terenie Gminy Zgorzelec występują złoża surowców naturalnych, w związku z czym na Gminie ciąży obowiązek kontrolowania podmiotów działających na jej terenie, a także czuwania nad tym, aby wydobywanie prowadzone było zgodnie z obowiązującymi przepisami. Podmioty posiadające koncesję na eksploatację danego złoża kopaliny zobowiązane są do ochrony złoża, wód powierzchniowych i podziemnych, a także ochrony powierzchni ziemi. Po zakończonej eksploatacji podmiot zobowiązany jest do przeprowadzenia prac rekultywacyjnych w celu przywrócenia stanu sprzed przekształcenia, bądź zbliżonego do tego sprzed przekształcenia.

W dotychczas obowiązującym „Programie ochrony środowiska dla Gminy Zgorzelec na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024” w obszarze interwencji Zasoby geologiczne nie zostały wyznaczone żadne zadania.

Najważniejsze sukcesy

Najważniejsze sukcesy w zakresie interwencji: Zasoby geologiczne osiągnięte przez Gminę Zgorzelec przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 4-30 Najważniejsze sukcesy w obszarze interwencji: zasoby geologiczne

L.p.	Uwarunkowania lub podjęte zadania w przeszłości	Stan aktualny	Jeśli konieczne: zadania, mające na celu utrzymanie dobrego stanu
1	Brak zidentyfikowanych obszarów zdegradowanych	Brak zidentyfikowanych terenów zdegradowanych	Dalsze działania zmierzające do utrzymania stanu aktualnego.
2	Monitoring zasobów geologicznych	Liczba rozpoznanych złóż kopalin (Tab. 4-28)	Kontynuacja prowadzonego monitoringu

Prognoza

Realizacja wyznaczonego w niniejszym POŚ zadania (prowadzenie sukcesywnej rekultywacji terenów poeksploatacyjnych wraz z ich zagospodarowaniem) nie wpłynie negatywnie na proces adaptacji do zmian klimatu, może wręcz zapobiegać powstaniu nadzwyczajnych zagrożeń środowiska. Rekultywacja terenów zdegradowanych przyczyni się do przywrócenia stanu równowagi ekologicznej. Nie występuje tutaj ryzyko poważnej awarii a prowadzona w tym zakresie edukacja wpłynęłaby na wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa i być może je zmniejszyła. Tereny, które ulegną degradacji, zwłaszcza w rejonie eksploatacji kruszyw, będą stopniowo poddawane rekultywacji. Przewiduje się, że na tych terenach zostaną przywrócone naturalne walory przyrodnicze, które wpłyną pozytywnie na kształt krajobrazu.

Przewiduje się, że wydobycie surowców mineralnych oraz ich wykorzystanie będzie prowadzone w sposób racjonalny tzn. w sposób zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju. Należy w tym zakresie uwzględnić interes społeczności lokalnej oraz koszty środowiskowe.

4.7 Gleby

Zgodnie z mapą glebową Polski na terenie Gminy Zgorzelec występują gleby płowe odgórnie oglejone oraz mady rzeczne. Na terenie Gminy wyróżnia się występowanie kompleksów gleb ornych pszennych dobrych, pszennych wadliwych, dodatkowo występują kompleksy trwałych użytków zielonych bardzo dobrych i dobrych a także użytków zielonych średnich.

Z raportu o stanie środowiska województwa dolnośląskiego wynika, że od lat stan zakwaszenia gleb na terenie Gminy Zgorzelec nie ulega znacznej zmianie, dominują gleby zakwaszone. Sytuacja ta jest wynikiem wieloletniej ingerencji rolniczej w gleby występujące na terenie Gminy. Intensywne nawożenie przyczynia się do pogłębiania zjawiska zakwaszania gleb, dlatego tak istotna jest świadomość wpływu nawożenia na stan i kondycje gleb uprawnych. W celu zatrzymania procesu zakwaszania gleb stosuje się wapnowanie gleb.

Monitoring chemizmu gleb ornych

Monitorowanie chemizmu gleb ornych prowadzone jest w systemie monitoringu krajowego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach (IUNG). Badania te wykonywane są cyklicznie od 1995 r. w okresach pięcioletnich w stałych punktach pomiarowo-kontrolnych. Ostatnie badania gleb prowadzone były w 2015 r. i podobnie jak w poprzednich latach realizowane były przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Środki na realizację programu Monitoringu pochodzą z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

W ramach krajowej sieci, na którą składa się 216 punktów pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na glebach użytkowanych rolniczo, w województwie dolnośląskim wytypowano 20 punktów pomiarowych. Na terenie Gminy Zgorzelec zlokalizowany jest jeden punkt pomiarowy (nr 177), znajduje się on w miejscowości Trójca.

Charakterystyka gleb w punkcie pomiarowym nr 177 w miejscowości Trójca:

Kompleks: 2 (pszenny dobry); Typ: AP (gleby płowe); Klasa bonitacyjna: IIIa

Gatunek gleby wg:

BN-78/9180-11: glp (głina lekka pylasta)

PTG 2008: pyg (pył gliniasty)

Tab. 4-31 Uziarnienie gleb w punkcie pomiarowym nr 117 - Trójca

Uziarnienie	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
1,0-0,1 mm	udział w %	26	28	32	22	28
0,1-0,02 mm	udział w %	35	36	31	37	38
< 0.02 mm	udział w %	39	36	37	41	34
2,0-0,05 mm	udział w %	n.o.	n.o.	n.o.	32	36
0,05-0,002 mm	udział w %	n.o.	n.o.	n.o.	64	61
< 0.002 mm	udział w %	8	8	8	4	3

Źródło: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=177

Tab. 4-32 Odczyn gleb w punkcie pomiarowym nr 117 - Trójca

Odczyn i węglany	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Odczyn "pH" w zawiesinie H ₂ O	pH	6,2	6,4	6,2	6,5	6,7
Odczyn "pH" w zawiesinie KCl	pH	4,9	4,8	4,8	5,7	5,9
Węglany (CaCO ₃)	%	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.

Źródło: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=177

Tab. 4-33 Substancja organiczna gleby w punkcie pomiarowym nr 117 - Trójca

Substancja organiczna gleby	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Próchnica	%	2,06	1,88	1,91	2,29	1,92
Węgiel organiczny	%	1,19	1,09	1,10	1,33	1,11
Azot ogólny	%	0,142	0,120	0,096	0,136	0,12
Stosunek C/N	-	8,4	9,1	11,4	9,8	9,3

Źródło: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=177

Tab. 4-34 Właściwości sorpcyjne gleb w punkcie pomiarowym nr 117 - Trójca

Właściwości sorpcyjne gleby	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Kwasowość hydrolytyczna (Hh)	cmol(+)*kg ⁻¹	3,00	3,30	3,50	3,08	2,03
Kwasowość wymienna (Hw)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,35	0,30	0,49	n.o.	n.o.
Glin wymienny "Al"	cmol(+)*kg ⁻¹	0,10	0,10	0,24	n.o.	n.o.
Wapń wymienny (Ca ²⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	5,36	4,68	4,42	4,99	5,29
Magnez wymienny (Mg ²⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,54	0,46	0,56	0,66	0,41
Sód wymienny (Na ⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,06	0,06	0,03	0,04	0,02
Potas wymienny (K ⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,53	0,48	0,47	0,77	1,17
Suma kationów wymiennych (S)	cmol(+)*kg ⁻¹	6,49	5,68	5,48	6,46	6,9
Pojemność sorpcyjna gleby (T)	cmol(+)*kg ⁻¹	9,49	8,98	8,98	9,54	8,93
Wysycenie kompleksu sorpcyjnego kationami zasadowymi (V)	%	68,39	63,25	61,02	67,72	77,26

Źródło: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=177

Tab. 4-35 Zawartość pierwiastków przyswajalnych dla roślin w punkcie pomiarowym nr 117 - Trójca

Zawartość pierwiastków przyswajalnych dla roślin	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Fosfor przyswajalny	mg P ₂ O ₅ * 100g ⁻¹	5,4	4,5	4,2	8,0	10,2
Potas przyswajalny	mg K ₂ O*100g ⁻¹	14,4	11,8	17,6	33,1	18,5
Magnez przyswajalny	mg Mg*100g ⁻¹	5,50	4,10	10,70	12,90	11,7
Siarka przyswajalna	mg S-SO ₄ *100g ⁻¹	1,15	1,20	1,48	1,24	0,98
Azot amonowy	N _{NH4} mg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	16,38
Azo azotanowy	N _{NO3} mg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	6,13

Źródło: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=177

Tab. 4-36 Całkowita zawartość makroelementów w punkcie pomiarowym nr 117 - Trójca

Całkowita zawartość makroelementów	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Fosfor	%	0,033	0,037	0,058	0,046	0,05
Wapń	%	0,17	0,12	0,16	0,17	0,2
Magnez	%	0,16	0,11	0,11	0,11	0,11
Potas	%	0,16	0,13	0,09	0,16	0,13
Sód	%	0,011	0,008	0,01	0,011	0,007

Całkowita zawartość makroelementów	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Siarka	%	0,024	0,026	0,021	0,022	0,021
Glin	%	1,31	1,16	1,14	0,97	0,92
Żelazo	%	1,04	0,98	0,85	0,9	0,86

Źródło: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=177

Tab. 4-37 Całkowita zawartość pierwiastków śladowych w punkcie pomiarowym nr 117 - Trójca

Pierwiastki śladowe	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Mangan	mg*kg ⁻¹	323	468	290	308	280
Kadm	mg*kg ⁻¹	0,25	0,25	0,16	0,26	0,22
Miedź	mg*kg ⁻¹	8,0	8,5	5,8	6,5	6,1
Chrom	mg*kg ⁻¹	10,3	10,0	10,9	11,8	13,1
Nikiel	mg*kg ⁻¹	6,8	7,5	6,3	6,8	6,9
Ołów	mg*kg ⁻¹	24,0	19,5	22,7	22,7	19,9
Cynk	mg*kg ⁻¹	38,3	43,3	34,1	38,9	42,2
Kobalt	mg*kg ⁻¹	3,39	5,68	3,60	3,64	3,7
Wanad	mg*kg ⁻¹	26,7	33,3	21,1	18,7	19,0
Lit	mg*kg ⁻¹	8,8	7,0	6,4	6,9	7,5
Beryl	mg*kg ⁻¹	0,43	0,53	0,47	0,45	0,5
Bar	mg*kg ⁻¹	52,0	55,7	54,3	71,9	55,5
Stront	mg*kg ⁻¹	11,3	9,1	8,4	9,6	9,5
Lantan	mg*kg ⁻¹	1432	11,0	14,1	12,7	11,7
Rtęć	mg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	0,05
Arsen	mg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	5,67

Źródło: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=177

Tab. 4-38 Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne w punkcie pomiarowym nr 117 - Trójca

WWA	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne suma 13 WWA	µg*kg ⁻¹	188,0	170,0	814,0	524,4	237,7

Źródło: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=177

Poniżej (na podstawie informacji zawartych w Raporcie z programu ochrony środowiska dla Gminy Zgorzelec za lata 2017-2018) scharakteryzowano pokrótce analizowany obszar interwencji oraz uzyskany w wyniku realizacji poszczególnych celów i podjętych zadań efekt.

Tab. 4-39 Efekty realizacji dotychczasowego POS 2017-2020 w okresie sprawozdawczym 2017-2018 w obszarze interwencji: Gleby

Lp.	Cel średnio okresowy	Cel krótko okresowy	Podjęte zadania	Efekt wraz z przypisanym wskaźnikiem	
1	2	3	4	5	6
1	Ochrona gleb przed degradacją na terenie Gminy Zgorzelec	Poprawa stanu jakości gleb na terenie Gminy Zgorzelec	Zrekultywowanie gleb zdegradowanych w kierunku leśnym lub rolnym	Efekt	W okresie sprawozdawczym gmina nie przeprowadziła rekultywacji gleb zdegradowanych
				Wskaźnik/stopień realizacji	Realizowane bez szczegółowego monitoringu
2			Prowadzenie monitoringu jakości gleb	Efekt	W okresie sprawozdawczym nie prowadzono monitoringu gleb
				Wskaźnik/stopień realizacji	Realizowane bez szczegółowego monitoringu
3			Stosowanie tzw. „dobrych praktyk rolniczych”	Efekt	Pogłębianie wiedzy w zakresie dobrych praktyk rolniczych poprzez szkolenia edukacyjne dla rolników realizowane przez Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu – Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Zgorzelcu
				Wskaźnik/stopień realizacji	Szkolenia edukacyjne Liczba szkoleń: realizowane bez szczegółowego monitoringu

Uzyskany efekt w obszarze interwencji: Gleby

Jak przedstawia GUS, udział terenów zieleni w powierzchni Gminy ogółem nie zmienił się w stosunku do poprzedniego okresu sprawozdawczego i wynosił 0,3 ha (stan na rok 2018).

Uchwalone w okresie sprawozdawczym MPZP zawierają zapis mówiący o braku występowania na terenach objętych owymi planami obszarów górniczych oraz obszarów osuwania się mas ziemnych.

W okresie sprawozdawczym Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu nie monitorował stanu gleb.

W okresie sprawozdawczym DODR we Wrocławiu prowadził działania edukacyjne poprzez organizację szkoleń oraz działalność informacyjną.

RDOŚ we Wrocławiu nie wydał w okresie sprawozdawczym decyzji dotyczących konieczności prowadzenia pomiarów zawartości substancji w glebie, ziemi lub wodzie. Natomiast w posiadaniu RDOŚ znajduje się wykaz potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, przekazany przez Starostę Zgorzeleckiego pismem znak: BS.642.1.2018 z dnia 5 października 2018 r., w którym wskazano 6 pozycji gruntów potencjalnie zanieczyszczonych.

Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gleby

Dla obszaru interwencji: Gleby wykonano tzw. analizę SWOT wskazując na mocne i słabe strony Gminy we wskazanym powyżej obszarze oraz analizując szanse i zagrożenia jakie mogą wynikać w wyniku pojawienia się potencjalnych czynników zewnętrznych. Stanowią one podstawę sformułowanych w kolejnym rozdziale celów i kierunków działań w ramach strategii ochrony środowiska Gminy Zgorzelec.

Tab. 4-40 Analiza SWOT w obszarze interwencji: Gleby

Obszar Interwencji: Gleby		
1	Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
1.1.	Szkolenia edukacyjne dla Rolników realizowane przez Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu – Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Zgorzelcu	Spyły stosowanych środków ochrony roślin i nawozów z pól do wód podziemnych i powierzchniowych
1.2.	Lokalizacja punktu pomiarowego na terenie miejscowości Trójca w ramach Monitoringu chemicznego gleb ornych prowadzonego przez IUNG	-
2	Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
2.1.	Dofinansowania dla rolników	Zanieczyszczenia gleb przy szlakach komunikacyjnych.
2.2.	Systematyczna kontrola jakości gleb	Niewłaściwe stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin

Najważniejsze problemy

Analiza stanu aktualnego dla obszaru interwencji: Gleby wskazała warte uwagi problemy jakie istnieją na terenie Gminy Zgorzelec. Zdiagnozowane problemy zostały poniżej opisane według schematu: stan aktualny → cel poprawy. W zakresie gleb najważniejszymi problemami są zatem:

- niewystarczająca ochrona gleb przed degradacją → racjonalne wykorzystanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin oraz preferowanie nawozów naturalnych np. obornika oraz wdrażanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej (KDPR).

Najważniejsze sukcesy

Najważniejsze sukcesy w zakresie interwencji: Gleby osiągnięte przez Gminę Zgorzelec przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 4-41 Najważniejsze sukcesy w obszarze interwencji: Gleby

L.p.	Uwarunkowania lub podjęte zadania w przeszłości	Stan aktualny	Jeśli konieczne: zadania, mające na celu utrzymanie dobrego stanu
1	Szkolenia edukacyjne dla rolników realizowane przez Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu – Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Zgorzelcu	Prowadzenie szkoleń edukacyjnych dla Rolników mających na celu pogłębienie wiedzy w zakresie dobrych praktyk rolniczych	Dalsze działania edukacyjne w zakresie dobrych praktyk rolniczych
2	Punkt pomiarowy w miejscowości Trójca w ramach Monitoringu chemicznego gleb ornych prowadzonego przez IUNG	Monitorowanie chemizmu gleb ornych w ramach systemu monitoringu krajowego. Badania wykonywane są cyklicznie w okresach pięcioletnich w stałych punktach pomiarowo-kontrolnych. Ostatnie badania gleb prowadzone były w 2015 r.	Kontynuacja prowadzonego monitoringu

Prognoza

Ze względu na coraz większą świadomość rolników w zakresie ochrony gleb, stan jakości gleb użytkowanych rolniczo będzie się systematycznie poprawiał. Duże znaczenie mają także możliwości pozyskiwania dotacji finansowych ze środków UE w postaci programów rolnośrodowiskowych. Przestrzeganie zasad Kodeksu Dobrej Praktyki przyczyni się do ochrony gleb najwyższej jakości, a dzięki racjonalnemu gospodarowaniu zostaną zachowane wartości przyrodnicze.

Ze względu na rolniczy charakter Gminy problemem dla środowiska glebowego może być nadmierne nawożenie mineralne pól uprawnych powodujące kumulację zanieczyszczeń, w tym głównie związkami azotu. Spływ tych substancji drogą podziemną i powierzchniową pól może z kolei powodować zanieczyszczenia wód zlokalizowanych na terenie Gminy Zgorzelec.

4.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Zgodnie WPGO dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2016-2022 województwo podzielone zostało na 6 regionów gospodarki odpadami: wschodni, północno-centralny, południowy, północny, środkowo sudecki i zachodni.

Zgodnie z obowiązującym na dzień opracowania niniejszego dokumentu, Gmina Zgorzelec należy do regionu zachodniego. Wszystkie odebrane z terenu Gminy Zgorzelec odpady komunalne trafiają do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych

znajdującej się na terenie Gminy Lubań zarządzanej przez Zakład Gospodarki i Usług Komunalnych Sp. z o. o. w Lubaniu. Na terenie regionu zachodniego funkcjonują jeszcze dwie instalacje regionalne do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych:

- Instalacja w gminie Bogatynia, zarządzana przez Gminne Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o. Bogatynia,
- Instalacja w gminie Bolesławiec, zarządzana przez Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Bolesławiec.

Na terenie regionu zachodniego znajduje się 5 regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów zielonych i innych odpadów ulegających biodegradacji, w tym jedna z nich znajduje się na terenie Gminy Zgorzelec tj.: Instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów (kompostownia) w Jędrzychowicach.

Mieszkańcy regionu oddawać mogą odpady na składowisko odpadów komunalnych (inne niż niebezpieczne i obojętne) w Lubaniu, Bolesławcu oraz Bogatyni.

4.8.1 Odpady komunalne

Łączna masa odebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Zgorzelec w 2017r. wynosiła 2 890,31 Mg, z czego 61,5% stanowiły odpady komunalne zmieszane, natomiast w roku 2018 zebrano 2 991,03 Mg odpadów, z czego 59,1% stanowiły odpady komunalne zmieszane. W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące ilości odebranych zmieszanych odpadów komunalnych.

Tab. 4-42 Łączna ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w Gminie w latach 2017-2018 wg danych pochodzących z analiz stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Zgorzelec za 2017 r. i za 2018 r.

Lp.	Zmieszane odpady komunalne	Jednostka	Rok	
			2017	2018
1	Ogółem	Mg	1 776,39	1 767,16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z dokumentów pn.: „Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Zgorzelec za 2017 r. i 2018 r.”

Odpady powstające na terenie Gminy Zgorzelec, były przekazywane do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Lubaniu (RIPOK).

Struktura zebranych i odebranych odpadów komunalnych

W poniższej tabeli przedstawiono ilości odpadów, które zostały odebrane z terenu Gminy Zgorzelec w latach 2017 – 2018 r. i dostarczone do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Lubaniu. Odpady zbierano zarówno w postaci zmieszanej jak i selektywnej.

Tab. 4-43 Ilości zebranych i odebranych poszczególnych odpadów komunalnych na terenie Gminy Zgorzelec w 2017- 2018 r. – na podstawie analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Zgorzelec za 2017 r. i za 2018 r.

Lp.	Strumień odpadów komunalnych	Masa [Mg]	
		2017	2018
1	Niesegregowane odpady komunalne	1 776,39	1 767,16
2	Odpady ulegające biodegradacji	410,45	407,12
3	Tworzywa sztuczne	54,31	93,25
4	Szkło	131,89	190,65
5	Papier i tektura	46,53	59,94
6	Gruz	161,28	144,05
7	Zużyte opony	14,25	23,91
8	Odpady wielkogabarytowe	289,01	298,29
9	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	6,20	6,66
Razem		2 890,31	2 991,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Zgorzelec za 2017 r. i za 2018 r.

Zarówno w roku 2017 jaki i 2018 największą grupę odebranych odpadów stanowią odpady zmieszane.

Odbiór odpadów komunalnych

Odpady komunalne z terenu Gminy Zgorzelec odbierają: Zakład Gospodarki i Usług Komunalnych Sp. z o.o. z Lubania (ZGiUK) oraz Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. z/s w Zgorzelcu (MPGK) działające w konsorcjum. Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej odbiera odpady z miejscowości: Łągów, Jędrzychowice, Żarska Wieś, Przesieczany, Gronów, Pokrzywnik i Sławnikowice, natomiast pozostały teren Gminy obsługuje Zakład Gospodarki i Usług Komunalnych z Lubania.

Od 1 lipca 2016 roku na terenie Gminy Zgorzelec została wprowadzona selektywna zbiórka odpadów „u źródła”. Dzięki temu mieszkańcy mogą również gromadzić na terenie własnych nieruchomości surowce wtórne w odpowiednich workach: opakowania szklane w workach zielonych, makulatura w workach niebieskich oraz opakowania z tworzyw sztucznych w workach żółtych. Natomiast bioodpady mieszkańcy Gminy mogą gromadzić w specjalnych pojemnikach przeznaczonych na odpady ulegające biodegradacji.

Ponadto od 1 września 2016 roku mieszkańcy Gminy, którzy zadeklarowali selektywną zbiórkę odpadów podlegają kontroli w zakresie prawidłowego segregowania odpadów komunalnych. W trakcie kontroli mieszkańcy są informowani o wynikach przeprowadzonej kontroli oraz o ewentualnych działaniach niezbędnych do podjęcia w celu prawidłowej segregacji odpadów.

Dzięki tym działaniom w Gminie Zgorzelec odnotowano spadek masy zmieszanych odpadów komunalnych oraz wzrost masy odpadów selektywnie odebranych. W roku 2017 odnotowano spadek o ok. 17% masy zmieszanych odpadów komunalnych w stosunku do roku 2016.

Masę odebranych odpadów zmieszanych, odpadów ulegających biodegradacji oraz odpadów selektywnie zbieranych (papier, szkło, tworzywa sztuczne) w latach 2016 - 2018 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 4-44 Masy odebranych odpadów zmieszanych, odpadów ulegających biodegradacji oraz odpadów selektywnie zbieranych (papier, szkło, tworzywa sztuczne) w latach 2016, 2017 i 2018.

Lp.	Strumień odpadów komunalnych	Masa odpadów [Mg]		
		2016	2017	2018
1	Niesegregowane odpady komunalne	2 077,63	1 776,39	1 767,16
2	Odpady ulegające biodegradacji	310,24	410,45	407,12
3	Tworzywa sztuczne	46,57	54,31	93,25
4	Szkło	79,49	131,89	190,65
5	Papier i tektura	31,73	46,53	59,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Zgorzelec za 2017 r. i za 2018 r.

W miejscowościach Radomierzyce, Żarska Wieś oraz Jerzmankach (w Jerzmankach od lipca 2019 r.) działają Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), do których można dostarczać:

- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny;
- meble i inne odpady wielkogabarytowe;
- zużyte opony;
- zużyte baterie i akumulatory;
- papier i makulaturę;
- szkło;
- tworzywa sztuczne, metale, opakowania wielomateriałowe;
- odpady ulegające biodegradacji, w tym odpady zielone;
- odpady budowlane i rozbiórkowe.

W aptece w Parku Handlowym Eden i ośrodkach zdrowia w miejscowościach Żarska Wieś, Radomierzyce i Trójca znajdują się punkty, w których można dostarczać przeterminowane leki.

Na terenie Gminy, w miejscowości Łągów znajdują się dwa punkty zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego: jeden przy Castoramie, a drugi przy hipermarkecie Carrefour.

4.8.2 Odpady zawierające azbest

Azbest znajduje się w wykazie substancji niebezpiecznych sporządzonym przez Ministra Zdrowia jako substancja o udokumentowanym działaniu rakotwórczym, stanowiącym poważne zagrożenie zdrowia przy długotrwałym oddziaływaniu na drogi oddechowe. Ze względu na jego szkodliwe działanie, odpady zawierające azbest traktowane są jako odpady niebezpieczne, w związku z czym podlegać muszą specjalnym procedurom, zapewniającym bezpieczne usuwanie, transport i utylizację.

Jednym z narzędzi monitorujących realizację zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu jest Baza Azbestowa prowadzona przez Ministerstwo Gospodarki zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2013 poz. 25). Do zadań gmin należy prowadzenie ewidencji wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie informacji do marszałka województwa za pośrednictwem Bazy Azbestowej.

Tab. 4-45 Masa wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Zgorzelec

Jednostka (nazwa)	Zinventaryzowane [kg]			Unieszkodliwione [kg]			Pozostałe do unieszkodliwienia [kg]		
	razem	osoby fizyczne	osoby prawne	razem	osoby fizyczne	osoby prawne	razem	osoby fizyczne	osoby prawne
Gmina Zgorzelec	806 909	532 816	274 094	309 421	277 121	32 300	497 488	255 695	241 793

Źródło: <https://www.bazaazbestowa.gov.pl/pl/usuwanie-azbestu/zestawienie-statystyczne> (dostęp: 14.09.2020 r.)

Zgodnie z informacjami znajdującymi się w bazie azbestowej ilość wyrobów azbestowych będących w posiadaniu osób fizycznych, na terenie Gminy Zgorzelec, pozostała do unieszkodliwienia wynosi 255 695 Mg.

Szczegółowe informacje, cele oraz zadania dotyczące usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Zgorzelec zawarte zostały w Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Zgorzelec na lata 2008-2032, który został przyjęty Uchwałą Nr 122/08 Rady Gminy Zgorzelec z dnia 30 czerwca 2008 r.

Na terenie Gminy Zgorzelec istnieje możliwość uzyskania wsparcia finansowego ze środków budżetu Gminy na realizację zadania: „odbior, transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest”. O nieodpłatne wykonanie usługi odbioru, transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest mogą ubiegać się podmioty, takie jak: osoby fizyczne, wspólnoty mieszkaniowe, osoby prawne, przedsiębiorcy, jednostki sektora finansów publicznych będące gminnymi lub powiatowymi osobami prawnymi, które poniosły koszt demontażu wyrobów zawierających azbest podczas wymiany lub likwidacji pokryć dachowych lub elewacji w obiektach budowlanych na terenie Gminy Zgorzelec, do których posiadają tytuł prawny.

Poniżej (na podstawie informacji zawartych w Raporcie z programu ochrony środowiska dla Gminy Zgorzelec za lata 2017-2018) scharakteryzowano pokrótce analizowany obszar interwencji oraz uzyskany w wyniku realizacji poszczególnych celów i podjętych zadań efekt.

Tab. 4-46 Efekty realizacji dotychczasowego POŚ 2017-2020 w okresie sprawozdawczym 2017 - 2018 w kierunku interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Lp.	Cel średnio okresowy	Cel krótko okresowy	Podjęte zadania	Efekt wraz z przypisanym wskaźnikiem		
1	2	3	4	5	6	
1	Minimalizacja ilości powstających odpadów na terenie Gminy Zgorzelec	Rozwój selektywnej zbiórki odpadów	Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych – odbiór odpadów komunalnych	Efekt	W roku 2017 odebrano w sumie 2 890,31 Mg odpadów komunalnych, natomiast w roku 2018 odebrano 2 991,03 Mg odpadów komunalnych. W okresie sprawozdawczym osiągnięto poziomy nałożone przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. W związku z tym nie było potrzeby wydatkowania środków na inwestycje związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi. Natomiast w okresie sprawozdawczym łączne koszty związane z odbiorem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych wyniosły 3 192 507,51 zł.	
				Wskaźnik/stopecień realizacji	Masa odebranych odpadów komunalnych oraz koszty związane z zagospodarowaniem odpadów komunalnych.	
Identyfikacja i likwidacja dzikich wysypisk śmieci			Efekt	Na początku 2018 roku zidentyfikowano na terenie Gminy 4 dzikie wysypiska, a w przeciągu roku usunięto 3 z nich. Na koniec 2018 r. zidentyfikowano 8 dzikich wysypisk na terenach prywatnych nieruchomości. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prowadzono procedurę administracyjną zmierzającą do nakazania usunięcia odpadów z terenów nieruchomości. Procedury administracyjne nie zakończyły się w 2018 roku.		
			Wskaźnik/stopecień realizacji	Liczba zidentyfikowanych i zlikwidowanych dzikich wysypisk śmieci		
3			Egzekwowanie zapisów wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie i regulaminu utrzymania czystości i porządku	Egzekwowanie zapisów wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie i regulaminu utrzymania czystości i porządku	Efekt	Zarówno w roku 2017 jak i w roku 2018 Gmina Zgorzelec osiągnęła poziomy nałożone przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska: -ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania: 2017 r. – 26%, 2018 r. – 24%; -recyklingu, przygotowania do ponownego użycia odpadów papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła: 2017 r. – 36%, 2018 r. – 46%; -recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych – 2017 r. – 100%, 2018 r. – 100%.
					Wskaźnik/stopecień realizacji	Osiągnięcie wymaganych poziomów, nałożonych przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, tj.: -ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania: 2017 r. – max.40%, 2018 r. – max. 45%; -recyklingu, przygotowania do ponownego użycia odpadów papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła: 2017 r. – min. 30%, 2018 r. – min. 20%;

Lp.	Cel średnio okresowy	Cel krótko okresowy	Podjęte zadania	Efekt wraz z przypisanym wskaźnikiem	
1	2	3	4	5	6
4			Realizacja „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Zgorzelec”	Efekt	-recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych – 2017 r. – min.50%, 2018 r. – min.45%. w ramach opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi mieszkańcy Gminy mieli również możliwość skorzystania z usługi odbioru, transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest. Zgodnie ze złożoną ofertą usługa transportu i unieszkodliwienia 1 Mg azbestu wyniosła 399,60zł. W roku 2018 z w/w usługi skorzystało 16 osób, ogólna masa odpadów wyniosła 30,005 Mg a jej ogólna kwota wyniosła 11 990,00 zł. Wykonawcą realizującym w/w zadanie była firma LOGISTYKA Odpadów Sp. z o.o. ul. Mackiewiczza 29, 40-085 Katowice. Odpady trafiły do unieszkodliwienia na składowisko – Małociechowo, ECO-POL Sp. z o.o.
				Wskaźnik/stopień realizacji	Masa/ ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest

Uzyskany efekt w obszarze interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Gospodarka odpadami komunalnymi prowadzona na terenie Gminy Zgorzelec, pozwoliła Gminie wywiązać się z obowiązków nałożonych ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Zarówno w roku 2017 jak i w roku 2018 Gmina Zgorzelec osiągnęła wymagane poziomy:

- ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania: 2017 r. – 26%, 2018 r. – 24%,
- recyklingu, przygotowania do ponownego użycia odpadów papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła: 2017 r. – 36%, 2018 r. – 46%,
- recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych – 2017 r. – 100%, 2018 r. – 100%.

Za nieosiągnięcie wymaganych poziomów, Gminie grożą kary, nałożone przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.

W ramach opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi mieszkańcy Gminy mieli możliwość skorzystania z usługi odbioru, transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest. W roku 2018 z w/w usługi skorzystało 16 osób, ogólna masa odpadów wyniosła 30,005 Mg. Wykonawcą realizującym w/w zadanie była firma LOGISTYKA Odpadów Sp. z o.o. ul. Mackiewicza 29, 40-085 Katowice. Odpady trafiły do unieszkodliwienia na składowisko – Małociechowo, ECO-POL Sp. z o.o.

Na początku 2018 roku na terenie Gminy zidentyfikowano 4 dzikie wysypiska, a w przeciągu roku usunięto 3 z nich. Na koniec 2018 r. zidentyfikowano 8 dzikich wysypisk na terenach prywatnych nieruchomości. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prowadzono procedurę administracyjną zmierzającą do nakazania usunięcia odpadów z terenów nieruchomości. Procedury administracyjne nie zakończyły się w 2018 roku.

Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Dla obszaru interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów wykonano tzw. analizę SWOT wskazując na mocne i słabe strony Gminy we wskazanym powyżej obszarze oraz analizując szanse i zagrożenia jakie mogą wyniknąć w wyniku pojawienia się potencjalnych czynników zewnętrznych. Stanowią one podstawę sformułowanych w kolejnym rozdziale celów i kierunków działań w ramach strategii ochrony środowiska Gminy Zgorzelec.

Tab. 4-47 Analiza SWOT w obszarze interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Obszar Interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów		
1	Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
1.1.	Trzy Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych na terenie Gminy	„Dzikie wysypiska” śmieci na terenie Gminy
1.2.	Osiągnięcie wymaganego poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, recyklingu, przygotowania do ponownego użycia odpadów papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła oraz recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych	Obecność azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy
1.3.	Wsparcie finansowe dla mieszkańców w usuwaniu azbestu	Liczba osób segregujących odpadów w latach 2016-2018 na podobnym poziomie

Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów		
2	Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
2.1.	Dalsza edukacja ekologiczna w zakresie właściwego postępowania z różnego rodzaju odpadami	Wzrastające koszty funkcjonowania systemu odbioru odpadów
2.2.	Kontrola poprawności danych w deklaracjach	Nielegalne pozbywanie się odpadów, w tym niebezpiecznych

Najważniejsze problemy

Analiza stanu aktualnego dla obszaru interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów wskazała warte uwagi problemy jakie istnieją na terenie Gminy Zgorzelec. Zdiagnozowane problemy zostały poniżej opisane według schematu: stan aktualny → cel poprawy. W zakresie gieb najważniejszymi problemami są zatem:

- „dzikie wysypiska” na terenie Gminy → procedury administracyjne zmierzające do nakazu usunięcia odpadów,
- obecność azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy → wsparcie finansowe na usuwanie azbestu,
- liczba osób segregujących odpadów w latach 2016-2018 na podobnym poziomie → dalsze działania edukacyjne w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi w celu ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych oraz racjonalnego segregowania odpadów komunalnych.

Najważniejsze sukcesy

Najważniejsze sukcesy w zakresie interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów osiągnięte przez Gminę Zgorzelec przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 4-48 Najważniejsze sukcesy w obszarze interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

L.p.	Uwarunkowania lub podjęte zadania w przeszłości	Stan aktualny	Jeśli konieczne: zadania, mające na celu utrzymanie dobrego stanu
1	Trzy Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych na terenie Gminy	Na terenie Gminy Zgorzelec od lipca 2019 r. otwarty został trzeci PSZOK (w Jerzmankach). Punkty te zlokalizowane są w łatwo dostępnych miejscach i są czynne 3 razy w tygodniu.	Dalsze funkcjonowanie PSZOK na terenie Gminy
2	Osiągnięcie wymaganego poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, recyklingu, przygotowania do ponownego użycia odpadów papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła oraz recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych	Osiągnięcie wymaganych poziomów zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych	Działania edukacyjne w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi w celu ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych oraz racjonalnego segregowania odpadów komunalnych w celu osiągnięcia wymaganych poziomów w kolejnych latach
3	Wsparcie finansowe dla mieszkańców w usuwaniu azbestu	Zgodnie z danymi zawartymi w Bazie Azbestowej na terenie Gminy Zgorzelec pozostało do unieszkodliwienia 497 488 kg azbestu, w tym od osób fizycznych 255 695 kg (stan na 14.09.2020 r.)	Kontynuacja wsparcia finansowego mającego na celu usunięcie azbestu z terenu Gminy

Prognoza

Priorytetowym zadaniem dla Gminy Zgorzelec jest dalsze uświadamianie mieszkańców w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi w celu ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych oraz racjonalnego sortowania odpadów komunalnych

Osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów w kolejnych latach, przy selektywnej zbiórce odpadów na dotychczasowych zasadach, jest realne pod warunkiem dalszego usprawniania systemu, np. poprzez zwiększenie częstotliwości odbioru surowców wtórnych i dalszą edukację ekologiczną.

Istotne jest dostosowanie gminnego systemu gospodarki odpadami do uchwalonej w lipcu 2019 a długo oczekiwanej nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (prace nad nowelizacją trwały niemal rok gdyż projekt nowelizacji był publikowany już 28 sierpnia 2018) - nowelizacja weszła w życie 6 września 2019 r.

4.9 Zasoby przyrodnicze

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. 2020 r., poz. 55) formami ochrony przyrody są:

- parki narodowe,
- parki krajobrazowe,
- rezerваты przyrody,
- obszary Natura 2000,
- obszary chronionego krajobrazu,
- użytki ekologiczne,
- stanowiska dokumentacyjne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- pomniki przyrody,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na terenie Gminy Zgorzelec znajdują się trzy formy ochrony przyrody:

- obszar Natura 2000: Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej PLH020066,
- obszar Natura 2000: Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej PLH020086,
- pomniki przyrody: 17 szt. na terenie Gminy.

Ryc. 4-4 Obszary chronione na terenie Gminy Zgorzelec

Źródło: Wykonanie własne na podstawie <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej PLH020066

Od 2009 r. Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej stanowi Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk o znaczeniu dla Wspólnoty. Powierzchnia obszaru wynosi 1 661,73 ha.

Główną rzekę obszaru, dla której koryta i siedlisk przyległych utworzono obszar Natura 2000, jest Nysa Łużycka. Obszar Natura 2000 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej obejmuje silnie zróżnicowany krajobraz doliny rzecznej, od partii przełomowych między Trzcińcem a Posadą po łagodnie płynący ciek obszaru podgórskiego, z mozaikowym układem siedlisk i wieloma cennymi gatunkami biotopów nadrzecznych. W ukształtowaniu terenu dominują krajobrazy otwarte: łąki, głównie świeże oraz starorzecza. Nysa na tym odcinku jest rzeką uregulowaną, jednak częste wylewy powodują dobry stan zachowania towarzyszących jej siedlisk. Na skarpach pradoliny i na odcinku przełomowym wykształcają się zbiorowiska leśne. Występują tu ponadto rozległe obszary łąk oraz grunty orne.

Licznie występują tu starorzecza połączone systemami rowów oraz oczka wodne, a także sztuczne zbiorniki będące miejscem rozwoju płazów. W Obszarze dobrze zachowane są kompleksy łąk i łąk. W południowej części Obszaru, na przełomowym odcinku między Trzcińcem i Bratkowem, znajdują się najcenniejsze kompleksy leśne łąk oraz buczyn, miejscami łąk i lasów zboczowych o charakterze podgórskim. Obszar jest ważny dla zachowania populacji modraszka nausitousa i modraszka telejusa. Utrzymuje się tutaj również stała populacja wydry. Duża liczba dobrze zachowanych starorzeczy i naturalnych zbiorników wodnych, a także stawów, z których część nie jest intensywnie użytkowana, sprzyja występowaniu traszki grzebieniastej. Przedmiotami ochrony obszaru jest 10 siedlisk przyrodniczych (Tab. 4-49) oraz 5 gatunków zwierząt (Tab. 4-50).

Na mocy Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 29 września 2014 r. ustanowiono Plan Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej PLH020066, które zostało zmienione zarządzeniem z dnia 23 maja 2016 r. Plan zadań ochronnych uchwalono na lata 2014-2023 i na te lata zapisane zostały działania ochronne konieczne do zrealizowania w celu utrzymania lub poprawy stanu ochrony przedmiotów ochrony, w tym m.in. wydry, traszki grzebieniastej, modraszka nausitousa, modraszka telejusa i czerwonończyka nieparka.

Tab. 4-49 Zestawienie przedmiotów ochrony Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej PLH020066 – siedliska przyrodnicze

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Pokrycie [ha]	Ocena Ogólna
1	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion	16,1	B
2	3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (Ranunculion fluitantis)	37,75	C
3	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)	8,24	C
4	6430	Ziołorośla górskie (Adenostylion alliariae) i ziołorośla nadrzeczne (Convolvuletalia sepium)	0,25	C
5	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris)	146,75	B
6	9110	Kwaśne Buczyny (Luzulo-Fagenion)	15,51	C
7	9130	Żyzne Buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	6,83	C

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Pokrycie [ha]	Ocena Ogólna
8	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	165,91	B
9	9180	Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)*	18,15	B
10	91E0	Łęgi Wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe*	70,34	C

Objaśnienia: B – ocena dobra, C – ocena znacząca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie SDF dla obszaru Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej PLH020066 (aktualizacja 11-2019)

Tab. 4-50 Zestawienie przedmiotów ochrony Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej PLH020066 – siedliska przyrodnicze

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Ocena Ogólna
PŁAZY			
1	1166	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	B
BEZKRĘGOWCE			
1	1060	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	B
2	6177	Modraszek telejus <i>Phengaris teleius</i>	B
3	6179	Modraszek nausitous <i>Phengaris nausithous</i>	B
SSAKI			
1	1355	Wydra europejska <i>Lutra Lutra</i>	C

Objaśnienia: B – ocena dobra, C – ocena znacząca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie SDF dla obszaru Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej PLH020066 (aktualizacja 11-2019)

Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej PLH020086

Od 2011 r. Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej stanowi Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk o znaczeniu dla Wspólnoty. Powierzchnia obszaru wynosi 2 353,39 ha.

Obszar obejmuje prawobrzeżny fragment doliny Nysy Łużyckiej na odcinku od północno-zachodnich obrzeży Zgorzelca do granicy województwa dolnośląskiego z województwem lubuskim, oraz doliny Bielawki (prawobrzeżnego dopływu Nysy Łużyckiej) - na odcinku od Dłużyny Dolnej do Bielawy Dolnej. Najlepiej zachowany fragment doliny w granicach województwa dolnośląskiego, stanowi odcinek w rejonie dawnej osady Toporów. Zachowały się tam starorzecza oraz olsy, łągi i torfowiska przejściowe w różnej fazie sukcesji. Duże walory przyrodnicze przedstawiają również pozostałości łąk na tarasie zalewowym Nysy Łużyckiej. Przedmiotami ochrony obszaru jest 10 siedlisk przyrodniczych (Tab. 4-51) oraz 5 gatunków zwierząt (Tab. 4-52).

Obszar Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej nie posiada planu zadań ochronnych.

Tab. 4-51 Zestawienie przedmiotów ochrony Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej PLH020086 – siedliska przyrodnicze

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Pokrycie [ha]	Ocena Ogólna
1	2330	Wydmy Śródlądowe z murawami napiaskowymi (<i>Corynephorus</i> , <i>Agrostis</i>)	14,83	B

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Pokrycie [ha]	Ocena Ogólna
2	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	20,00	A
3	3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>)	20,00	A
4	6430	Ziołorośla górskie (<i>Adenostylin alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	1,65	B
5	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	147,56	B
6	7140	Torfowiska Przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	6,59	A
7	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Gallio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	99,08	B
8	91D0	Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne*	72,72	B
9	91E0	Łęgi Wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe*	99,55	A
10	91F0	Łęgowe Lasy Dębowo-Wiązowo-Jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	25,89	A

Objaśnienia: A – doskonała, B – ocena dobra, C – ocena znacząca, *siedlisko priorytetowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie SDF dla obszaru Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej PLH020086 (aktualizacja 11-2019)

Tab. 4-52 Zestawienie przedmiotów ochrony Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej PLH020086 – siedliska przyrodnicze

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Ocena Ogólna
BEZKRĘGOWCE			
1	1060	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	C
2	1037	Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i>	C
3	6177	Modraszek telejus <i>Phengaris teleius</i>	B
4	6179	Modraszek nausitous <i>Phengaris nausithous</i>	B
SSAKI			
1	1337	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	B
2	1355	Wydra europejska <i>Lutra lutra</i>	B

Objaśnienia: B – ocena dobra, C – ocena znacząca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie SDF dla obszaru Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej PLH020086 (aktualizacja 11-2019)

Pomniki przyrody

Zgodnie z danymi Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody na terenie Gminy Zgorzelec ustanowionych zostało 17 pomników przyrody (w tym jeden pomnik to aleja składająca się z 72 szt. drzew), mających na celu ochronę drzew. Drzewa stanowiące pomniki to: dąb szypułkowy, lipa drobnolistna, grab zwyczajny oraz kasztanowiec zwyczajny. W poniższej tabeli przedstawiono wykaz pomników na terenie Gminy.

Tab. 4-53 Wykaz pomników przyrody zlokalizowanych na terenie Gminy Zgorzelec

Lp.	Lokalizacja pomnika	Nazwa pomnika	Obwód [cm]	Wysokość [m]
1	Kunów drzewa pomnikowe rosną na terenie skweru w centrum wsi	Grupa drzew: dąb szypułkowy (2 szt. drzew)	459	21
2	Kunów pomnik usytuowany ok 15 m na północ od znajdującego się we wsi pałacu	Lipa drobnolistna	528	23
3	Kunów pomnik usytuowany nad brzegiem Czerwonej Wody	Dąb szypułkowy	421	22
4	Kunów pomnik rośnie na polanie w rozwidleniu Czerwonej wody i Młynówki	Dąb szypułkowy	525	27
5	Kunów pomnik znajduje się w parku	Dąb szypułkowy	440	25
6	Tyllice pomnik w lesie przy trasie Zgorzelec - Tyllice	Dąb szypułkowy	503	22
7	Gozdanin pomnik znajduje się przy szosie biegnącej do Studnisk Górnych, ok. 190 m od zabudowań Gozdanina	Dąb szypułkowy	408	22
8	Gozdanin pomnik znajduje się w centrum wsi, obok świetlicy wiejskiej	Dąb szypułkowy	339	21
9	Białogórze pomnik znajduje się pomiędzy budynkami gospodarczymi posesji nr 54	Lipa drobnolistna	543	22
10	Gronów pomnikowa aleja wzdłuż drogi na zachód od świetlicy wiejskiej, na długości ok. 580 m	Aleja dąb szypułkowy (72 szt. drzew)	b.d.	b.d.
11	Gronów pomnikowa lipa usytuowana jest ok. 110 m na wschód od świetlicy wiejskiej	Lipa drobnolistna	540	23
12	Łagów Pomnik znajduje się ok. 230 m za zabudowaniami m. Łagowo w kierunku Trójcy	Dąb szypułkowy	440	22
13	Łagów pomnikowe dęby znajdują się przy skrzyżowaniu ulic Jeleniogórskiej i Górnej, naprzeciw kościoła	Grupa drzew: dąb szypułkowy (2 szt. drzew)	496	26
14	Łagów Pomnik znajduje się na terenie przypałacowego parku	Kasztanowiec zwyczajny	496	29
15	Łagów pomnik znajduje się na terenie przypałacowego parku	Dąb szypułkowy	490	26
16	Łagów pomnik znajduje się na terenie przypałacowego parku, ok. 190 m na południowy wschód od pałacowych zabudowań	Grupa drzew: grab zwyczajny (3 szt. drzew)	173	18
17	Jędrzychowice Pomnik rośnie na terenie ogródków działkowych znajdujących się przy ul. Bolesławieckiej	Dąb szypułkowy	396	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody

Lasy

Lasy w Gminie Zgorzelec zarządzane są przez Nadleśnictwo Pieńsk. Zgodnie z danymi zamieszczonymi na stronie GUS ogólna powierzchnia lasów w 2018 r. wynosiła 214,18 ha, natomiast w 2019 r. 218,26 ha. Lasy znajdujące się na terenie Gminy Zgorzelec tworzą niewielkie, rozczłonkowane kompleksy. Największe kompleksy leśne znajdują się:

- w rejonie Łagowa,
- na północ od Gozdanina,
- pomiędzy Gronowem a Białogórzem,
- na wschód od Sławnikowic.

Najcenniejsze fragmenty zbiorowisk leśnych to grądy w rejonie Borowej Góry i w Gozdaninie oraz w dolinie Nysy. Dużą wartość przyrodniczą przedstawia także las lipowy koło Trójcy. Wartościowe są również lasy łąkowe i olesy w starorzeczach Nysy oraz w rejonie stawów w Łagowie, a także niewielkie fragmenty zdegradowanych kwaśnych buczyn w rejonie Białogórze.

W strukturze użytkowania gruntów Gminy Zgorzelec przeważają tereny otwarte - ok. 73% stanowią użytki rolne, a 18% to grunty leśne. Wśród użytków rolnych dominują grunty orne (ok. 66%), natomiast łąki i pastwiska stanowią 27% gruntów rolnych. Przeważającą część terenów otwartych Gminy Zgorzelec, zajmują siedliska związane z uprawami.

Tab.4-54 Ocena realizacji POS 2017-2020 w okresie sprawozdawczym 2018-2019 w obszarze interwencji: Zasoby przyrodnicze

Lp.	Cel średnio okresowy	Cel krótko okresowy	Podjęte zadania	Efekt wraz z przypisanym wskaźnikiem	
1	2	3	4	5	6
1	Zachowanie różnorodności biologicznej na terenie Gminy Zgorzelec	Podejmowanie działań z zakresu ochrony środowiska	Bieżące i zrównoważone utrzymanie zieleni	Efekt	W ramach bieżącego i zrównoważonego utrzymania zieleni Gmina zakupiła sadzonki drzew i krzewów, dokonała cięć sanitarnych drzew oraz wycięła drzewa zagrażające bezpieczeństwu
				Wskaźnik/stopień realizacji	W okresie sprawozdawczym na zadanie łącznie wydano 21 435,52 zł
Uwzględnienie w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego oraz dokumentach planistycznych form ochrony przyrody			Efekt	W okresie sprawozdawczym uchwalono 3 MPZP, w których znajdują się zapisy o ustaleniu obowiązku zagospodarowania powierzchni biologicznie czynnych w formie zieleni urządzonej.	
			Wskaźnik/stopień realizacji	Dokumenty planistyczne Liczba dokumentów, do których transponowano zapisy: 3	
3			Bieżąca konserwacja form ochrony przyrody	Efekt	Zachowanie pomników przyrody w dobrym stanie
				Wskaźnik/stopień realizacji	W okresie sprawozdawczym nie było konieczności podjęcia działań

Uzyskany efekt w obszarze interwencji: Zasoby przyrodnicze – ochrona przyrody i krajobrazu

Jak wynika ze sprawozdania opisowego z wykonania budżetu Gminy za rok 2017 Gmina przeznaczyła w tym roku na utrzymanie zieleni 20 000 zł, z tego wykonała ok.76% tj. 15 468 zł. Natomiast w roku 2018 na utrzymanie zieleni Gmina przeznaczyła 16 000 zł, z czego wykonała ok. 39% tj. 6 289,52 zł. W ramach bieżącego i zrównoważonego utrzymania zieleni Gmina zakupiła sadzonki drzew i krzewów, dokonała cięć sanitarnych drzew oraz wycięła drzewa zagrażające bezpieczeństwu. Ponadto w ramach funduszu sołectkiego zakładane były skwery, prowadzono prace pielęgnacyjne oraz utrzymaniowe terenów zielonych.

W okresie sprawozdawczym uchwalono 3 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- Uchwała nr 270/17 Rady Gminy Zgorzelec z dnia 27 września 2017 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Jędrzychowice, Gmina Zgorzelec;
- Uchwała nr 271/17 Rady Gminy Zgorzelec z dnia 27 września 2017 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Jerzmanki, Gmina Zgorzelec – Obszar A;
- Uchwała nr 22/18 Rady Gminy Zgorzelec z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Łągów, Gmina Zgorzelec.

W planach tych nie uwzględniono powierzchni form ochrony przyrody. Natomiast znajdują się tam zapisy o ustaleniu obowiązku zagospodarowania powierzchni biologicznie czynnych w formie zieleni urządzonej.

Zgodnie z danymi GUS (<https://bd.stat.gov.pl> - wejście wrzesień 2019 r.) na terenie Gminy powierzchnia terenów zieleni osiedlowej w okresie sprawozdawczym była stała i wynosiła 0,30 ha.

Informacje na temat obszarów chronionych Natura 2000 można znaleźć na stronie internetowej RDOŚ we Wrocławiu, w zakładce NATURA 2000. Znajduje się tam szereg informacji - począwszy od historii powstania i ogólnych informacji o sieci Natura 2000 po interaktywną mapę z zaznaczonymi obszarami występowania i planami zadań ochronnych. W planach można znaleźć informację odnośnie identyfikacji istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk oraz działań, jakie powinny być podjęte, aby ten stan zachować

W ramach edukacji ekologicznej na terenie Gminy działania ekologiczne w szkołach koncentrują się przede wszystkim na organizowaniu akcji sprzątania świata, finansowaniu obchodów „Dnia Ziemi”.

Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze

Dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze wykonano tzw. analizę SWOT wskazując na mocne i słabe strony Gminy we wskazanym powyżej obszarze oraz analizując szanse i zagrożenia jakie mogą wynikać w wyniku pojawienia się potencjalnych czynników zewnętrznych. Stanowią one podstawę sformułowanych w kolejnym rozdziale celów i kierunków działań w ramach strategii ochrony środowiska Gminy Zgorzelec.

Tab. 4-55 Analiza SWOT w obszarze interwencji: Zasoby przyrodnicze

Obszar Interwencji: Zasoby przyrodnicze		
1	Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
1.1.	Obszary chronione na terenie Gminy	Niska lesistość
1.2.	Systematyczne prowadzenie prac związanych z utrzymaniem zieleni	„Dzikie wysypiska” śmieci
2	Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
2.1.	Zwiększenie obszarów leśnych	Zjawiska ekstremalne (susze, powodzie)
2.2.	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	Zanieczyszczenie środowiska

Najważniejsze problemy

Analiza stanu aktualnego dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze wskazała problemy jakie istnieją na terenie Gminy Zgorzelec. Zdiagnozowane problemy zostały poniżej opisane według schematu: stan aktualny → cel poprawy. W zakresie zasobów przyrodniczych najważniejszymi problemami są:

- niska lesistość → prowadzenie systematycznego zalesiania oraz ochrona istniejących lasów i terenów zalesionych,
- „dzikie wysypiska: śmieci → procedury administracyjne zmierzające do nakazu usunięcia odpadów.

Lasy odgrywają istotną rolę w aspekcie adaptacji do zmian klimatu oraz łagodzenia ich skutków, co związane jest przede wszystkim z ich zwiększonym stopniem retencji wody, zdolnością pochłaniania dwutlenku węgla oraz intensyfikacją parowania. Działania takie jak wylesianie, intensywne uprawy gleby czy pożary lasów mogą jednak spowodować, iż lasy staną się źródłem takich gazów cieplarnianych, jak dwutlenek węgla i metan. Niezbędna jest zatem prawidłowo prowadzona gospodarka leśna, która pozwoli na osiągnięcie trwałych korzyści w zakresie ochrony przed zmianami klimatu.

Niewystarczająca świadomość ekologiczna społeczeństwa może powodować trudności z efektywną ochroną środowiska przyrodniczego, dlatego też konieczne jest dalsze prowadzenie akcji edukacyjnych w tym zakresie.

Najważniejsze sukcesy

Najważniejsze sukcesy w zakresie interwencji: Zasoby przyrodnicze osiągnięte przez Gminę Zgorzelec przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 4-56 Najważniejsze sukcesy w obszarze interwencji: zasoby przyrodnicze

L.p.	Uwarunkowania lub podjęte zadania w przeszłości	Stan aktualny	Jeśli konieczne: zadania, mające na celu utrzymanie dobrego stanu
1	Obszary chronione na terenie Gminy	Na terenie Gminy zlokalizowane są dwa obszary Natura 2000 oraz 20 pomników przyrody	Podjęcie działań w celu utrzymania lub poprawy stanu przedmiotów ochrony
2	Bieżące utrzymanie zieleni	Dbalność o zieleń polegała przede wszystkim na zakupie sadzonek drzew i krzewów, dokonaniu cięć sanitarnych drzew oraz wycięciu drzew zagrażających bezpieczeństwu	Kontynuacja podejmowanych działań mających na celu ochronę zieleni śródmiejskiej

Prognoza

Stan środowiska przyrodniczego narażony będzie na wiele czynników związanych z rozwojem gospodarczym Gminy. Duży wpływ na zmiany przyrodnicze będzie miał rozwój transportu drogowego, a także niekontrolowana gospodarka odpadami. W najbliższych latach niezbędny będzie nacisk na ochronę środowiska przyrodniczego w zakresie właściwej ochrony obszarów prawnie chronionych oraz systematyczne opracowywanie i wdrażanie planów ochrony przyrody na tych obszarach. Docelowo ważnym jest zwiększenie powierzchni terenów prawnie chronionych.

Szczególnej ochrony i zaangażowania samorządu będzie wymagał w najbliższej perspektywie krajobraz ze względu na możliwość zwiększenia rozwoju zrównoważonej turystyki i rekreacji, a także ze względu na eksploatację surowców złóż. Dla zachowania różnorodności biologicznej i krajobrazowej będzie również służył system wdrażania programów rolno-środowiskowych i uregulowanie zapisów w gospodarce przestrzennej Gminy.

4.10 Zagrożenia poważnymi awariami

Zgodnie z obowiązującą ustawą Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U z 2020 r., poz. 1219), poważna awaria jest zdarzeniem (m.in. emisja, pożar, eksplozja) powstałym w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzących do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska, lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Zagrożenie poważnymi awariami stwarzać mogą zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR) oraz zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR).

Ww. ustawa określa zasady zapobiegania i przeciwdziałania awariom przemysłowym. Potencjalne zagrożenie dla środowiska stwarza transport materiałów niebezpiecznych drogami wojewódzkimi, a szczególnie autostrada, będąca ważnym elementem transportu tranzytowego. Środki transportu materiałów niebezpiecznych powinny być przystosowane do bezpiecznego załadunku, przeładunku i rozładunku materiałów, a trasy przewozów powinny zapewniać bezpieczeństwo dla mieszkańców i środowiska. Najbardziej istotnym działaniem będzie kreowanie właściwych zachowań mieszkańców w przypadku wystąpienia awarii, poprzez systematyczną edukację i informację.

Na terenie Gminy Zgorzelec nie występują zakłady o dużym oraz zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Najbliżej położonym względem Gminy Zgorzelec jest Zakład o Zwiększonym Ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowej, którym jest PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Oddział Elektrownia Turów w miejscowości Bogatynia (gm. Bogatynia). Zakład znajduje się w odległości ok. 10 km w kierunku południowym od granic Gminy Zgorzelec.

Tab. 4-57 Ocena realizacji POS 2017-2020 w obszarze interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami

Lp.	Cel średnio okresowy	Cel krótko okresowy	Podjęte zadania	Efekt wraz z przypisanym wskaźnikiem	
1	2	3	4	5	6
1	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych	Prowadzenie rejestru zakładów zwiększonego ryzyka i dużego ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZDR, ZZR)	Efekt	W okresie sprawozdawczym na terenie Gminy Zgorzelec nie występowały zakłady o zwiększonym ryzyku i dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych.
				Wskaźnik/stopień realizacji	Liczba zakładów zwiększonego ryzyka i dużego ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych

Uzyskany efekt w obszarze interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami

Przewozy materiałów niebezpiecznych ze względu na charakter ładunków stwarzają nieodłączne ryzyko wystąpienia zagrożenia. Awarie podczas transportu tego rodzaju ładunków mogą spowodować zagrożenie życia, zniszczenie środowiska naturalnego i dóbr materialnych. Zdarzenia drogowe powstające podczas transportu towarów niebezpiecznych są szczególnie groźne dla otoczenia. Związane z nimi zagrożenia pożarowe, wybuchowe, toksyczne czy promieniotwórcze mogą bowiem bezpośrednio zagrozić życiu lub zdrowiu wielu osób, spowodować skażenie i degradację środowiska naturalnego oraz poważne straty materialne.

Jak wynika z danych przekazanych przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Zgorzelcu na terenie Gminy Zgorzelec w latach 2017-2018 łącznie 40 razy interweniowano w związku z emisją substancji ropopochodnych wywołanych uszkodzeniami instalacji oraz podzespołów pojazdów mechanicznych w kolizjach i wypadkach. Do zebrania owej substancji zużyto łącznie 1,555 Mg sorbentu, który później przekazano do unieszkodliwienia sprawcom (wytwórcom odpadów niebezpiecznych, zgodnie z obowiązującymi przepisami).

Ponadto, do RDOŚ we Wrocławiu w okresie sprawozdawczym nie wpłynęło żadne zgłoszenie o bezpośrednim zagrożeniu szkodą w środowisku i o szkodzie w środowisku, spowodowanych przez podmiot korzystający ze środowiska, działający na terytorium innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenie poważnymi awariami

Dla obszaru interwencji: Zagrożenie poważnymi awariami wykonano tzw. analizę SWOT wskazując na mocne i słabe strony Gminy we wskazanym powyżej obszarze oraz analizując szanse i zagrożenia jakie mogą wyniknąć w wyniku pojawienia się potencjalnych czynników zewnętrznych. Stanowią one podstawę sformułowanych w kolejnym rozdziale celów i kierunków działań w ramach strategii ochrony środowiska Gminy Zgorzelec.

Tab. 4-58 Analiza SWOT w obszarze interwencji: Zagrożenie poważnymi awariami

Obszar Interwencji: Zagrożenie poważnymi awariami		
1	Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
1.1.	Brak zakładów dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii	Występowanie na terenie Gminy autostrady, dróg krajowych oraz wojewódzkich, którymi mogą być transportowane substancje niebezpieczne.
2	Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
2.1.	Opracowanie metod postępowania w razie wystąpienia zdarzeń kwalifikowanych jako poważne awarie	Poważne awarie podczas transportu materiałów niebezpiecznych
2.2.	Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii	Zagrożenie pożarowe

Najważniejsze problemy

Analiza stanu aktualnego dla obszaru interwencji: Zagrożenie poważnymi wskazała jeden problem jaki istnieje na terenie Gminy Zgorzelec. Zdiagnozowany problem został opisany poniżej według schematu: stan aktualny → cel poprawy. Problemem w zakresie zagrożenia poważnymi awariami jest:

- transport substancji niebezpiecznych przez teren Gminy → zapewnienie bezpieczeństwa na drogach poprzez ograniczenie występowania wypadków komunikacyjnych za pomocą usprawnienia systemu oznakowania pionowego i poziomego dróg oraz poprzez ograniczenia prędkości;

Najważniejsze sukcesy

Mocną stroną Gminy Zgorzelec jest brak zakładów o dużym oraz zwiększonym ryzyku występowania poważnej awarii.

Prognoza

Realizacja dotychczas wyznaczonych celów i zadań w poszczególnych obszarach interwencji nie wpływa negatywnie na proces adaptacji do zmian klimatu i może wręcz zapobiegać powstaniu nadzwyczajnych zagrożeń środowiska.

Przewiduje się stałe kontrole w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym na terenie Gminy Zgorzelec. Do działań podstawowych, które należy zrealizować w przeciągu najbliższych lat należy zaliczyć wyznaczenie i kontrolę tras przewozu substancji niebezpiecznych, w taki sposób, aby zapewnić bezpieczeństwo na drogach, w środowisku i dla mieszkańców. Ważne jest tworzenie projektów organizacji ruchu, które będą należycie uwzględniać zasady bezpieczeństwa transportu substancji niebezpiecznych.

Zaleca się również prowadzenie akcji edukacyjnych na temat negatywnych skutków dla środowiska, jakie mogą wystąpić wskutek awarii przemysłowych oraz transportu materiałów niebezpiecznych.

5 Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

Strategia ochrony środowiska Gminy Zgorzelec polega na wyznaczeniu celów i kierunków działań polityki ekologicznej w perspektywie do 2028 roku. Niniejsza strategia jest aktualizacją poprzedniej, przyjętej w Programie ochrony środowiska dla Gminy Zgorzelec na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024 uchwałą nr 280/17 Rady Gminy Zgorzelec w dniu 6 listopada 2017 r. i większość jej kierunków działań jest nadal aktualna.

Cele, kierunki interwencji oraz zadania zostały wyznaczone do realizacji w najbliższych latach m. in. na podstawie przedstawionej wcześniej oceny stanu środowiska Gminy Zgorzelec. Szczególne znaczenie odegrały najważniejsze problemy i zagrożenia zdefiniowane dla poszczególnych obszarów interwencji. W celu zapewnienia adekwatności i komplementarności celów Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Zgorzelec na lata 2021-2024 z dokumentami strategicznymi i programowymi szczebla krajowego, wojewódzkiego oraz powiatowego, przy określaniu celów rozpatrywano również cele pochodzące z ww. dokumentów.

Przedstawiony harmonogram rzeczowo-finansowy uwzględnia zarówno zadania własne samorządu, jak i zadania monitorowane. Podczas jego opracowywania pod uwagę wzięto kwestie finansowe związane z możliwością pozyskania środków z takich źródeł jak UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW itd.

Stosując wytyczne do założeń metodycznych zaproponowanych w dokumencie pn. Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska (Ministerstwo Środowiska Warszawa 2015) przedstawiono w układzie tabelarycznym obszary interwencji, przypisane im cele, wskaźniki realizacji zadań, kierunki interwencji oraz zadania wraz z podmiotem odpowiedzialnym i określeniem ryzyka towarzyszącego planowanemu zadaniu. Każde z realizowanych zadań przyczyniać się będzie do realizacji kierunku interwencji, a te z kolei do realizacji założonego celu poprawy stanu w danym obszarze. Brak realizacji zamierzonych zadań może spowodować brak zmian, a nawet pogorszenie się stanu środowiska. Aby mierzalnie zweryfikować zachodzące zmiany, przedstawić stan lub tendencje, które określają wpływ podejmowanych działań na środowisko wprowadzono system wskaźnikowy. Zastosowane wskaźniki powinny być tak skonstruowane, aby w łatwy i skuteczny sposób określały postępy realizacji zadań i być narzędziem oceny realizacji Programu Ochrony Środowiska na etapie raportu. Ministerstwo Środowiska przygotowało listę najważniejszych wskaźników do uwzględnienia w Programie dla województw. Te z kolei powinny przygotować listę rekomendowanych wskaźników dla powiatów, a powiaty dla gmin. Powiaty i gminy powinny uwzględnić owe wskaźniki w kolejnych aktualizacjach Programu Ochrony Środowiska.

Podstawą monitoringu realizacji Programu Ochrony Środowiska na każdym szczeblu samorządowym (województwo, powiat, gmina) jest bieżąca sprawozdawczość oparta na wskaźnikach i miernikach opracowana w raportach z realizacji programu Ochrony Środowiska.

Analogicznie jak w przypadku oceny stanu środowiska cele i kierunki interwencji do realizacji w latach 2021-2024, które służyć mają poprawie stanu środowiska wyznaczone zostały dla 10 obszarów interwencji (Tab. 5-1):

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza,

2. Zagrożenia hałasem,
3. Pola elektromagnetyczne,
4. Gospodarowanie wodami,
5. Gospodarka wodno-ściekowa,
6. Zasoby geologiczne,
7. Gleby,
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
9. Zasoby przyrodnicze,
10. Zagrożenia poważnymi awariami.

Zadania wyznaczone w ramach poszczególnych kierunków interwencji przedstawiono w załączniku nr 1.

Tab. 5-1 Cele, wskaźniki oraz kierunki interwencji

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa Rok 2019	Wartość docelowa do 2024 lub tendencja zmian	
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza	1) Długość wyremontowanych i zmodernizowanych dróg gminnych [km] Źródło: UG Zgorzelec 2) Remonty i modernizacje dróg gminnych Źródło: UG Zgorzelec 3) Remonty i modernizacje dróg gminnych Źródło: UG Zgorzelec 4) Długość ścieżek rowerowych [km] Źródło: GUS	1) 10,2 2) W ramach zadania „Remont drogi gminnej publicznej nr 109153D (ul. Dolna) w miejscowości Łagów” – całkowita wymiana 1 024,80 mb. nawierzchni drogowej na nową 3) Roboty naprawcze – modernizacyjne istniejącego oświetlenia drogowego oraz sukcesywne budowanie nowych punktów świetlnych 4) 15	1) Wzrost 2) Wg potrzeb 3) Wg potrzeb 4) Wzrost	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych Rozwój i usprawnienie systemów transportu o obniżonej emisji hałasu
			5) Liczba instalacji OZE na terenie gminy [szt.] Źródło: UG Zgorzelec 6) Zużycie energii cieplnej budynki mieszkalne/urzędy i instytucje [GJ/rok] Źródło: GUS 7) Długość sieci gazowniczej [km] Źródło: UG Zgorzelec, Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Zakład w Zgorzelcu 8) Ilość przyłączy do sieci gazowej [szt.] Źródło: UG Zgorzelec, Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Zakład w Zgorzelcu 9) Liczba przeprowadzonych czynności kontrolnych związanych z przestrzeganiem zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych i na otwartych przestrzeniach [szt.] Źródło: UG Zgorzelec	5) Trudne do oszacowania (głównie u osób fizycznych) 6) 7) 0,396 8) 554 9) 4	5) Wzrost 6) 7) Wzrost 8) Wzrost 9) Wg zgłaszanych potrzeb	Poprawa efektywności energetycznej

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa Rok 2019	Wartość docelowa do 2024 lub tendencja zmian	
A	B	C	D	E	F	G
			10) Liczba działań proekologicznych [szt./rok] Źródło: UG Zgorzelec	10) Trudne do oszacowania	10) Wg potrzeb	Rozwój świadomości ekologicznej wśród społeczności Gminy Zgorzelec
2	Zagrożenie hałasem	Zmniejszenie narażenia mieszkańców gminy ponadnormatywnym hałasem	1) Liczba nowych MPZP, w których uwzględniano poziom hałasu [szt.] Źródło: UG Zgorzelec	1) 5	1) Wg potrzeb	Zmniejszenie liczby ludności narażonej na ponadnormatywny hałas
		Rozwój świadomości ekologicznej wśród społeczności Gminy Zgorzelec	2) Liczba działań proekologicznych [szt./rok] Źródło: UG Zgorzelec	2) Trudne do oszacowania	2) Wg potrzeb	Rozwój świadomości ekologicznej wśród społeczności Gminy Zgorzelec
3	Promieniowanie elektromagnetyczne	Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem	1) Liczba osób narażonych na ponadnormatywne promieniowanie elektromagnetyczne [os.] Źródło: Oceny poziomów pól elektromagnetycznych, GIOŚ	1) 0	1) 0	Ograniczanie szkodliwego oddziaływania pól elektromagnetycznych
		Rozwój świadomości ekologicznej wśród społeczności Gminy Zgorzelec	2) Liczba działań proekologicznych [szt./rok] Źródło: UG Zgorzelec	2) Trudne do oszacowania	2) Wg potrzeb	Rozwój świadomości ekologicznej wśród społeczności Gminy Zgorzelec

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa Rok 2019	Wartość docelowa do 2024 lub tendencja zmian	
A	B	C	D	E	F	G
4	Gospodarowanie wodami	Poprawa jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości i ilości wód podziemnych wraz z racjonalizacją ich wykorzystania	1) Liczba zbiorników bezodpływowych/ przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.] Źródło: GUS 2) Długość sieci melioracyjnej, która została poddana konserwacji [mb] Źródło: UG Zgorzelec 3) Zużycie wody na potrzeby przemysłu [dam ³ /rok] Źródło: GUS 4) Liczba kontroli WIOŚ Źródło: WIOŚ 5) Udział JCWP o stanie/potencjale dobrym i bardzo dobrym [%] Źródło: WIOŚ	1) 1 064 */ 320 * dane za 2018 rok 2) 3 243 3) 29* Dane za rok 2018 4) b.d. 5)	1) Wg potrzeb 2) Wg potrzeb 3) Spadek 4) Wg planu kontroli 5) Wzrost	Zapewnienie dobrej jakości wód podziemnych i powierzchniowych oraz ograniczenie ich zużycia
		Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą	6) Liczba nowych MPZP, w których uwzględniano ustalenia planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne [szt.] Źródło: UG Zgorzelec	6) 1	6) Wg potrzeb	Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego
		Rozwój świadomości ekologicznej wśród społeczności Gminy Zgorzelec	7) Liczba działań proekologicznych [szt./rok] Źródło: UG Zgorzelec	7) Trudne do oszacowania	7) Wg potrzeb	Rozwój świadomości ekologicznej wśród społeczności Gminy Zgorzelec

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa Rok 2019	Wartość docelowa do 2024 lub tendencja zmian	
A	B	C	D	E	F	G
5	Gospodarka wodno-ściekowa	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	1) Stopień zaopatrzenia mieszkańców w wodociąg [%] Źródło: GUS, UG Zgorzelec 2) Długość sieci wodociągowej [km] Źródło: UG Zgorzelec, GUS 3) Liczba mieszkańców korzystająca z sieci wodociągowej Źródło: GUS 4) Długość sieci kanalizacyjnej [km] Źródło: GUS 5) Korzystający z instalacji (kanalizacja) w % ogółu ludności [%] Źródło: GUS, UG Zgorzelec 6) Liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego Źródło: GUS 7) Długość sieci kanalizacyjnej Źródło: GUS 8) Liczba oczyszczalni ścieków/stacji zlewnych [szt.] Źródło: UG Zgorzelec 9) Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.] Źródło: GUS, UG Zgorzelec 10) Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca [m ³] Źródło: GUS 11) Liczba działań proekologicznych [szt./rok] Źródło: UG Zgorzelec	1) 100 % 2) 129,5 3) 7 422 4) 31,7 5) 15,6* Dane za rok 2018 6) 1 325 7) 31,7 8) 1 9) 320 10) 101,2 11) Trudne do oszacowania	-1) Utrzymać aktualny poziom 2-7) Wzrost 8) Wg potrzeb 9) Wg potrzeb 10) Spadek 11) Wg potrzeb	Rozwój i dostosowanie instalacji oraz urządzeń służących zrównoważonej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa Rok 2019	Wartość docelowa do 2024 lub tendencja zmian	
A	B	C	D	E	F	G
6	Gleby	Ochrona i właściwe użytkowanie gleb	1) Powierzchnia użytków rolnych [ha] Źródło: UG Zgorzelec 2) Odsetek gruntów ornych w użytkach rolnych [%] Źródło: UG Zgorzelec 3) Liczba punktów monitoringu gleb [szt.] Źródło: GIOŚ 4) Liczba działań proekologicznych [szt./rok] Źródło: UG Zgorzelec	1) 9 644* *Dane za rok 2005 2) 66 3) Brak punktów pomiarowych 4) Trudne do oszacowania	Wg potrzeb	Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb
7	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalna gospodarka odpadami	1) Masa odebranych zmieszanych odpadów komunalnych [Mg] Źródło: UG Zgorzelec – Sprawozdania 2) Mieszkańcy prowadzący selektywną zbiórkę odpadów komunalnych Źródło: UG Zgorzelec – Sprawozdanie 3) Odsetek odpadów komunalnych zebranych selektywnie Źródło: UG Zgorzelec – Sprawozdania 4) Masa usuniętych wyrobów azbestowych [Mg] Źródło: UG Zgorzelec – Baza azbestowa 5) Liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk [szt.] Źródło: GUS, UG Zgorzelec 6) Liczba PSZOK [szt.] Źródło: UG Zgorzelec – Sprawozdania 7) Liczba instalacji do kompostowania selektywnie zbieranych odpadów zielonych i innych bioodpadów [szt.] Źródło: UG Zgorzelec 8) Czynne składowiska odpadów [szt.] Źródło: GUS, UG Zgorzelec 9) % monitorowanych składowisk odpadów [%]	1) 1 767,16* 2) 5 293* * dane za rok 2018 3) 40,92* * Dane za 2018 r. 4) 43 5) W 2017 roku: 4 szt. 6) 2 7) 1 8) 1 9) 100	1) Spadek 2) Wzrost 3) Wzrost 4) do roku 2022 należy zmniejszyć występowanie odpadów zawierających azbest o 75% 5) Wg potrzeb 6) Wg potrzeb 7) Wg potrzeb 8) 1 9) 100	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa Rok 2019	Wartość docelowa do 2024 lub tendencja zmian	
A	B	C	D	E	F	G
		Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami	Źródło: UG Zgorzelec			
8	Zasoby przyrodnicze	Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej	1) Powierzchnia obszarów zieleni urządzonej [ha] Źródło: GUS	1) 8,6 2) 0. Natomiast w 5 uchwalonych mpzp znajdują się zapisy dot. powierzchni biologicznie czynnej 3) 1 4) 2/ 0/ 0/ 17	1) Wzrost 2) 3) 2 4) Wg potrzeb	Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazem
			2) Liczba nowych MPZP, w których uwzględniano formy ochrony przyrody [szt.] Źródło: UG Zgorzelec			Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków
		3) Liczba opracowanych planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 [szt.] Źródło: CRFOP, RDOŚ, GUS	5) 4,28 6) 218,26	Wg potrzeb	Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych	
		4) Liczba: Obszarów Natura 2000/ Rezerwatów przyrody/ zespołu przyrodniczo – krajobrazowego/ Zespołu przyrodniczo – krajobrazowego/ Pomników przyrody ożywionej [szt.] Źródło: CRFOP, RDOŚ, GUS			7) Trudne do oszacowania	7) Wg potrzeb
		Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	5) Grunty leśne prywatne 6) Ogólna powierzchnia gruntów leśnych [ha] Źródło: GUS			
		Rozwój świadomości ekologicznej wśród społeczności Gminy Zgorzelec	7) Liczba działań proekologicznych [szt./rok] Źródło: UG Zgorzelec			

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa Rok 2019	Wartość docelowa do 2024 lub tendencja zmian	
A	B	C	D	E	F	G
9	Zagrożenie poważnymi awariami	Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym i zagrożeniom naturalnym oraz eliminacja i minimalizacja skutków w razie ich wystąpienia awarii	Liczba przypadków wystąpienia poważnych awarii ¹ [szt.] Źródło: GIOŚ, WKSP we Wrocławiu	0	0	Zmniejszenie zagrożenia wystąpienia poważnej awarii oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii

¹ Odpowiadających definicji zawartej w art. 3 pkt 23 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska

Realizacja wyznaczonych zadań łączy się z koniecznością ponoszenia kosztów co w sposób szczegółowy zaprezentowano w załączniku nr 2.

Finansowanie zadań wyznaczonych w POŚ spoczywa na jednostkach uczestniczących w ich realizacji. Podstawowym źródłem finansowania zadań wskazanych w programie będą środki własne Gminy oraz fundusze zewnętrzne. Część zadań realizowanych będzie przez osoby fizyczne i podmioty gospodarcze ale także przez zarządców w tym zarządców infrastruktury.

Istotnym źródłem finansowania działań mających na celu ochronę środowiska są środki unijne redystrybuowane przez Urząd Marszałkowski w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych.

Częściowego bądź komplementarnego finansowania zadań będzie można jeszcze oczekiwać od Instytucji ochrony środowiska takich jak NFOŚiGW lub WFOŚiGW.

6 System realizacji programu ochrony środowiska

Przy wdrażaniu Programu istotne jest właściwe wykorzystanie rozwiązań organizacyjnych, uwzględniających zasady zrównoważonego rozwoju. Istotne jest również odpowiednie sformułowanie i zweryfikowanie zasad zarządzania środowiskiem w niniejszym Programie. Ważne jest, aby zarządzanie środowiskiem dotyczyło zarówno służb ochrony środowiska jak również przedstawicieli różnych branż i gałęzi gospodarki oraz sfery życia społecznego, a ich działania były zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Niniejszy rozdział prezentuje instrumenty jakie wspomagają realizację Programu ochrony środowiska. Są to tzw. instrumenty polityki ekologicznej obejmujące zasady zarządzania środowiskiem, które wynikają z zakresu kompetencyjnego administracji samorządowej szczebla gminnego.

Program ochrony środowiska pełni szczególną rolę w zarządzaniu środowiskiem. Z punktu widzenia władz Gminy Zgorzelec, może być on postrzegany jako instrument koordynacji działań na rzecz ochrony środowiska oraz intensyfikacji współpracy różnych instytucji lub organizacji. Współpraca ta powinna być oparta o dobrowolne porozumienia na rzecz efektywnego wdrażania Programu. W związku z tym zasadne jest przedstawienie procedury wdrażania Programu, aby właściwe służby administracji publicznej miały czytelny obraz terminów i zakresów weryfikacji poszczególnych elementów Programu oraz jasne określenie zasad współpracy poszczególnych grup zadaniowych w realizacji Programu.

6.1 Współpraca z interesariuszami i opracowanie treści Programu

Niniejszy dokument przedstawia aktualny stan środowiska Gminy Zgorzelec, określając dodatkowo jego mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia wynikające z czynników zewnętrznych. Ponadto określa długoterminową politykę działania w konkretnych kierunkach rozwoju Gminy oraz konsekwencje środowiskowe wynikające z ich realizacji.

Aktualny stan środowiska zawarty w niniejszym Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Zgorzelec na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028 powstał w oparciu o dane statystyczne, jak i informacje o stanie środowiska oraz inne informacje o stanie Gminy Zgorzelec, jakimi dysponują organy ochrony środowiska, instytucje zajmujące się monitoringiem stanu środowiska oraz samorząd zawarte w „Raporcie z realizacji POŚ dla Gminy Zgorzelec za lata 2017-2018”.

Dane zawarte w Raporcie pochodzą między innymi z:

- materiałów przekazanych przez poszczególne wydziały Urzędu Gminy Zgorzelec,
- danych pozyskanych bezpośrednio od podmiotów gospodarczych takich jak: PWiK „NYSA” Sp. z o.o., ZGiUK Sp. z o.o., MPGK Sp. z o.o., Międzygminna Spółka Wodno-kanalizacyjna SUPLAZ Sp. z o.o.,
- danych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny,
- informacji przekazanych przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Zgorzelcu,

- informacji przekazanych przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska we Wrocławiu,
- danych i informacji pochodzących z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu – Delegatura w Jeleniej Górze.

Podstawowym źródłem danych statystycznych, niezbędnym do obliczenia wskaźników środowiskowych służących monitorowaniu realizacji celów i zadań Programu był Główny Urząd Statystyczny. W programie wykorzystano dane GUS za lata 2017-2019 dzięki czemu możliwe było zdiagnozowanie zmian, jakie zachodziły w ostatnich latach w zakresie poszczególnych komponentów.

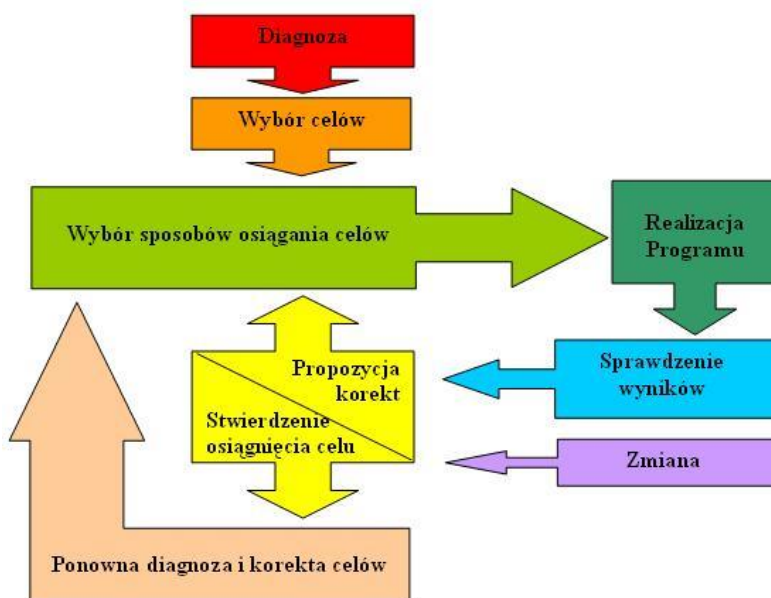
Jako uzupełniające były traktowane dane pozyskane bezpośrednio od podmiotów gospodarczych, organów ochrony środowiska, instytucji monitorujących stan środowiska, czy też od poszczególnych wydziałów Urzędu Gminy Zgorzelec.

6.2 Zarządzanie Programem

Podstawową zasadą realizacji Programu powinna być zasada wykonywania zadań przez poszczególne jednostki włączone w zagadnienia ochrony środowiska, a w szczególności samorząd Gminy. Bardzo ważne jest świadome realizowanie Programu oraz identyfikacja z wyznaczonymi celami. Program nie może być traktowany jako kolejny „półkownik”, którego opracowanie jest niezrozumiałym przymusem

Ogólny schemat zarządzania Programem przedstawiono poniżej.

Ryc. 6-1 Schemat zarządzania Programem

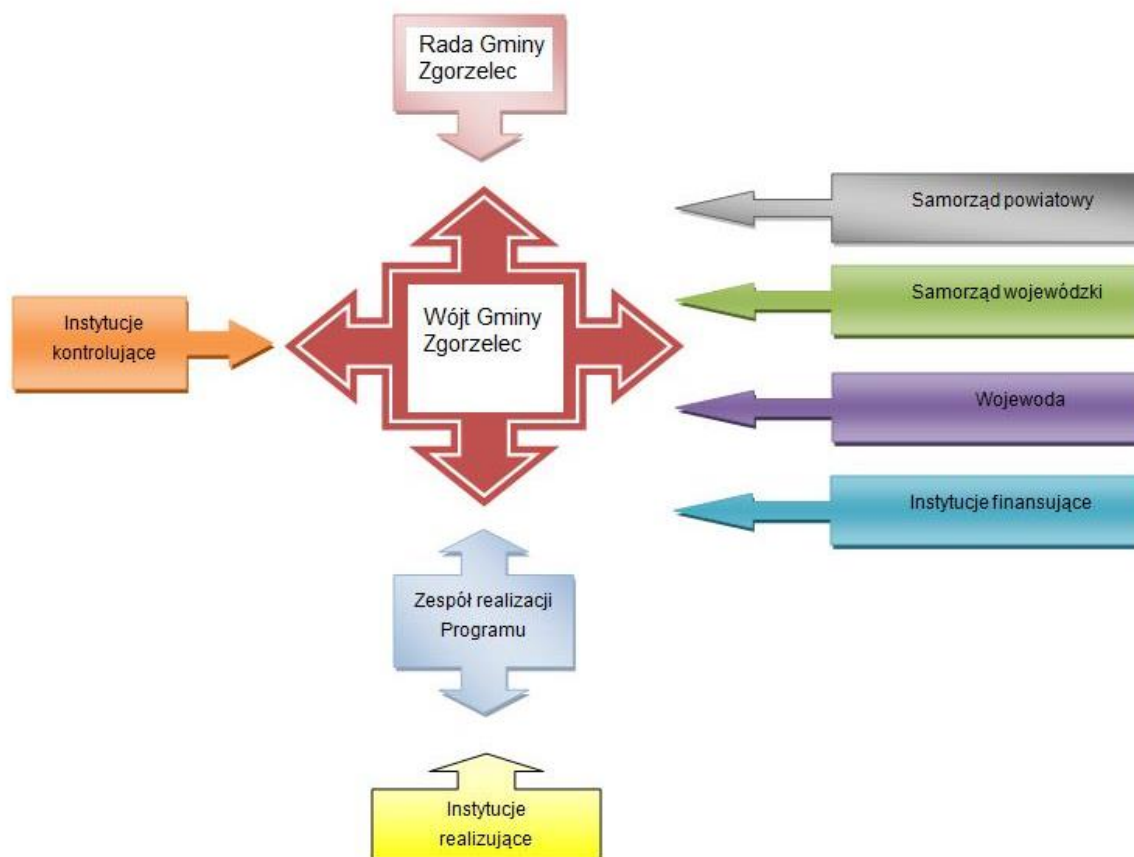
Szanse na skuteczne wdrożenie Programu daje dobra organizacja oraz bieżące zarządzanie realizacją celów Programu.

Z punktu widzenia pełnionej roli w realizacji Programu można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w nim. Są to:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu Programem,
- podmioty realizujące zadania Programu, w tym instytucje finansujące,

- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty Programu,
- społeczność Gminy jako główny podmiot odbierający wyniki działań Programu.

Ryc. 6-2 Relacje między podmiotami i instytucjami uczestniczącymi i nadzorującymi opracowanie, uchwalenie i realizację Programu

Główna odpowiedzialność za realizację Programu spoczywa na Wójcie, który składa Radzie Gminy raporty z wykonania Programu. Wójt współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego oraz samorządem powiatowym, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji. Wojewoda (oraz podległe mu służby zespolone) dysponuje instrumentarium prawnym umożliwiającym reglamentowanie korzystania ze środowiska. Natomiast w dyspozycji Zarządu Województwa znajdują się instrumenty finansowe na realizację zadań Programu (poprzez WFOSiGW). Ponadto, Wójt współdziała z instytucjami administracji specjalnej, w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (GIOŚ), prowadzą monitoring wód (Wody Polskie).

6.3 Monitoring i ewaluacja Programu

Realizacja określonych w ramach Programu celów i zadań będzie podlegać systematycznemu monitorowaniu oraz ewaluacji. Dla rozróżnienia obu terminów należy wskazać, że monitoring to bieżące badanie procesu wdrażania zapisów strategicznych,

natomiast ewaluacja sprowadza się do oceny wykonania sformułowanych zadań oraz stopnia realizacji całego planu i na podstawie wyników monitoringu. W związku z tym, monitoring może być prowadzony przez wyznaczone jednostki koordynujące realizację działań, np. wydziały merytoryczne urzędu. Ewaluacja zaś winna być przeprowadzana przy współdziałaniu Rady Programowej, która już została ukonstytuowana dla potrzeb opracowania niniejszego Programu.

Rada Programu będzie nadzorowała realizację Programu, zapoznając się z okresowymi raportami dotyczącymi wykonania zadań i uzyskanych efektów ekologicznych. Efektem ewaluacji mogą być wprowadzane modyfikacje niektórych zapisów strategicznych. Nie powinny one dotyczyć celów strategicznych, w niewielkim stopniu mogą odnosić się do celów szczegółowych. Modyfikacjom mogą natomiast ulegać cele operacyjne i konkretne działania. Należy jednak pamiętać, że plan w zaproponowanym kształcie jest dokumentem otwartym, który powinien na bieżąco odpowiadać na nowe wyzwania. Zatem, proponowane przez powołany komitet ewaluacyjny modyfikacje mogą już bezpośrednio przenosić się na rozwiązania zastosowane w aktualizacji planu rozwoju. Do monitoringu i ewaluacji Strategii zobowiązuje się samorząd, zatwierdzając dokument. Dzięki wprowadzeniu systemu monitoringu i ewaluacji zostaje także rozwiązany problem dezaktualizacji założeń Programu wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania samorządu, prawodawstwa i innych czynników mogących deformować zasadność podejmowanych działań w ramach dokumentu.

Proponuje się, aby monitoring Programu był prowadzony w przynajmniej półrocznych okresach, natomiast ewaluacja raz na dwa lata.

Bezpośrednim realizatorem zadań nakreślonych w Programie jest samorząd Gminy oraz spółki będące własnością samorządu jako realizatorzy inwestycji w zakresie ochrony środowiska na własnym terenie oraz podmioty gospodarcze planujące i realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi przez Program. Wypracowane procedury i strategie powinny po ustaleniu i weryfikacji stać się rutyną i podstawą zinstytucjonalizowanej współpracy pomiędzy partnerami różnych szczebli decyzyjnych i środowisk odpowiedzialnych za ostateczny wizerunek obszaru. Następuje uporządkowanie i uczynienie samego procesu planowania i zarządzania na tyle, że pewne działania stając się rutyną, powodują samoistne powtarzanie się dobrych rozwiązań wytwarzając mechanizmy samoregulacji. Jak już wspomniano wcześniej, odbiorcą Programu są mieszkańcy Gminy, którzy subiektywnie oceniają efekty wdrożonych przedsięwzięć. Ocena taką można uzyskać poprzez wprowadzenie odpowiednich mierników świadomości społecznej, co opisano w dalszej części dokumentu.

Ocena realizacji Programu polega przede wszystkim na monitorowaniu, czyli obserwacji zmian w wielu wzajemnie ze sobą powiązanych sferach funkcjonowania danego obszaru (ekonomicznej, społecznej, ekologicznej itp.).

Analogicznie jak na poziomie wojewódzkim został określony „system monitoringu i oceny”, zatem proponujemy stworzenie:

- systemu zbierania i selekcjonowania informacji,
- systemu oceny i interpretacji zgromadzonych danych.

Procesy te powinny być analogiczne na poziomie gminy i województwa. Proponowany więc system monitoringu powinien zawierać działania określone w Programie Operacyjnym Województwa:

- permanentne pozyskiwanie danych liczbowych oraz informacji dotyczących realizacji poszczególnych zadań Programu (materiał stanowiący podstawę do analiz i ocen),

- przetworzenie i analiza danych,
- przygotowanie raportów z realizacji zadań ujętych w Programie,
- analiza porównawcza osiągniętych wyników z założeniami Programu; określenie stopnia wykonania zapisów przyjętego Programu oraz identyfikacja ewentualnych rozbieżności,
- analiza przyczyn zarejestrowanych odstępstw oraz identyfikacja działań korygujących polegających na modyfikacji dotychczasowych oraz ewentualne wprowadzenie nowych instrumentów wsparcia,
- wykonanie działań korygujących.

Zbudowanie takiego systemu monitoringu i prowadzenie opisanych działań pozwoli na bieżące monitorowanie realizacji Programu. Podstawą dla sprawnego zbierania danych monitoringu jest opracowany zestaw mierników.

Niniejszy Program będzie pełnił rolę narzędzia zarządzania środowiskiem w skali Gminy. Planuje się, że zarządzanie programem będzie realizowane z wyników monitorowania procesów zachodzących w kwalifikowanych obszarach analizy. Ocena realizacji Programu polega przede wszystkim na monitorowaniu, czyli obserwacji zmian w wielu wzajemnie ze sobą powiązanych sferach funkcjonowania danego obszaru (ekonomicznej, społecznej, ekologicznej itp.). Zgodnie z „Wytocznymi” podstawą oceny realizacji celów i zadań wyznaczonych w Programie będzie monitoring wskaźników liczbowych.

6.4 Aktualizacja Programu i okresowa sprawozdawczość z jego realizacji

Obowiązek opracowania aktualizacji Programów ochrony środowiska (POŚ) wprowadzono w ustawie Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity Dz.U. 2020 r., poz. 1219). Zgodnie z art. 17 organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska. Aktualizacja przyjmowana jest na okres 4 lat z perspektywą na kolejne 4 lata. Nie dopuszczalnym jest, aby aktualizacja programu nastąpiła po upływie jego obowiązywania.

Ponadto organ sporządzający program jest zobowiązany do opracowania co 2 lata raportu z jego wykonania, który zostaje przedstawiony odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy (art. 18 ust. 2). Następnie organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy przekazuje raport odpowiednio do ministra właściwego do spraw środowiska, organu wykonawczego województwa i organu wykonawczego powiatu (art. 18 ust. 3).

7 Spis tabel

Tab. 4-1 Klasy poszczególnych substancji zanieczyszczających powietrze dla strefy dolnośląskiej w 2019 r. z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia.....	19
Tab. 4-2 Klasy poszczególnych substancji zanieczyszczających powietrze dla strefy dolnośląskiej w 2019 r. z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin	19
Tab. 4-3 Ocena realizacji POS 2017-2020 w obszarze interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza.....	21
Tab. 4-4 Analiza SWOT w obszarze interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza	24
Tab. 4-5 Najważniejsze sukcesy w obszarze interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza	25
Tab. 4-6 Wyniki pomiaru hałasu na terenie Gminy Zgorzelec w 2011 r.	26
Tab. 4-7 Efekty realizacji dotychczasowego POS 2017-2020 w okresie sprawozdawczym 2017-2018 w obszarze interwencji: Zagrożenia hałasem.....	28
Tab. 4-8 Analiza SWOT w obszarze interwencji: Zagrożenia hałasem	29
Tab. 4-9 Najważniejsze sukcesy w obszarze interwencji: Zagrożenia hałasem	30
Tab. 4-10 Efekty realizacji dotychczasowego POS 2017-2020 w okresie sprawozdawczym 2017-2018 w obszarze interwencji: Pola elektromagnetyczne	32
Tab. 4-11 Analiza SWOT w obszarze interwencji: Pola elektromagnetyczne.....	33
Tab. 4-12 Najważniejsze sukcesy w obszarze interwencji: Pola elektromagnetyczne	34
Tab. 4-13 Wykaz JCWP na terenie Gminy Zgorzelec.....	35
Tab. 4-14 Klasy biologiczne, hydromorfologiczne i fizykochemiczne Jednolitych Części Wód Powierzchniowych znajdujących się na terenie Gminy Zgorzelec.....	36
Tab. 4-15 Wykaz JCWPd w obrębie których znajduje się Gmina Zgorzelec	39
Tab. 4-16 Efekty realizacji dotychczasowego POS 2017-2020 w okresie sprawozdawczym 2017-2018 w obszarze interwencji: Gospodarowanie wodami.....	42
Tab. 4-17 Analiza SWOT w obszarze interwencji: Gospodarowanie wodami	44
Tab. 4-18 Najważniejsze sukcesy w obszarze interwencji: Gospodarowanie wodami	44
Tab. 4-19 Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Gminy Zgorzelec (stan na grudzień 2018 i grudzień 2019).....	45
Tab. 4-20 Wykaz ujęć wody zlokalizowanych na terenie Gminy Zgorzelec.....	46
Tab. 4-21 Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Zgorzelec (stan na grudzień 2018 i grudzień 2019).....	46
Tab. 4-22 Efekty realizacji dotychczasowego POS 2017-2020 w okresie sprawozdawczym 2017-2018 w obszarze interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa	48
Tab. 4-23 Wskaźniki efektywności programu – zaopatrzenie w wodę (wg GUS, stan na dzień 26.11.2018 r.).....	50
Tab. 4-24 Wskaźniki efektywności programu – odprowadzenie ścieków (wg GUS, stan na dzień 04.06.2018 r.).....	51
Tab. 4-25 Wskaźniki efektywności programu – ścieki oczyszczane (wg GUS, stan na dzień 04.06.2018 r.).....	52
Tab. 4-26 Analiza SWOT w obszarze interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa.....	52
Tab. 4-27 Najważniejsze sukcesy w obszarze interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa	53
Tab. 4-28 Wykaz złóż kopalin na terenie Gminy Zgorzelec	55
Tab. 4-29 Analiza SWOT w obszarze interwencji: Zasoby geologiczne.....	57
Tab. 4-30 Najważniejsze sukcesy w obszarze interwencji: zasoby geologiczne	58

Tab. 4-31 Uziarnienie gleb w punkcie pomiarowym nr 117 - Trójca.....	59
Tab. 4-32 Odczyn gleb w punkcie pomiarowym nr 117 - Trójca.....	59
Tab. 4-33 Substancja organiczna gleby w punkcie pomiarowym nr 117 - Trójca	60
Tab. 4-34 Właściwości sorpcyjne gleb w punkcie pomiarowym nr 117 - Trójca	60
Tab. 4-35 Zawartość pierwiastków przyswajalnych dla roślin w punkcie pomiarowym nr 117 - Trójca	60
Tab. 4-36 Całkowita zawartość makroelementów w punkcie pomiarowym nr 117 - Trójca ...	60
Tab. 4-37 Całkowita zawartość pierwiastków śladowych w punkcie pomiarowym nr 117 - Trójca	61
Tab. 4-38 Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne w punkcie pomiarowym nr 117 - Trójca	61
Tab. 4-39 Efekty realizacji dotychczasowego POS 2017-2020 w okresie sprawozdawczym 2017-2018 w obszarze interwencji: Gleby	62
Tab. 4-40 Analiza SWOT w obszarze interwencji: Gleby	63
Tab. 4-41 Najważniejsze sukcesy w obszarze interwencji: Gleby	64
Tab. 4-42 Łączna ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w Gminie w latach 2017-2018 wg danych pochodzących z analiz stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Zgorzelec za 2017 r. i za 2018 r.	65
Tab. 4-43 Ilości zebranych i odebranych poszczególnych odpadów komunalnych na terenie Gminy Zgorzelec w 2017- 2018 r. – na podstawie analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Zgorzelec za 2017 r. i za 2018 r.	66
Tab. 4-44 Masy odebranych odpadów zmieszanych, odpadów ulegających biodegradacji oraz odpadów selektywnie zbieranych (papier, szkło, tworzywa sztuczne) w latach 2016, 2017 i 2018.....	67
Tab. 4-45 Masa wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Zgorzelec	68
Tab. 4-46 Efekty realizacji dotychczasowego POŚ 2017-2020 w okresie sprawozdawczym 2017 - 2018 w kierunku interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	69
Tab. 4-47 Analiza SWOT w obszarze interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	71
Tab. 4-48 Najważniejsze sukcesy w obszarze interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	72
Tab. 4-49 Zestawienie przedmiotów ochrony Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Przełomowa Dolina Nisy Łużyckiej PLH020066 – siedliska przyrodnicze	75
Tab. 4-50 Zestawienie przedmiotów ochrony Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Przełomowa Dolina Nisy Łużyckiej PLH020066 – siedliska przyrodnicze	76
Tab. 4-51 Zestawienie przedmiotów ochrony Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Pieńska Dolina Nisy Łużyckiej PLH020086 – siedliska przyrodnicze.....	76
Tab. 4-52 Zestawienie przedmiotów ochrony Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Pieńska Dolina Nisy Łużyckiej PLH020086 – siedliska przyrodnicze.....	77
Tab. 4-53 Wykaz pomników przyrody zlokalizowanych na terenie Gminy Zgorzelec	78
Tab.4-54 Ocena realizacji POS 2017-2020 w okresie sprawozdawczym 2018-2019 w obszarze interwencji: Zasoby przyrodnicze	80
Tab. 4-55 Analiza SWOT w obszarze interwencji: Zasoby przyrodnicze.....	82
Tab. 4-56 Najważniejsze sukcesy w obszarze interwencji: zasoby przyrodnicze	82
Tab. 4-57 Ocena realizacji POS 2017-2020 w obszarze interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami.....	84
Tab. 4-58 Analiza SWOT w obszarze interwencji: Zagrożenie poważnymi awariami.....	85
Tab. 5-1 Cele, wskaźniki oraz kierunki interwencji.....	89

8 Spis rycin

Ryc. 3-1 Lokalizacja Gminy Zgorzelec.....	14
Ryc. 4-1 Gmina Zgorzelec na tle JCWP	38
Ryc. 4-2 Gmina Zgorzelec na tle JCWPd	40
Ryc. 4-3 Gmina Zgorzelec na tle jednostki podziału fizyczno-geograficznego	54
Ryc. 4-4 Obszary chronione na terenie Gminy Zgorzelec.....	74
Ryc. 6-1 Schemat zarządzania Programem	98
Ryc. 6-2 Relacje między podmiotami i instytucjami uczestniczącymi i nadzorującymi opracowanie, uchwalenie i realizację Programu	99

9 Spis załączników

Załącznik nr 1 Cele, kierunki interwencji oraz zadania

Załącznik nr 2 Harmonogram realizacji zadań własnych i monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Załącznik nr 3 Cele środowiskowe wybranych dokumentów strategicznych

Załącznik nr 4 Opinia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 26 października 2020 r. (znak: WSI.410.2.67.2020.HL)

Załącznik nr 5 Opinia Dolnośląskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego z dnia 5 października 2020 r. (znak: ZNS.9022.4.60.2020.DG)